

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGÉSZ ÉVRE 36, FÉLÉVRE 18, NEGYEDÉVRE 9, EGYHÓRA 3 PÉNGŐ. EGYES SZÁM ÁRA HÉTKEZNEP 12 FILLÉR, VASÁRNAP 20 FILLÉR. KÜLFÖLDRE A KÉTSZERESÉRE. — MEGJELNIK HETFO KIVÉTELEVEL MINDEN NAP. KIADÓ A HEGEDŰS ÉS SÁNDOR IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
FARKAS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG: NAPPAL: FERENC JOZSEF UT 34. SZÁM. TELEFONSZÁM: 10-20. ÉJJELE: FERENC JOZSEF UT 49. TELEFONSZÁM: 18. ÉS 8-12. FŐKIADÓ-HIVATAL: FERENC JOZSEF UT 49. TELEFONSZÁM 18. ÉS 8-12. FŐKIADÓ-HIVATAL ÉS KÖLCSÖNKÖNYVTÁR: SZÉCHENYI UCCA 2. TELEFONSZÁM: 575.

ember 24.

FŐKIADÓ-HIVATAL (UCCA) 49. SZÉCHENYI SÁNDOR UT. UCCA 34. SZÁM NYOMDAI NYELVÉNYTÁRÁBAN.

uccai vasutig elve nyakék, meg Kossuth uc- khoz elhozni, zesül. 4235-a

Világlapja amának ára évben P 2.50 na az idén a jegyzést már Grünhut hir- ucca 27. 8951—d

odók etüket méltá- szereshetik a almi lisztü- ményi ut 1. fizetési fel- 8378—d

mas a Színházi száma. Elő- ost elfogad a iroda, Varga 8953—d

TÖLÉS Zöldfa ucca 9010—d

minőségben k, korpa leg- ázhoz szál- /eissbrunnál, 42., huszár- mben. 9474b

oták erelőmester: zó, Széche- 9475—d

edést, stoppolást ran készít Hatvan u. 6495—d

nyozó ingyen i Világlap et karácso- ssen elője- t hirlapiro- cca 27. sz. 8952—d

ölést 7, Péterfia t kapható ekek. 3999—d

tyüket ban, vala- , lovagló-, kezyüket árusít Kez- i ucca 58. 3228-d

en, vala- lóan kap- gy malmi öszörményi sek házhoz 8379—d

ásra, kett rend- hoz ajánl- agi viszo- rt. Móric ás. 4127-b

alig hasz- ó árban tni Első apó ucca 9344—d

két kulcs nygyártól szett. Ké- logy a do- ltassa be. 4215—a

Fekete Karácsony.

Irta: Dr. Baltazár Dezső.

Amikor e cikket írom, még nem tudom, hogy vajjon időjárás szerint fekete lesz-e avagy fehér a karácsony. Mert hiszen az idő gyors elhatározási készsége folytán a föld máról holnapra ruhát cserél. Azt azonban bizonyosan tudjuk, hogy a magyar élet, magyar sors állapota mindenképen a fekete karácsony jegyében fog állani. Én azokhoz az emberekhez tartozom, akik a legsötétebb éjszakában is megtalálják a sűrű fellegek leplén keresztül is a reménység csillagát. Nem is lennék hűséges, hívő papja a szívek reménységét betöltő karácsonyi Megváltónak, ha a reménység horgonyát eleresztett láncsal behajítanám a kétségbeesés tengerébe. Én Magyarország feltámadásában törhetetlenül hiszek: de azt is tudom, hogy ez a feltámadás csak koronája lehet egy nagy, okos, becsületes, előrelátó, tervszerű nemzeti erő kifejtésnek, amely erő kifejtés csak akkor vezet feltámadáshoz, ha a világosság, szabadság, szeretet, egyenlőség, igazság ama szellemében folyik, amelynek lelkét maga az Ur Jézus lehelle a világba.

Ez a folyamat nem lehet olyan rövid, hogy már ezt az 1929. évi karácsonyt fehér karácsonnyá tegye.

A nemzeti erő kifejtés előtt óriási akadályok tornyosulnak. Ha csak belül lennének az akadályok és kívül nem, vagy ha csak kívül lennének az akadályok és belül nem, akkor még lenne reménység, hogy egy fekete karácsony után már fehér karácsony következik. De az akadályok belül is megvannak, kívül is. Az első karácsony alkalmával az emberek hitetlensége és bűne mint belső akadály gátolta a világosság feltetszését, a békeség és jóakarát proklamálását; de ezt a gátat kívülről ledöntötte az isteni kegyelem s a megbocsátás áldott áradatát kiárasztotta az egész világra. A külső akadályt isteni kéz háritotta el s a kegyelem végtelen szabadságával elsodorta az utból a belső akadályt.

Csakhogy az üdvfejlődés eme pontján emberi belső akadály és isteni külső akadály kapcsolódtak. Az utóbbinak a törvénye pedig nem az előbbinek a törvénye. Az isteni törvényben a tökéletesség, az emberi törvényben a tökéletlenség az uralkodó. Hazánk fejlődésének mostani pontján azonban emberi mind a külső, mind a belső akadály. A külső akadály egészen bizto-

san fenn fog mindaddig állani, amíg a belső akadály meg nem szűnik.

Semmi sem áll tőlem távolabb, mint az, hogy embereket pellengérezek ki a belső akadály okozóinul. Áttekintek teljesen az emberek felett és csak a tényeket és a tényekből álló állapotot látom. Az állapot éppen olyan zátonyra jutás, mint amilyen a formalizmusnak és bölcsészettnek zátonyra jutása volt az első karácsony ideje táján. Most gazdaságilag jut leginkább kifejezésre ez a fennakadás. Azt hiszem, mellőzhetem a bizonyítást és magyarázatot. Mindenki érzi, látja a példát a maga körében, sőt a maga életében. Az bizonyos, hogy a gazdasági katasztrófához az első lökést az a lelketlenség adta, amellyel Trianonban bántak velünk; de az is bizonyos, hogy idebent nem volt meg a tervszerű törekvés a katasztrófa rohanó szekerét megállítani.

A belső baj és akadály ott kezdődött, hogy a nemzet önmagával szemben nem váltotta be az ígétét. Mig az Ausztriával való viszony jármában nyögtünk, mennyiszert fogadkoztunk, hogy ha egyszer ebből a járomból kivethetjük a nyakunkat, mint szabad, független nép élni fogjuk, mert élni tudjuk egy független, szabad nemzet öntudatos, következetes, boldog életét olyan egységben és egyetértésben, amit már kívülről nem zavarhat semmi közjogi viszonylat intézményesen. Igértünk, fogadtunk magunknak mindent, ami egy modern nemzeti állam lényegéhez tartozik. És az ígétünket nem teljesítettük, a fogadalmunkat nem váltottuk be. Éppen úgy, mint ahogy az első karácsony eljött Messiasát nem ismerték el az emberek.

Ebből állott elő az ország erkölcsi, jogi, anyagi jólétének kibontakozása elé a belső akadály s ebből következett a külső akadály, amely abban áll, hogy nem biznak bennünk, mert a magunknak tett ígétet sem akarjuk beváltani. A karácsony tehát fekete lesz. Nem fog belecillanni semmi abból az aranyból, amit a napkeleti bölcsek segítségül vittek Jézus bölcsőjéhez. A kenyér éhségének fekete karácsonya lesz, ami azért szomorú és irtóztató, mert a lélek éhségét el szokta némitani. Nem kielégítéssel, hanem az élsőség természeti kegyetlen jogával. „Vigyázz! Meddig még az éjszaka, meddig még az éj?” Addig, amíg fel nem tetszik a hajnal sugára: az önzetlen nemzeti erény.

Debrecen nagy történelmi feladata

Irta: Rassay Károly országgyűlési képviselő.

Csak pár napja még és újra lezáródott egy esztendő a magyar történelemnek abban a korszakában, ahol minden perc évet jelent. Sajnos, ha visszanezünk az elmúlt évre, nem sok vigasztaló momentumot találunk. Az ország gazdasági helyzete kimondhatatlanul megnehezedett. A gazdasági válság olyan termelési ágakra is átharapódott, amelyek még néhány évvel ezelőtt mentesnek hitték magukat. Mind-ezzel lépést tart a közéleti erkölcs leromlása. Az állami protekcionizmusnak olyan visszataszító jelenségeit láttuk az elmúlt hetekben, amilyenekre nem volt példa az alkotmányos élet helyreállítása óta. Még normális időkben is veszedelemmel fenyegetnék ezek a jelenségek az országot, de mérhetetlenül súlyosak ezek a visszaélések ma, amikor az adózó polgárság még a legnagyobb erőfeszítéssel sem képes eleget tenni azoknak a követelményeknek, amelyeket az állam sorsának intézői vele szemben támasztanak. Egy körülzárt, ostromlott vár képét mutatja az ország. Lehetetlen, hogy ilyen körülmények között a baráti köteléknek, a protekcionizmusnak olyan rendszere épüljön ki, amelyben az egyik könnyen boldogul, a másik menthetetlenül összeroppan a terhek alatt. Mert ma nem költői kép az, hogy körülzárt vár vagyunk.

A külpolitikában soha olyan kimélettlenül nem jelentkezett magunkra hagyottságunk, mint éppen az elmúlt hetekben. A kormány kínos erőfeszítéseket tesz, hogy egyedüli szövetségesünket, Olaszországot sorompóba kényszerítse legnagyobb problémánk, a jóvátétel tárgyalásánál.

A belső politikában nem hogy előre haladtunk volna a fejlődés útján, de még azokat az eredményeket is megsemmisülni látjuk, amelyeket a háboru előtti korszak és a forradalmak utáni időmúlás teremtettek meg.

A parlament őszi ülésszaka alatt tárgyalta két javaslat: a katonai büntető törvénykönyv és a Budapest törvényhatóságának újjáalakításáról szóló törvényjavaslat világosan mutatják, hogy a kormány teljesen képtelen azoknak az ígéreteknek a beváltására, amelyeket az ország demokratikus kormánya tekintetében külföldön

és idehaza számtalanszor tett. A kormány mind kirívóbb tanubizonyságát adja annak, hogy az evolúcióval szemben teljesen a reakció szolgálatába állott. A napról-napról kifakadó botrányok mutatják azt a mély süllyedést, ahova a közéleti erkölcs jutott. A parlament a teljes zártesség képét mutatja. Az óriási, de megmozdulásra képtelen, lomha kormánypárti többség annyi energiát sem tud kitermelni magából, hogy komolyan védelemre kelhessen a kormány reakciós javaslatának, vagy súlyosan megtámadott gondolkodásának. Hiába van még hozzá a nagy többségben rejlő fizikai ereje, az egységes föllépést az egyének lelkében tiltakozó izlés és jelentkező lelkiismereti felelősség megakadályozza. Ugyanakkor a társadalom minden rétegét soha nem tapasztalt ellenzéki szellem hatja át.

Fájdalmasan kell ezt nekem is megállapítanom, aki sohasem adtam fel a reményt, hogy előbb vagy utóbb a kormányzat mégis az evolúció útjára lép. Sokszor kaptam bírálatot még a baloldaltól is, hogy politikamban túlságosan sok guberneméntális elemet viszek be. Nem tagadom, a való élet minden kiábrándító tanulsága dacára nem akartam letenni arról a hitről, hogy a kormányzatban előbb, vagy utóbb érvényesülni fognak azok a demokratikus elvek, amelyek politikámnak gerincét képezik. Lehetetlen volt feltételeznem, hogy az ország belső és külső szükségletével szemben egy merev párturalmi rendszer sokáig ellen tudjon állni a belső és külső közvélemény nyomásának. A legközelebbi múlt tanulságai után nincs jogom tovább állítani magamat, vagy másokat ezzel a hittel. Hissen ma már világos, hogy a mai kormányzat az életért küzd, amikor kizárja a közvélemény uralmának minden lehetőségét. Apponyi Albert gróf mondotta néhány éve a mai kormányzatról a nemzetgyűlésen, hogy az ember nehezen fűrészeleli el azt az ágat, amelyen ül. Ez a megállapítás teljes mértékben beigazolódtott: a mai kormányzat nem hajlandó áldozatul hozni azt a korhadt ágat, amelyen életét berendezte. Ha csak róla lenne szó, nyugodtan állhatnánk a fa alatt, várva a biztosan elkövetkező pillanatot, amikor ez az ág a maga korhadtságában recsegtve, ropogva le fog

törni. De itt nemcsak róluk, hanem az országnak sorsáról is szó van. Nem nézhetjük ölbettett kézzel, hogy a zuhanás közben a mai kormányzati rendszerrel együtt az ország is összetöri.

A társadalom telítve van ellenzéki szellemmel. Ezt az ellenzéki szellemet meg kell szervezni. Lehetetlen, hogy a magyar középosztály, a magyar nép hivatott vezetője továbbra is gyávasággal, vagy közönnyel nézze, hogy mint mélyül ki az a szakadék, amely a magyar nép és a kormányzat között tátong. Nincs rombolóbb elem, mint az indokolt, de szervezetlen ellenzéki közszellem. Ezt megszervezni kötelessége azoknak, akik tudás és tekintély birtokában arra képesek. Ha ez a szervezés nem fog megtörténni, ismét tanui leszünk a tíz év előtti eseményeknek, amikor egy elbizakodott, majd a saját tehetetlensége alatt összeroppanó párturalmi rendszer összeomlása után a szervezetlen magyar társadalom kivédhetetlenül marतालékul esett a legalacsonyabb szenvedélyek tobzódásának.

Sajnos, a kormányzattól már nem sokat várunk. Minden reményem a magyar társadalomban és annak keretén belül is első-sorban a középosztályban van. Nem értem ez alatt a kenyerükért aggódó, függő viszonyban levő tisztviselő-elemet. Az ő soruk a kormány kezében van. De gondolkodok arra az aránylag még független és igazán műveltségemmel, melyet a szellemi foglalkozások, az ipar és a kereskedelem termelnek ki. Nem tudok letenni arról a hitről, hogy egy ország, amely századokon keresztül az alkotmányos szabadságért való küzdelemben tudott vezetéket és katonákat nevelni, ma teljesen magaráhagyatva, tehetetlenül ki legyen szolgáltatva az alkotmányos szabadságot minden tekintetben korlátozó uralmi rendszernek. Kétségbe kellene esni, ha a magyar nemzetből kiviszett volna az ellenállás képessége és az energia.

A közel jövőnek feleletet kell adni ezekre a kétségekre. Ez a felelet jelentőségében azonban túl fog emelkedni a párt-politikai kérdések körén, mert felelet lesz a nemzet jövő sorsát illetően is.

A mai helyzetet soká fenntartani nem lehet. Vagy ki fogja vinni a nemzet a saját sorsa feletti önrendelkezés jogát, vagy a logika kéréshetetlen törvénye szerint áldozatul fog esni a diktatórikus kísérletek-

A Debreceni Független Újságtól példányonként vásárolható 25 szelvény és 1 pengő. 294. Kolcsón Könyvtára.

nek. Ezért kell a társadalomnak önmagára eszmélnie és megtalálnia azokat a módokat, amelyekkel szabadságát kivívhatja. Ezzel tartozunk ennek az elnyomott generációnak, amely aggódó reménykedéssel néz arra a néhány városi gópontra, ahol a titkos szavazás útján még hangot kaphat az alkotmányos szabadságért való ragaszkodás és a demokratikus uralomért való sóvárgás. Meg kell teremteni tehát a liberális párt egységét. Ez nagy és történelmi feladat. De megérdemli, hogy közös akaratával valóra váltsák Debrecen polgárságának ezt a parancsoló kívánságát.

Karácsonyi gondolatok

A napok zürzavaros, anyagi gondoktól terhelt forgatagában, a mindennapi túléledésben, gondoktól, bajoktól elcsigázott ember, ha az este ragyogó villanyfényárjában, az ezer szépségtől ragyogó ültelek előtt megáll, szívével édes melegséget járja át. Átvillan az agyán, hogy most jön valami, amikor varázsütésre elcsittulnak a gondok, jön valami, amikor mindenki örülni akar... jön az anyagiasszúrke hátköznapokat legyűrő szeretet diadalmas ünnepe, a karácsony.

Karácsony! Legalább ezen az ünnepen kell hogy felszikkadjanak a könnyek, legalább ekkor kell a mindennapi száraz kenyér mellé egy darab fehér kalácsot juttatni szereteteinknek. Ki nem szeretne pompázó, száz gyertyától ragyogó, ezer aranyláncból csillogó karácsonyfát állítani, melynek szeretettel hirtető ágai alatt megtalálja a feleség a már régen titokban óhajtott ajándékot, a kisfiú a puskát, kardot, ólomkatonát, a kislány a kirakaton keresztül százszor megcsodált babát és főzőcskét. S ilyenkor mély fájdalom járja át az apa szívével, aki legalább ezen a napon szeretne

Tragikomédia

Irta: Farkas Lajos.

I.

A városnak, melyben laktam, a legutolsó népszámlálás szerint kerekén százezer lakosa volt. És ő épen nálam kopogtatott. Annyi azonban bizonyos, hogy udvariassan kopogott, tulságos udvariassággal, majdnem félénken, sőt alázattal. Aki így kopogtat, az nem lehet végrehajtó, sem párbajsegéd, tehát nyugodtan kiáltottam:

— Szabad!
Lassan lépett be és mélyen meghajolt. Megállt az ajtónál, kissé ernyedett fejtartással. Merőn nézett rám, de barátságosan s az ajka körül tiszteletteljes mosoly vibrált.

— Parancsoljon...
Óvatosan az asztalom elé jött. Újból meghajolt.

— Sömjén Miklós vagyok. Kultur- és electromérnök, szakiró és tartalékos főhadnagy.

Kétségbejöttön dadogott. Minden mondat elején belepirult az erőlődésbe, hogy az első szótagot kinyögje s ha végre kipiékelte fogai közül az első szótagot, akkor látható megkönnyebbüléssel többször megismételte azt és egyetlen lélegzet alatt hadarta utána ördöngös gyorsasággal a mondat további részét.

— Foglaljon helyet.
— Kö... kö... kö... kö... köszönömszépnekedésuram.

— Mivel szolgálhatok?
— Sorsüldözött vagyok, kérem...

Végigmértem. Gyűrött, kopott ruha volt rajta, a kabát alatt divatos pulover, a pulover alatt sárgás, piszkos selyeming, az ing tetején keménygallér szürkült, többször kis- és befordítható már, a gallérból dendis nyakkendő buggyant elő vásoton, rojtos szélékkel. A cipője sáros volt, de elegáns szabású, antilop-betétes lakkcipő, amilyen vidéki suszterek nem csinálnak.

— Kérem, mérnök ur — szólalt zavartan — valami csekélyebb összeggel esetleg...

Mellényzelebmből egy szerény számszerű nikkelpénzt húztam elő. Nem nyult utána. Kinyújtott kezem groteszkül lógott az asztal felett.

— Sajnálom, de így a hó vége felé... — próbáltam mentegetőzni.
Konokul leszegette a fejét, mintha nagyon megsértettem volna. Felényujtott karom erőtlenségül lehullott.

A vállai megrándultak, lassé nyoszörgött is. Sirt. Határozottan sirt. De diszkrétén, nem kihívó, hatásvadászó módon.

— Bocssámon meg, — szólalt engesztelően — igazán nem akartam megbántani...

Hálás mosollyal emelte fel a fejét. Szeme sarkában könny csillogott.

— Tudom, tudom, ön jóember, a legjobb ember, mindenkivel ezt hallottam Pesten, az ön forró szívéről legendákat meséltek az ismerősei, azért jöttem egyenesen önhöz, ebben a vadidegen városban, drága jó uram, mert ön már nem ismeretlen előttem és élettem ezennel az ön lábán él helyezem...

Ijedten, gyanakodva hallgattam. Ez a nyurga fiatalember vagy bolond, vagy szélhámos.

— Engem nagyon kevesen ismernek Pesten és az ön nevét még soha hallottam — mondtam kimért hangon.

A szeme idegesen megrebbent.

— Aki ismerik, azok mondták...

— Kicsoda például?

Mélyen sóhajtott és elszántan mondta:

— Például Pista.

— Erdősi Pista?

Felragyogott az arca.

— I... i... i... i... igenkérémszépenerdőspistais! Jó... jó... jó... jó... jóbarátom az otthonkörülbőlismádjáontráguarambecsszavammamondomhogymádjáont!

Megtört a jég. Pista ifjkorom leghűségesebb osztályosa volt. Az ő neve bárki számára kulcs a szívemhez.

— Gyujtson rá, mérnök ur, gyujtson rá! Mindjárt befejezem ezt a cikket, aztán elmegyünk vacsorázni.

Mohón kapott a cigaretta után. Hátrádott a széken és életvegen fujta a füstöt a menyegyzet felé.

II.

Az előételhez vörösbort hozattam. Kijelentette, hogy pertut iszik velem, mert rájött arra, hogy ő két héttel idősebb, tehát felajánlja a tegezést.

— Szervusz!

— Szervusz!

Izgalmas látvány volt, amint evett. Elmondta, hogy három napig gyalogolt, étlen-zomjan rötta az utakat, amíg átvérgődött a tatáron utlevél nélkül. Elárulta, hogy ha egy félórával később invitáltak volna vacsorázni, akkor kétségkívül szörnyethalt volna időközben az éhségtől. Kövér, zsiros sülteteket fogyasztott, sok kenyérral, a pincérek röhögve eskelődtek az asztalunk felé és mikor a tészta után engedelmet kért tőlem, hogy még egy öltötképcsőzt hozathasson, a főúr felémnyorított és megvárta, amíg én is megerősítettem a rendieszt egy tapintatos fejbólináással.

A mérnök szívat óhajtott vacsora után. Szakértőn turkált a trafiklájában, vastag és írága holland szivarokat választott, egyikre azonnal rágyújtott, egyet pedig zsebébe tartálkolt, mert hangoztatva, hogy elalvás előtt az ágyban szeret egy efajtja holland szivarkát elpőfékelni.

— Nem rossz ötlet — jegyeztem meg kissé nyugtalanul. Főúr, írja fel ezt a két szivart is a többihez... Természetesen... írja fel... a többihez...

III.

A tulontul bőséges vacsora elbágyasztotta a mérnököt.

— Öregem, az volt a szándékom, hogy be számolok most neked az egész életemről s főleg a legutolsó hetek eseményeiről, amelyek melléd sodortak, de most végtelenül kimerült vagyok. Dióhéjban csak annyit mondok tehát, hogy politikai okok miatt kerültem de. Apám, aki dugszagdag földbirtokos, kitesztott a családból az elveim miatt. Egy titkos politikai szervezet vezére lettem, a rendőrség leleplezett és a kopók elől rohantam ide. Otthon börtön várt reám, pusztulás, talán a halál. Most üldözött vád vagyok, nincstelen koldus és ha te elfordulsz tőlem, akkor... akkor... nincs menekvés... akkor végem...

— Mit csináljak veled? — tűnődtem komoran.

— Az a te dolgod! — vágott közbe. Elutasíthat, ha akarsz... Ez módomban áll... én nem adhatok tanácsot... Ha nem érdekel az életem, zokszó nélkül felállok, megköszönöm a vacsorát és elmegyek és sohaem látsz többé, nem leszek a terhedre, sem neked, sem másnak, soha... soha...

Láttam, megint megrándult a váll. Némán zokogott. Mélységes számalom ömlött el ben-nem.

— Óh, ha gazdag ember volnék...
Keserűen legyintett.

— A száraz kenyérral is beérem. Csak a börtönbe ne kelljen visszamenni. Új életet akarok kezdeni. Nagy, nagy terveim vannak... Egy-két hét múlva megallok már a magam lábán.

Olvadó, hű kutyaszemekkel nézett rám. A beleimet is megbizsergette ez a nézés. Ilyen odaadó pillantással még nem néztek rám soha.

— A száraz kenyérral is beérem. A hideg padló is jó lesz ágyam... — lihegte.

— Ne félj! — szólalt — ne félj! — és a hangom remegett, féltem, hogy elsirom magam. Mekkorra tragédia!

— Rendelhetek még egy tortát?

Hiába no, éhes szegény. Szegény. Éhes.

— Főúr, írja ezt is a többihez!

— Mégegyet írjon hozzá! — igazított ki gyorsan a mérnök és újból a tábla nyult. Brillánsan sikerült ez a dobos... Megenném az egészét.

Otthon fürdőt csináltam neki és átengedtem az ágat. Én a keskeny és rövid diványra költöttem. Olyan fáradt volt, hogy nem is tiltakozott. Alig szívta el a holland dohányrudat, mély álomba merült. Harsányan, boldogan horkolt.

Jó ember vagy Tamás — mormoltam magamban magamról. Derék, rendes ember vagy Tamás, megérdemled, hogy rád nézzen az Isten.

A végletekig meghatott voltam. Óh, Tolsztoj, most már értelek...

IV.

Ostobaság volna letagnidni, hogy finansziális helyzetem alapjaiban megrendült.

Szerette például az angol reggeliket.

— Az... az... az... az... az angoloknembutaembereköregemertabóreggelibenvana szépségeserőtitka.

A hajdani tejskávéam a két ropogós zsemlyével lekerült a napirendről. Számlát nyittattam a sarki csemegésnél és rószaszin sonkákat, zamatos füstölthosok, tenyérnyi szalámik, olajos, ecetes halak, sült és főtt tojások kerül-

örömet belopni kedvesei szívébe s ajándékot halmozni a karácsonyra alá... Honnan vegye, miből vegye, a mindennapi megélhetés ezer nyüge felemészt mindent. A szeretet ünnepén sem ad pardont a kérelhetetlen Pénz.

Csodát ne várjunk, magunk segítsünk önmagunkon. Takarékoskodjunk.
Gondoljunk a karácsonyra! Takarékoskodjunk a karácsonyért... a Szeretetért. Nem kell a mindennapi kenyeret megvonni a szájtól, egy héten ezer apró dologra ad ki az ember feleslegesen, anélkül, hogy észrevenné. Ezeket a heti pengőket kell félreraknunk egy éven át s im ezek az eddig meg nem becsült pengők mily hálásak lesznek — észre sem vesszük — a csodátévként Szeretet összegyűjti őket, pengő-pengőre gyűl, gyümölcsözik s karácsonyra aranybankó lesz belőle.

De ki bajlódik ezekkel a kis pénzekkel, ki vigyáz arra, hogy ki ne dobjuk feleslegesen, hanem tegyük félre a karácsonyért, a Szeretet oltárára. Ezt a gondolatot szolgálja a **Belvárosi Takarékpénztár Rt. debreceni fiókja**, amikor megteremtette nálunk is a „Karácsonyi Alapot”. A Belvárosi Ta-

karékpénztár akarja karácsonykor ráfesteni a magyar gyermek sápadt arcára az öröm pirját, mert ettől piros már az amerikai és angol gyermek arca is, akik már régen élvezik a Chrystmass Club (karácsonyi alap) áldásait. Ugyanezt akarjuk megcsinálni Magyarországon is. Az alap magához öleli ezeket a máskor feleslegesen, hiába kiadott apró pengőket, elrakja, gyümölcsözteti, felneveli őket, vigyáz rá, hogy a karácsony az év minden hetében megkapja a maga szeretetszolgáját... S a Takarékpénztár büvös karácsonyi szeretetlabirintusából hiába akarnók évközben kiszalogni a serdülő pengőket, azok ki nem jönnek, mert ők a karácsonyi Szereteté, s őket a gondozók ki nem adják.

Gondoljunk a jövő karácsonyra, szívelejünk meg, öleljünk magunkhoz a gondolatot Hadd legyen már 1930 karácsonya az örömtől hangos minden ház, tudjon már örülni kereskedő, tisztviselő, munkás családjára is a ragyogó öröklomb alatt.

Vegyük ki az első pengőt a zsebünkől, csak az első megy nehezen... a többit majd viteli velünk a Szeretet... R. S.

Végre ismét Del-Ka egység árak
14 19 24 29
Minden árcsontonban elsőrendű munka
ERZSÉBET-KRT. 26. Del-Ka 6. RÁKÓCZI-ÚT

Női és férfi cipők utólengethetők minőségben!

DEBRECEN, FERENCZ JÓZSEF ÚT-16.

Megjelent Debrecen város évkönyve 1928. évről

Dr. Vásáry István kiadta a múlt év történetéről szóló jelentését

Vaskos kötet hagyta el a napokban a sajtót és ebben a kötetben olyan adatok vannak, amelyek igen közelről érdeklik Debrecen város minden lakosát: dr. Vásáry István polgármester felújította a régebbi gyakorlatot és az ügyosztályok jelentése alapján közrebocsátotta a **Debrecen város közigazgatásának 1928. évi működéséről szóló jelentést**. 352 oldalas ez a jelentés, amely emellett még számos statisztikai táblázatot tartalmaz és telve van olyan adatokkal, amelyekből jellegzetes képet lehet kapni az egész mai Debrecenről.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága 1928-ban 10 rendes, 3 rendkívüli és egy disz-közügyűlést tartott, Esmond **Harmsworth** emlékeztetés látogatása alkalmával. A rendes közgyűlésen 761, a rendkívüli közgyűlésen pedig 94 ügyet intéztek el. A városi tanács 120 ülést tartott, amelyen 32,976 ügyet intéztek el. Ezek a számok beszédesen mutatják Debrecen város közigazgatásának nagyszabású voltát.

Úgyesen csoportosítja a jelentés a főbb demográfiai adatokat. A táblázatokból kiderül, hogy amíg 1869-ben Debrecennek 46,111 lakosa volt, az 1920. évi népszámlálás szerint már 103,186. Ebből magyar 102,069, német 645, tót 105, oláh 90, ruthén 12, horvát 4, szerb 39, egyéb 222. 1869-ben a vallási megoszlás a következő volt: római katolikus 5,887, görögkatolikus 416, református 37,239, evangélikus 564, görögkeleti 84, unitárius 2, izraelita 1919. Az 1920. évi népszámlálás alkalmával római katolikus volt 19,885, görögkatolikus 3572, református 67,802, evangélikus 1411, görögkeleti 221, unitárius 82, izraelita 10,170.

A 103,186 lakosból irni-olvasni 80,724 tudott.
A jog- és pénzügyi osztály jelentése megállapítja, hogy Debrecen város 1924 január 1-től 1928 december 31-ig kölcsön terhére 14,142,022 pengő értékű beruházást eszközölt, ugyanez idő alatt pedig a költségvetés terhére 3,798,126 pengő értékű beruházást.

A gazdasági és erdészeti ügyosztály jelentésében érdekes táblázat mutatja a hortobágyi legelőre kihajtott jóságok számát. 1922-ben összesen 21,770 számos jóságot hajtottak ki, 1923-ban 19,196 számos jóságot, 1924-ben 17,281 számos jóságot, 1925-ben 16,168 számos jóságot, 1926-ban 15,061 számos jóságot, 1927-ben 14,753 számos jóságot és 1928-ban 16,707 számos jóságot.

Debrecen város erdeinek egész területe 26,887 katasztrális hold. A tölgy üzemosztályba 17,569,8 katasztrális hold, az akác üzemosztályba 8979,7 katasztrális hold, a parkerdő üzemosztályba 337,8 katasztrális hold van besorozva. Jelenleg évenként 300 hold vágástերületen és tisztítás és gyérités útján átlagban 55,000 köbméter szerszám- és tűzifát, galyat és tuskót termelnek ki.

A városi kertészet 1928-ban 16,186 uccai sorfát tartott számon; a parkok díszítésére kiültetett 5320 tavaszi és 31,091 nyári virágzó növényt.

A közművelődési ügyosztály jelentése részletesen foglalkozik a tanyai és gazdasági iskolákkal, valamint az iparos tanonciskolával, amelybe 1927-28-ban 2694 tanonc iratkozott be.

A városi zeneiskolának, amely tudvalevően egyike az ország legnagyobb növendéklettszámú zeneoktatási intézményeinek, 1928-ban 755 beiratkozott növendéke volt.

A Déri-muzeummal külön fejezetben foglalkozik az ügyosztály jelentése, abból az alkalmából is, hogy a városi múzeum ebben az évben költözött be a Déri-muzeum új palotájába. A múzeum tőrszállománya az 1928. év

végén 51,272 darab volt.

A közművelődési könyvtár és az olvasóterem személyforgalma 1928-ban 96,175 volt. Szegénységélyezésre kiosztott a népjóléti hivatal a Harmsworth-adományból 18,172 pengőt, a saját szegényügyi költségvetése terhére 22,260 pengőt. Diákszegély címén 16,976 pengőt osztottak ki.

1928-ban költözött saját helyiségebe a Hatóság Munkaközvetítő Hivatal, amely ebben az évben 9,949 munkahelyet, 11,478 munkakerőt tartott nyilván, közvetítést pedig 9,552 esetben végzett.

Az adóügyosztály számos táblázatban mutatja be Debrecen adózási adatait. Az összesített és szerint Debrecen város adópénztárának adóbevételei 1928-ban a következők voltak: Együtt kezelt adók tőke 6,174,258,76 pengő, fogyasztási adók 646,727,58 pengő, italmérségi illeték 63,434,29 pengő, alkalmazottak kereseti adója 419,665,23 pengő, közlekedési adó 10,249,21 pengő, városi illeték 177,874,10 pengő, rendőri büntetés 7,202,87 pengő, közigazgatási pénzek 16,582,02 pengő, iskolai és testnevelési mulasztási bírság 839,62 pengő, jövedéki bírság jutalék 945,85 pengő, idegen adó és illeték 35,333,85 pengő, országos gazdasági cselédségélypenztári járulék 3,891,35 pengő, külön kezelt református egyházi adó 13,727,09 pengő, rokkant ellátási adó 13,710,56 pengő, vegyes bírság 10,146,12 pengő, behajtási illeték 54,935,22 pengő, ebadó 23,741,41 pengő.

A közigazgatási rendészeti ügyosztály és az elsőfokú közigazgatási hatóság összes ügyforgalma az 1928. évben 108,868 ügydarab volt. A jelentés részletesen beszámol arról a

tek teritékre bőven rumozott teák társaságában.

Kétségkívül remek étvágya volt. Az angol reggeli nem okozott különösebb emóciókat nála. Ugy ebédel és vacsorázott, mintha sohse reggelizett volna.

A gardrobom sem maradt érintetlen.

Utóvégre nem járhat kopottan és piszkosan ez a mártírsorsu uriember.

Hive volt a változatosságnak. Többször öltözött át naponként. Nem fogadott el semmit ajándékba, de a haszonélvezeti jogot a legintimebb fehéreművekre is fenntartotta.
— Becsszavamra, mindent-mindent csak kölcsönnek tekintek — mondogatta — becsszavamra csak kölcsön...
Egy kis noteszbe minden tételt feljegyzett. Persze, a pénzeket is állandóan csak kölcsönkénté. Állandóan. Napjában többször is. Zálogcédulám szaporodni kezdtek.

V.

Déltől-hajnalgig a kávéházban ült. Elmélyedve olvasta át Európa laptermését, erős, jeges koktejleket ivott és öregurakkal pénzért sakkozott.

Szépen élt, tempósan, kiegyensúlyozva. Irigyletem kissé. Én egész nap elszántam loholtam dolgaim után, verekedtem az élettel az életért és gyakran láttam a mérnököt a kávéház ablakában, csinos kis színésznőkkel foglalkozott, határozottan jól állt neki az új zsakettem, de nem volt gögös, mert ha észrevettem, bizalmas mosollyal integetett felém.
Üldözött, hazátlan vad. Nem szabad irigyelni. Ráfér egy kis öröm.

VI.

Elsője csödszag lengtet a pénztárcám körül. Valamit csinálni kell a mérnökkel.
Mély bölcsességű tanácsot adott.
— Add el a zálogcédulákat!

Tiltakoztam.
— Az óram, láncom, gyűrűm, tőrcám, bundám...
Főlényesen nevetett.

Mindent visszavásárolok. Nagy terveim vannak, becsszavamra. Dölni fog a pénz! Már majdnem leleveleztem az ügyet. Türelem és kitartás, ez legyen a jelszavam. Egyébként délután ne gyere haza. Feljön a kis szubrett...
— Hozzáam...

— Nem árulhatnál el valamit a terveidről? — próbálkozott.
Mutatóujját tiltóan emelte fel.
— Életbevágó dolog! Még nekem sem szólhatok, de a hasznát megfelezem. Ne ellenkezz, ehhez becsszavamra ragaszkodom. Megérdemled!

Hiába, a mérnök talpig ur. Tetőtől talpig az. Sőt granszenyör.

VII.

A közelgő katasztrófa árnyéka már felsötélt életem egén.
Elnyújtuk a harmadik csemegést is. Lakást s változtattunk, éttermet, kávéházat is. Nyomorult anyagok miatt. Lassan, de biztosan beperelt néhány kalmár.

— Te, vállalj esetleg valami ideiglenes állást — nógattam egy bus reggelen, miután néhány perccel hamarabb egy kietlen végrehajtó lefoglalta megmaradt értekeim legjavát, egy női harisnyakötőkből álló gyűjteményt.
Megnyult az arca a mérnöknek. Az ökle görcsberándult. Felugrott az ágyból, izgatottan a divány elé lépett és egészen az arcomba hajolva hörögte:
— Állást vállallj? Valami rongy kis állást? Hát nem bízol bennem? Terhedre vagyok? Ennyire megsejgyenitsz? Ezt érdemlem tőled, én, aki a legapróbb kölcsönt is feljegyeztem?

Lerogyott egy székre, arcát a kezébe temette. Jaj, csak a vállra ne rándult volna meg úgy. Ezt a vállrándulást már ismerek. Iszonyatos, mikor egy férfi sir...
— Bocsáss meg, hogy azt ajánlottam, hogy dolgozz. De, lásd, ez a végrehajtási ügy...
— Szenvedő mosoly kíséretében kezét nyújtott — Jól van, megbocsájtok. Te alapjában véve nem is vagy rossz gyerek, csak kishitű...
Felhörpintett egy borospohár konyakot.
— De azért máskor ne sérteges! Az életem a te kezébe tettem, tehát vigyázz rá!

VIII.

Este találkozunk a vacsoránál. Feltűnően halk volt, majdnem alázatos. Éreztem, a délelőtti incidenst szeretném jóvátenni. Önként lemondott az előtetélről, bécsiszellel kezdte a vacsorát. Takarékoskodott.
A palacsintánál ünnepélyes hangon megszólalt:

— Drága öregem, becsszavamra nagy dolgok történtek. Ma délután két szenzációs levelet kaptam, becsszavamra. Annyit máris elárulhatok, hogy az egyiket az Egyesült Áramfejlesztő és Magasépítő Tröszt küldte, a másikat a konkurens vállalat, a Szövetkezett Villamosság és Alépitményezési r. t. Versengenek értem, becsszavamra, tülekednek niattam, annyira frappirozta őket az energia-ejlesztést rekonstruáló alvzalkombinációm. Felszabadultam ráztam a kezét.
— Pincér, egy üveg franciát! Ezt megünnepeljük!
— Mondd, mond d, hát, hogy történt?
— Egy szót se többet! Ez még világitok. Az építési és világitási technikában forradalmat csinállok. Becsszavamra!

Zsebéből két levelet rántott elő és meglóbogtatta, mint diadalmi zászlót.
— Itt a tündöklő jövőnk záloga, becsszavamra. Prozit!
— Prozit!

A pezsgő fellobbantotta a vérünket. Kigyult mérnököm arca, hangja megilletődötten remegett.
— Becsszavamra, még csak néhány hét türelemre van szükségs... Óh, te drága megmentőm, vagy amint Ady mondá: apám, császárom, istenem!

A negyedik üveg után két pincér segítségével taxiba ültettem.
— Sétakocsikázás a parkban! — adtam ki az ordért. A nagyságos ur fejét kiszellőztetjük. Lágyan suhant az autó, a mérnök előrebukva horkolt. Hopp, az életmentő levelek kiestek a zsebéből. Démoni kíváncsiság hajtott. Elolvastam! Becstelenség? Mindegy! Ennyi becsstelenséghez jogot formálhatok a mérnökkel szemben. Több vagyok számára, mint az apja, aki életreszólította, de aztán elrugta magától. Én megmentettem az életét.
— Sofför, álljon meg!
Az autó lámpái elé futottam.

Gyönyörű Pubi! — ennyi volt az első levél — holnap ismét a Tied lesznek. A viszontlátásig millió vonagló csókkal fonódik Réad Pubuc.

Ezt a Centrál-bar kigyótáncosnője írta. A bronzvöröshaju Pubuc.
A térдем remegni kezdett, torkomat vas-karmok fojtogatták. Egyetlen pillanat alatt

ellepett a verejték. Pfűh! A halántékomban hangosan pattogott valami. Megfulladok! Levegőt! Nekiestem a kocsi hűtőjének. Segítség! — akartam kiáltani, de nem jött hang, csak ziháltam, mintha veszett vérebe kilométereken keresztül üldöztek volna.

És a másik levél? Az iromba, görbe betűk kánkánt táncoltak a szemem előtt.

Kedves Öcsém! Nemsokára hazajöhetsz. Anya ma bent járt a cégnél, addig sirt Grünblatt urnak, amíg megígérte, hogy visszavonja a feljelentést. Grünblatt ur nagyon dühös volt, azt mondta, hogy az olyan kereskedőseged, aki flancol, hamar a bün útjára téved és rendszeresen lopkodik gazdáját. Egyébként is rossz információt kapott rólad, megtudta, hogy már hét helyről jöttél el hasonló módon. Most már vigyázz magadra, ne könnyelműsödj és ne olvass több regényt, mert azok zavarták meg a fejedet. Mindig mondtam, hogy egy vízessnyolcas ne nagyzoljon. Ölel bátyád, Lipót.

Visszaültem a kocsiba. Robogtunk a sorompó felé. Telihold világitott. Néztem az arcát. Zöldessárga színe volt, száját kissé nyitva tartotta, bárgym, mélyen aludt. Kilöktem az országra? Megpofozzom? Agyonüsszem? Bezarássam?

Nyomorult! Széhhámos! Gazember!
Tehetetlenül részeg. Én rendeltem a pezsgőt.
Felhuzgáltam a lakásba. Ruhástól esett az ágyba.
Óh, ha összemorzosolhatnám!

Az egész város rajtam nevet majd. Két hónapig vezetett az orromnál fogva. Becsapott, kifosztott és ráadásul megalázott emberi jószágomban.

Csipős, hideg hajnal van. A gyalui havasok felől jeges szél süvit.
Ráteritettem a paplant. Óh, én szamar!... Nem akartam, hogy megfagyjon. Javíthatatlan vagyok.
Lefeküdtem a rozszant kis diványra. Holnap mindazonáltal precizen kirugom a mérnököt. A mérnök urat. A kereskedelmi szövetmérnököt...
Hogy horkol a diez! Mint egy gőztürecs...

nagyrányu, sokféle ágazó munkáról, amit az ügyosztály kifejtett, beleszámítva a tüztöltés és a mentők működését is.

A műszaki ügyosztály jelentése beszámol a városépítésről és a közmunkákról, az utépitésről, a közlekedés szabályozásáról és a csatornázásról.

Megtalálhatók a jelentésben a városi vállalatok adatai, a gyámügyi közgazgatásról szóló beszámoló, a tisztviselők működésére vonatkozó statisztikai adatok és a tisztviselők listája.

Riport a csodatevő Röntgen-lámpáról, amely sorra gyilkolja a tudósokat

Elischer professzor mártírhalála ismét a gyilkos tudomány elleni fokozott védekezésre készíti az orvostudományt

Elischer Gyula professzor tragikus halála ismét a Röntgen, a gyilkos tudomány felé fordította a közönség figyelmét.

A technikai változások az elmúlt évszázad alatt átforgatták az egész világnak, elsősorban magának az embernek képét.

A legnagyobb újratámadást az orvostudomány tette, amelyet igazi mértékben a modern technika újításai feleltek meg.

Itt van a Röntgen. Manapság már közismert, megszokott „csoda”. Még a falvakban is járják már „röntgenyűzést”. Egész nyugodtan mondják például: nem tudom mi volt a nyomomban, állandó szurást éreztem, kimentem a Röntgenre, ott megmondták, hogy ez és ez a bajom stb. A Röntgen az orvostudomány transzcendentális szeme.

Ilyen páratlan jelentőségű technikai felfedezés, mint a Röntgen-lámpa, nincs az orvosi felfedezések gazdag tárházában egy sem. 1892-ben felfedezte a tudományos világgal dr. Röntgen a korszakalkotó találmányt és azóta rendkívül átforgalmódott az orvosi tudomány képe. Ma már a laikusok is ismerik a Röntgenfényt és hálásan fogadják áldásait. De a nagyközönség nem is gondol arra, hogy ez a nagyszerű segédeszköz egyben gyilkos, kegyetlen szerszám is.

Előtte maguk az orvosok sem tudták, hogy a láthatatlan sugarak rombolnak. Eszük ágában sem volt feltételezni, hogy ezek a csodálatos sugarak, amelyeket az élbe tartott testrészekben keresztül fényérzékeny papírokra kényszerítettek, ellenük fordulnak és életükre törnek. És amikor megjelentek a kis sebék kezükön, karjukon, mindenre gondoltak, mindenre gyanakodtak, minden ellen védekeztek, csak épen a láthatatlan sugarak ellen nem oltották páncélt. Majdnem nyolc évig tartott,

hivatalos jelentése Debrecen közegészségügyéről.

Tanulmányzámba menő ismertetést közöl a jelentés Debrecen város történelmi levéltáráról, végül pedig felsorolja Debrecen város tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak 1928. évi névsorát.

A minden tekintetben érdekes, rengeteg adatot tartalmazó, értékes munka megérdemelte a kiadást, mert mindenki haszonnal forgathatja, aki érdeklődik Debrecen város ügyei iránt.

Amíg rájött arra az orvostudomány, hogy a Röntgen felfalja őrzött. És a megdöbbentő felismerés pillanatától folyik szakadatlanul a herosi harc az orvosok és a sugarak között az emberi tudomány mérhetetlen szívóssággal akarja maga alá temetni a végtelen erőket, de a győzelem perce még nem érkezett el és mindig újabb és újabb hősi halottak esnek a nagyszerű csatatéren, kiknek neve a fellődés útján rohanó emberiség homlokára íródik.

A csodás erejű Röntgen-sugarak egyik legborzalmasabb betegsége: a rák létrehozói.

A beteg a Röntgen-lámpa alá fektetik, rábocsátják a sugarakat, egyszer, kétszer, vagy többször, aztán jön a másik beteg, jön a harmadik, a századik és az ezredik. A betegek jönnek, meggyógyulnak és mennek tovább, de a fehérkőpenyes orvosok, a csodálatos lámpa magiszterei, ott állnak napról napra a bűvös sugarak körében, mert odakényszerítik őket a tudás vágya és a kötelesség. Az állandó Röntgen besugárzás láthatatlanul bontogatja az élbe kerülő testeket. A milliórd, kicsi elektron bombázza a szöveteiket és a kitartó, makkos ostrom legyőzi a véges emberi erőt.

A Röntgen-sugarak okozzák a Röntgen-rákot. A tünetek először a kézben és a lábban mutatkoznak, amelyek legintenzívebben vannak kitéve a sugarak hatásának. A kézfej bőre megprepedezik, szuró, elviselhetetlen fájdalom jelentkezik és kiürülnek a soha, vagy csak nehezen gyógyuló sebék. Megjelent a Röntgen-rák. És ez ellen csak a kés segíthet, de az is csak idejében.

Sok Röntgen-tudóst valóságilag zenkentek amputáltak, míg végre a halál megszabadította őket a szenvedéstől. A kézfőn jelentkező rák

alattomosan befészkelte magát a szervezetbe, főlhúzódik a karon, meglepedik a nyirokducokban és felőrli a szervezetet.

Igen sok esetben okozott már rákot a Röntgen-sugár. De ha nem is minden alkalommal, mégis kimutathatóan meg lehet állapítani, hogy a Röntgen-lámpa melletti állandó foglalkozás rákos hajlamokat ébreszt föl a szervezetben, amely végül is bukik a titáni harcban.

Az első nagy magyar röntgenológus: Alexander Béla professzor nem kimondottan Röntgen-rákban halt meg, de végeredményben ő is a gyilkos lámpa áldozata. Adatok nem bizonyítják ezt, mert a kiváló tudóst nem bontolták fel halála után, de kétségtelen, hogy a rákhalál alattomosan befészkelte magát az ő szervezetébe és végül ki is végezte.

A Röntgen-sugarak első magyar mártírja Holzwarth Jenő professzor, aki itt halt meg Debrecenben. Holzwarth tanár sebészprofesszor volt, de minden figyelmét és igyekezetét a Röntgen felé fordította. Nagyszerű munkájával ezer és ezer beteg életét hosszabbította meg, de ő maga áldozatul esett ember- és tudomány szeretének. Holzwarth professzor nem feltette életét. Amikor megjelent a gyilkos betegség első futára testében, nem adta föl a titáni harcot, hanem küzdött tovább addig, amíg csak küzdeni tudott. Elképzeltetlen szenvedéssorozat volt e tudós egész élete. Egymásután hajtották rajta végre az amputálásokat, de Holzwarth Jenőt nem rettentette vissza semmi szenvedés. Amíg a lába tartotta testét, el nem mozdult a Röntgen-lámpa mellől és az önmagán tapasztalt szomorú eredményeket a szenvedő emberiség javára fordította. A láthatatlan romboló erő végre is legyőzte a gyenge emberi testet és Holzwarth Jenő professzor szelleme bevonult a tudomány mártírjainak Pantheonjába.

Majdnem feljegyezhetetlenül sok azoknak a tudósoknak száma, akik megkapták a Röntgen-rákot. Egész gyakran olvassuk a napilapokban az ilyen esetekről szóló tudósításokat.

Csak két-három esetet említünk fel e helyen.

Senn amerikai orvosprofesszor, a Röntgen-mélyterápia első tudósa, Röntgen-rák következtében halt meg. Felfedezői elmulhatatlanná tették nevét, tudományos eredményei a betegek tömegét előtérbe hozták az élet kapuit, de a sugarak nagy hárt: Senn professzor életét követelték az ajándékért.

Nemrégiben pusztult el a világhírű Albers Schönberg hamburgi professzor. Ugyancsak Röntgen-rák következtében. Az ő segítő keze nyomán elvesztették hitt emberi életet éltek újra, de rajta nem segíthet senki, csak talán az, ha abbahagyja kísérleteit. A tudós ám őrszem a tudomány posztján és az őrszem is elesik a harcban.

Holzknicht bécsi tanár még él, de már egyetlen uja sincsen. A Röntgen-sugarak kegyetlenül behajtották rajta adójukat. Holzknicht professzor hénán és csonkán is kitart a helyén. Ugy, mintha nem volna semmi baja. Csak ujjatlan kezesonkjain visel fekete keztyűt.

Elischer professzor nem közvetlen, hanem közvetett Röntgen-betegséggel vívott harcban maradt alul. Tízegynéhány évvel ezelőtt ő is megkapta a Röntgen-rákot, egyik ujját amputálták is, azóta a borzalmas betegséggel láthatólag megállt és halhatatlan emlékü professzor megszárazódott erővel folytatta munkásságát. De a láthatatlan sugarakat nem lehet legyőzni és Elischer Gyula testébe is beköltözött a rákhalál, amely élete delén a halálba taszította.

Most, amikor már teljesen az emberiség javára fordították dr. Röntgen találmányát, kezdenek gondolni a röntgenológusok önmaguk védelmére. Elég eredménnyel kísérleteznek az ólomkeztűkkel, de megnyugtató vég-

Haas Lipót

32 éves cég! 46 főközlet!
Ferenc József ut 58. Telefon 9-63.

Valódi ARGAMAN

szőnyeg
200/300 cm. méretben — P 240' —
és minden nagyságban kapható

Mokettsezlontakaró
gyönyörű színekben — P 50' —

Sár- és hócipő
nagy választékban

Linoleum

eredmény még nincs és az X. sugarak tovább gyilkolják felszentelt papjait.

Az orvosok is csak emberek. Egy pillanatra megállt mindenki szívverése a debreceni Röntgen Intézetben, amikor rásújtott Elischer professzor mártírhalálának híre. Egy pillanatra talán minden orvos megállt. Egy pillanatra talán mindegyik rádöbbent önsorsára, egy másodperc ezredrészig talán mindegyik látta a halál ienyegető csontujját, de aztán siettek tovább, mert a kékkabátos szolgák újra elébük görgették a toloszekereket a betegeket, a dinamók rekedt hörgéssel újra rájuk ripakodtak.

Hiába pusztulnak el a Holzwarth Jenő, Elischer Gyula, lemlő hősi testük fölött új Holzwarth Jenő, új Elischer Gyula nővekednek, akik fokozott erővel folytatják a harcot és felfokozottabb lánggal adják tovább az örök tüzet a következő harcos nemzedéknek.

A debreceni Tisza István Tudományegyetem Röntgen Intézetében ugyanúgy zajlik rohan az élet, mint tegnap, mint a múlt héten. Suhognak a titokzatos gépek, nyilnak, esnek a kórházak, hozzák-viszik a betegeket, jönnek-mennek fehérbőrű ápolónők és a patlanásig feszült idegű orvosok áldozatos türellemmel kormányozzák a gyilkos szent sugarakat.

Az épület ormán fekete zászlót lenget a decemberi szél és a hófehér terméken keresztül örök megnyugvással lebeg a Professzor töviskoszorú alakja. (g. j.)

— Rokona, barátja, kedves ismerősei lényképeit tekintse meg Liener műtermék, Csapó uca 1. szám alatti kirakataiban.

— A Debreceni Független Ujság újabb riportfelvételei ismét megtekinthetők a „Friezi” kalapszalonn kirakataiban.

— Ruzitska gyermekképei utólérhetőek. Műterem egész nap fűtve. Piac uca 32. szám.

IX.

Délben ő keltett fel. A konyakosüveget tartotta felém vigyorgó arccal.

— Hu... hu... hu... hu... huzzálegyjötté isbelőlelédesjőregebesszavamracsudajófi-nomebbearondahidegidőbe!

Komoran néztem rá.
— Mi bajod van? Almos vagy még? Adj egy kis pénzmagot, lemegyek a cukiba reggelizni. Aztán aludj tovább.

Felpattantam. Útásra emelt kézzel, vérben-forgó szemekkel ugrottam eléje.

— Lator! Kérjen cukiralót Grünblatttól! Megtántorodott. Lerogyott egy fotójebe. Halottsapadt lett, majd biborvörösre gyult az arca. Aztán megsemmisülten összeesett, mint egy üres liszteszák.

Teli tüdővel üvöltöttem a fölébe.
— Maga szélhámos, aljas vizesnyolcas! Ezért lakolni fog!

A szívéhez kapott.
— Ja... ja... ja... jajjjajjjaszivemkérem-szépennmegszakadbecsszavamra!

Megmarkoltam a haját és felrántottam a fejét.

Egy csapdabaszorult vad nézett szembe velem. Fájdalom, kétségbeesés, reménytelenség, megadás kavargott a nézésében.

Valaki a szivemben elkiáltotta magát: Tamás, maradj ember, hisz' ez a pária nem ellenfél!

Ujjaim vaskapcsa engedett. Feje a mellére hullt vissza.

Felkaptam a konyakosüveget. Szájába töltöttem néhány csepp italt. Borzongás futott végig a testem. S óh, jaj, ismét megrándult a vállam. Hátatfordítottam neki, lenéztem a zsi-vajos uccára. Fuldokló zokogása megtöltötte a szobát.

Groteszk poronty. Nyomorult. Szegény. Szerencsétlen. Emberporonty. Utódott kis ember, nagyvágyu, nagyálmu, félbemaradt, könnyelmű kereskedőseggé. Szélhámoskodott, csalt, lopott, hazudott, hogy több fényhez jusson.

Ecce homo...

Ráförmedtem. De csak félhangosan.

— Ne bőgjön már, Sömjén!

Szipogott.

— Pardon, ha szabad megjegyzem,

Elnevettem magam.

Schürz vagyok. Sömjén a költői nevem.

— Bánomisen... Félháromkor utazik. Grün-

blatt visszavonta a feljelentést. Én pedig nem adok be feljelentést. Mehet haza!

— Igenis...

X.

A restiben némán ültünk egymással szemben. Megváltottam a jegyét a határig. Tíz perc múlva indul a vonat. Én törtem meg a csendet.

— Schürz, csak azt mondja meg, hogy honnan ismeri Erdősi Pistát?

Szégeykezve suttogta:

— Nem ismerem kérem szépen becsszavamra. Én a Pista nevet találokra vágtam ki, mikor érdeklődni kegyeskedett. Ez a leggyakoribb nevek egyike. Nemde, nagyságos uram?

— Bravó! — kacagtam. Szinte magam kínál-

tam fel, hogy lépéscsalljon.

— Igenis, nagyon naivnak méltóztatott lenni. Mint bármely bohém. A bohémoknak vaj-szívű van. Ismerem a bransot.

Mielőtt felszállt a kupéba, elkapta a kezemet és megcsókolta.

— Csacsi csibész! — intettem rendre.

Könnyelábadt szemekkel nézett rám az ablakból.

— Ha állásba jutok, küldök a nagyságos ur-nak egy tucat selyemingre való anyagot. Majd szerzek, becsszavamra. Mert rajongok önért.

És kezével egy görbe mozdulatot irt le.

Sipolt a mozdony.

— Kiszti-hand, kiszti-hand, nagyságos ur! Ne felejtsem el!

Lobogtatta a zsebkendőjét, illetőleg a zsebkendőmet, amíg a vonat el nem tűnt a ka-nyarban.

Szélesre tárt karokkal, nevetve integettem utána.

— Ne félj, ne félj, Schürz, téged nem lehet elfelejteni...

REMINGTON

PORTABLE IRÓGÉP

standard billentyűzettel, irodai uti és házi használatra
mint karácsonyi ajándék is

Díjtanulmány bemutatás országoserte ~ HASZNOS ~ SZÁP ~ ÉRTÉKES ~
18 havi részletfizetésre is szállítjuk!
Remington Irógép R. T. tiszántull klrendeltsége
DEBRECEN, PIAC UCCA 58. Telefon 4-02

A Gut erdősegeiben, a debreceni munkanélküli erdőirtók nyomában

Csak a munkanélküli emberanyag legjava birja ki az erdőirtás munkáját. — Akik három küzdelmes hét alatt ketten kerestek 33 pengőt — Rongyos, fagytól kék-zöld lábaikat szabadon hagyó ruhában dolgoznak a munkanélküliek — A szervezett építőmunkások csoportja keres a legjobban — de vasszorongalom és állandó munka árán — A barakkban és a nyitott tetejű vasalóban, ahol a debreceni munkanélküli erdőirtók alusznak

Jack London regényének vad, északi romantikája hat zavaróan arra, aki képet akar adni a debreceni munkanélküliek erdőirtásáról a távol guti erdősegekben. A terep északi jellegét megadó vastag hótakaró hiányzik csupán, de egyébként ugyanaz a küzdelem a természettel, vad hajszája az izmoknak és az emberi kitartásnak. Ebben a hajszában az a tragikus hős, akit Jack London annyiszor megénekel: a chequaco. Magyarul: „zöldlábu”. Így nevezték az aranymezőkön, Kanadában, az ujonnan jöttet, akit még nem tört bele igájába az északi, egész, odahonosított embert megkövetelő munka. A „zöldlábu” nyögött a szokatlan munka terhétől, amit az aranyterületekre induló karavánok sorában baktatva a maga felszerelése nyomott a vállán. A „zöldlábu” tapasztalatlan volt: nem volt jó a felszerelése, kidőlt, amíg a tutajnak való őserdei fákat ki kellett döntenie, összehordania; nem volt jó ruhája, hát nem bírta az éghajlatot; testben, lélekben összetörve baktatott a hideg észak szelében; leülve pihenni egy fatörzsre, megátkozta az Istent és meghalt; rabolt, csalt, lopott; reményvesztetten fordult vissza utjáról s tért meg a civilizált élet otthagyt nyomorába; vagy beletört az igába, hozzáerősödtek az izmai, belenőtt az akaratereje s az erő és ellenállóképesség kiválasztottainak sorában megindult tovább a milliók szívet dobogató álma, délibábja, az arany után. A Jack London „zöldlábuinak” az álma, csalogató délibábja millió aranyező volt. A debrecenieké, a munkanélküliek rongyos, kiéhezett „zöldlábu” seregé két pengő ötven, esetleg egy pengő, esetleg hetven fillérsnyi napszám, már amennyit ki tud csikarni a téllal egyre jobban makacsodó, szívós, erdei földből gyökér, tuskó métereinek és őleinek váltsága fejében.

Itt ül, előttem a debreceni „zöldlábu”. Erdei tüznél, ami minden favágócsoport kiváltsága, a nyersfa forgácsaiból rakható. Keserű füstjét üzi, hajtja az ide-oda forduló szél, néha épen a „zöldlábu” szemébe. Ilyenkor töröl egyet a szemén rongyos, piszoktól megszirosodott kabátujjával, de tovább élesíti a kétes fűrész fogait. Kis reszelővel húzogat egyet-egyet minden fog közében. Új a reszelő is, a kétes fűrész is. Ezek azok a szerszámok, amiket előlegezett pénzen vásárol a város erdeje tuskóhányóinak. Az árát le kell törleszteni majd az irtott erdőselet közepén sorakozó ölek, magasra tornyozott galycsomók váltságából.

A fűrészét élesítő ember szellősen öltözött. A rongyos, valaha városi ember hordta nyári kabátot a hóna alatt jó mélyen kikanyarította

egy hatalmas szakadás. Alatta nem látszik ing, a meztelen bőre barnul elő, pedig egy hihetetlenül barna, a bizonytalan színű kabáttal majdnem csak egy árnyalattal világosabb ingdarab látszik a nyaka felé. A jobb lábán térdtől lefelé kétfelé fittyen a nadrág szára, alatta megint a meztelen bőr. Viszont a bal lábánál a térd felül van egy, a fél combját szabadra villantó, hatalmas nyílás. És egyszerre meg-

ez a ruha. Itt nyövik.
— Van-e ennivaló?
— Szalonna, meg kenyér.
— Elég, amit a termelés után kapnak?
— Adnak többet, ha kérünk.
— Egyebet nem esznek?
— Három hónap óta nem volt meleg étel a számban. Akkor jöttem haza Taktaharkányból. Az arca rezignáltabb lesz, ahogy mondja. És

Most alapos kérdézősködés indul meg és sikerül kideríteni, mit kerestek ez a két „zöldlábu” három hét alatt. Kitermeltek, — még csak a fák kidöntésénél tartanak, a tuskóirtás azután jön, — ketten négy öl hasábfát, két öl botfát, négy csomó galyat.
A hasábfáért jár ölenként 2,80, a botfáért 2,40. A négy csomó galyból az övék kettő, váltsága 16 pengő. A bevételük tehát:

A baloldali képen Gombossy Zoltán városatyja, Holló János párttitkár és Török Gábor szakszervezeti titkár figyelik a munka menetét. A jobboldali képen a szükségbarakkbeli „luxuslakások” láthatók.

értem, hogy miért zöldlábu a zöldlábu neve. Ennek a szegény fiúnak tiszta zöld és kék a fagytól lába minden csöppnyi helye. Igazán zöldlábu, szegény, nyomorult, esett ember, amint ül a kemény, északi szél hidegében és kis, rövid huzásokkal élesíti a fűrész, amit a maga keze munkája koptatott már el.

A társa épen ilyen rongyos. Vele egykoru, 22—23 éves fiú. Most épen egy kidöntött fát tisztogat le galytól, vékony botfájáig egy hatalmas fejszével. Nem is hajlandó idejönni az urak szóbeszéde kedvéért. Mondjon el mindent a másik. Együtt dolgoztak, épen úgy tudja, mint ő. De nem tulságosan bőbeszédű ez sem. Röviden felel, amikor kérdezzük, nem fázik-e ezekben a rongyokban:

— Hát hideg van — és szénéz, a hideg szél irányát keresve meg.
— Nincs jobb ruhája?
— Nincs. Három hónapja vagyok munkanélkül. Amikor ide jöttem, még bírta valahogy

széthunyorit a szemével. Mintha belesütne a nap a szemébe. Vagy a füst csapódott bele. Nem lehet mondani, hogy elkínzott ez a barna, fiatal arc. Csak épen, hogy petyhüdt kissé, mintha lesóványodott volna. A szél fuvásától kissé cserepes, de erős szervezet bő vére simítja ki. Három hónap óta nem evett meleg ételt. Csak szalonnát, meg kenyeret. De csak mióta itt van. Három hete. Hát azelőtt?

— Ami került. Vagy semmit, ha nem volt. Munkanélkül voltam.
— Taktaharkányban mit csinált?
— Ácsmunkán voltam. Ácslegény vagyok.
— Ez szokatlan munka?
— Nehezen ment, amíg rá nem jöttünk a módjára. Ma sem termelünk még eleget, lassan szokik belé az ember. Ma én, meg a társam egy-egy méter fát termelünk ki. Vagyis félőlet. Ez után jár egy pengő negyven fillér bér. Meg a miénk a hozzávaló galy fele. Meg minden méter után egy kiló kenyér, husz deka szalonna.

4 öl hasábfát termeléséért . . . 11.20 P
2 öl botfa termeléséért . . . 4.80 „
2 csomó galy váltsága . . . 16.— „
Összesen: 33.— P
Összesen kaptak 30 kg. kenyeret, 6 kg. szalonnát, de ebből a munkadíj fejében járt nekik: 24 kg. kenyér és 4.80 kg. szalonna. Ami ezen felül van, azt levonják a megkeresett összegből, a szerszámok használati díjával együtt. Levonásra kerül:
6 kg. kenyér, á —21 1.26 P
1.20 kg. szalonna, á 1.70 P 2.04 „
A szerszámok ára:
1 fűrész 5.20 „
1 balta 3.60 „
1 balta 3.24 „
Összesen: 15.34 P
A kereset 33.— P
Levonás 15.34 „
Maradvány: 17.66 P

A két ember tehát három hét szorgos munkájával 17 pengő 66 fillért kerestek. Igaz, hogy ezenfelül megkeresték a szerszámok árát is, 12 pengő 4 fillért.

Amennyiben az erdőtanácsos ur megengedi, — nekünk megígérte, — a szerszámok árának csak a felét vonják le tőlük. Ebben az esetben ott kell hagyniok zálogul a szerszámot, viszont kapnak 6 pengővel többet s így 23 pengő 66 fillérrel indulnak el szombaton a zsigógorra, hogy a szegény, fázó tagjaikra valami melegebb ruhát kerítsenek. És hogy aztán itt maradjanak a karácsonyi ünnepekre. Ha tisztán az élelem nélkül vesszük fizetésüket, megkerestek 18 kettős munkanap alatt 29 pengő 70 fillért, amiből egy-egy munkanapjukra fejenként 82 fillér esik. Ennyit lehet keresni nálunk erdőirtással.

Am nem mindenkinek. Ez a két fiú nem zöldlábu már. Kibirták a munka legnehezebb részét, a dermesztő szélben meztelen tagokkal állották a helyüket, birkóztak a fákkal, ettek a szalonnát, cipelték a fahasábot. És közben csak egészségesebbek lettek az erdei levegőn. Nem kaptak betegséget, mint a többiek, akik elszöktek, vissza a városba, az egészséghez, lerongyolódva, fájós tagokkal és az egész testet rázó köhögéssel. Ezek már az erdő emberei lettek, a szállfák kidöntői, akik

Debreceni munkanélküliek az erdei fakitermelésnél.

Fekete selvem pántos és kivágott cipő	— — —	P 9.80
Ezüst és arany brokát	— — —	P 14.50
Hőcímő	— — —	P 9.80
Gumi hőcipő fekete és drapp	— — —	P 14.80
Gumi hőcsizma fekete és drapp	— — —	P 24.—

Turul Cipő R. T.

Piac ucca 63. szám alatt

karácsony után visszajönnek majd tuskót hányani is. Mert mit csinálhassanak egyebet? Ide kergeti őket a nyomor.

Klár Nándor erdőtanácsos sokat beszél küzdelmeikről.

— Van, aki nem bírja, kérem, de hát ez nem is csoda, hiszen ők más munkához szokott emberek. De aki kibírja, az nem lesz aztán beteg. És ebben az esztendőben kitöltötte az inaséveket: jövőre, ha munkanélkül marad, keres majd, mint erdőirtó.

— Amikor én idejöttem, nem tudtam haladni jószai munkások nélkül. De három év alatt belenevelődött a környékbeli nép is és kitűnő erdőmunkások lettek. Minden munkának vannak inasévei, mindennek meg kell tanulni a módját.

— Van olyan földmunkás, régi favágó is, aki 4 pengőt is megkeres egy nap alatt. De az ilyen tapasztalt ember. Egy fejszecsapása többet ér, mint az új munkásé. Addig le sem csap a fejszével, amíg ki nem szemelte, hová sujthat jól, hogy élesen vágjon a fejszéje. És dolgozik még éjjel is, ha holdvilág van. Az ilyen munkát csak az bírja, aki gyermekkorától forgatja a fejszét.

Közben a csoport barak-szállására jutottunk el. Meglátszik, hogy a debreceniek között ácsok is vannak: ügyes emelvényeken van a hálóluk, telehintve szalmával, szénával. De lakik itt földmunkás is: a barakk levegőjét a száraz ürm kellemes szaga frissíti, ami már ősi paraszti kunyhórák bölcseség.

A zörgő avarral fedett uton megindulunk tovább debreceni munkanélkülieket keresni a Belső Gut végtelen erdejében. Az autó negyedóránnyira találkozik velünk az egyik utmetszésnél. A szociáldemokrata párt három kiküldött városatyja között megindul a vita, hogy jó-e a keresetük a favágóknak, ki lehet-e birni a munkát, vannak-e akik többet keresnek, mint akikkel az előbb találkoztunk. A következő csoport a pesszimistáknak ad igazat. Jól megtermett emberek, van köztük cipész, földmunkás, ács, azt mondják, igyekeznek is, de nem tudnak eleget produkálni. Az a panaszuk, hogy az ő környékükön csak ritkítják az erdőt s gyakran három-négy száz lépést kell megtenniük, ölkben a hasábfakkal az összegyűjtés helyéig. Ezzel telik el az idő. Ők is a barakkban alusznak.

— Jó hely, — mondják, — lehet fűteni, meleg. De amott, a Tivorán-határban vasalóban alusznak az emberek, aminek nyitott teteje van.

A Tivorán határba már esteledőben érkeztünk el. Az égről vörös foltos fellegek vetnek röt fényeket, amiben megszinesedik az avar, meg a rekettyés bozót. Tanyaház mellett fordulunk füves, erdei utakra. Egyszerre tengericsutkával fedett kaliba bukkan elő s a tisztáson a jel, ami elárulja az erdőirtókat: a frissen vágott, fehérén világító fahasábok öleinek sora. Amint meglátják az autóból kiszálló Gombossy igazgatót, Holló párttitkárt és Török Gábort, rohannak már elő az erdőirtók. Ezek itt valamennyien a párt által kiküldött emberek. Építő munkások. A ruhájuk nem rongyos, — ha foltos is, — jó, meleg, ócska kabátokban szaladnak hozzánk. A munkát szorgalmasan folytatták még az alkonyatban is. Tele vannak igyekezettel, hogy a karácsonyra hazahozhassanak valami pénzt az éhező családjuknak. A kosztjukkal elégedettek, amint Vig Gyula, a barátságos erdőmunkavezetőjük mondja, nem fogyasztják el azt az élelmiszert sem, ami jár nekik a kitermelt fa után. Mert sokat termelnek — néhányon a nagy igyekezetben sebet is ejtett a fűrész, vagy a balta, — dicsekednek vele, hogy 2.50—3 pengőre is felrug a napi keresetük. Igaz, hogy még csak hétfő óta vannak kűnn, a nagy, szokatlan munkában még nem fáradtak ki.

Megnézzük a vasalót is, ami tudvalevően fedetlen tetejű kunyhó, aminek az oldalfalai befelé hajlanak s így védnek eső ellen. A szűkebb nyíláson, ami felül marad, a meleg levegő száll felfelé s nem engedi lenyomulni a hideget.

— Jó meleg van itt — mondják, — ha állandóan ég a tűz. De ha nem ég, akkor azonnal fogsikorgató a hideg. Muszáj hát éjszaka is rakni rá.

Körben alusznak a behajló oldalak mentén. Az egész kunyhó átmérője négy méter. Középen nagy gödörben a tűz foglal el tágas helyet, amellet szűk kis körbefutó, kitapodott nyom, amin közlekednek az emberek. A megmaradó helyen, kettesével a kunyhótartó gerendák közébe kuporodva alusznak tizenhatan. Szinte hihetetlen, hogy elférnek. Meg is kell mutatniuk. Nevetve újságolja az egyik fiatal munkás:

— Ha jóska meg akar fordulni, akkor nekem ki kell mászni a vacokból.

Es mégis elégedettek. Csak azt szorgalmaz-

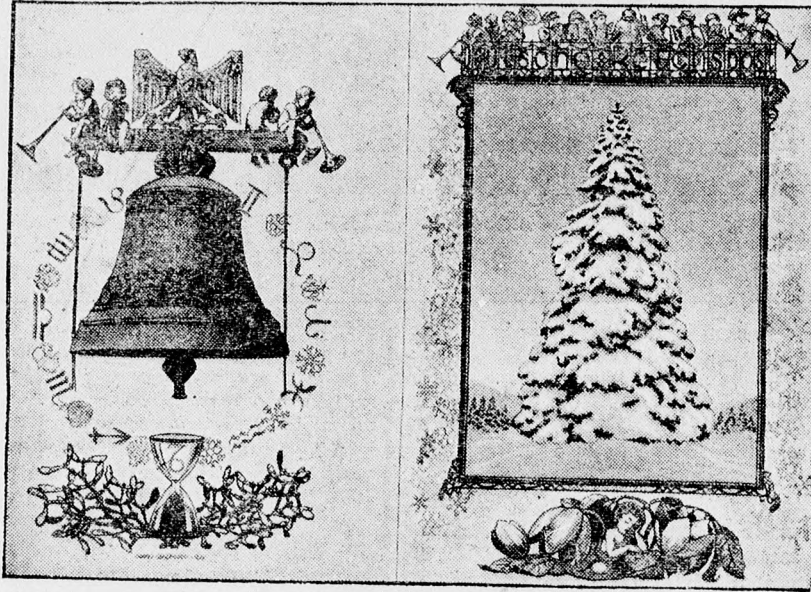
zák az erdőőrnel, hogy karácsony szombatjára számoljanak le. Nagyon vágyakoznak hazafelé, vinnék a kis pénzt az asszonynak, a gyereknek, az anyjuknak. Micsoda öröm lesz otthon, ha meglesz a karácsonyi kalácsra való.

A szervezett munkások eredménye a legszébb, aminek okát nemcsak a fegyelmezett-ségben látják a pártvezetők, hanem abban is, hogy ezek nem voltak annyira kiéhezve, legyengülve, mint akik már minden segély nélkül voltak hónapok óta. Ezt a megállapítást igazolni látszik a következő csoport. Ezek már hetven filléretet keresnek naponta s a munka nehézségeit alig viselik.

Leszáll az este, amikor a hepehupás erdő-utakon kifelé igyekszünk az adonyi országra. A sötétben a város, a meleg szoba, az izletes vacsora felé röpit bennünket a kocsi. És mégsem lehet erre gondolnunk. Idekűnn a külső és belső Guton hány szerencsétlen hajtja holtfáradtan álomra a fejét a barakk tespedt levegőjében, vagy a vasaló keskeny nyughelyén hétrét görbülve? Szóknak meg közülük? Nem jelentkeznek elegendő munkára? Nem szabad ezen csodálkozni, kedves jó városi uraim. Ezt a munkát, a természettel való küzdelem nyomorúságát nem bírja el mindenki. Csak a szerencsések, az erősek, a kiválasztottak, jóllakottak, meleg ruhások. Ez nem való a közepes szervezeteknek, sem az éhezőknek, sem a lerongyoltaknak. Mert azok ki-dőlnek, halálra kinnözök magukat és tönkremennek ebben a munkában. A Tűzföld in-

diánjai kibírják, hogy a meztelen testüket altukban ellepi a hó. Még csak náthát sem kapnak tőle. De a fehér ember nem tud meztele-nül dolgozni a decemberi szélben. Annak, aki kibírja, jó menedék az éhség elől, de megértem azt a szegény, öreg cipész munkást, aki elkeveredten sóhajtott fel előttem: „A tömlőben jobb az élet, uram!” Annak, aki ebben a munkában nőtt fel, vagy annak, aki alkal-mazkodni tud még hozzá, ki lehet huzni, itt, az erdőben. De minden emberi részvétem azé a szerencsétlen „zöldlábué”, aki három hét súlyos küzdelmei között fázva és ázva, éhezé-sőt legyöngülten keresi itt össze a garasokat. Ismétlem: aki itthagya ezt a munkát, mert nem bírja, arra nem lehet haragudni. Akit pedig idevet a sors s rongyosan is viseli a sor-sát, annak a társadalom adjon valami meleg ruhát. Mindegy, ha foltos is, ha elnyűtt is, azoknak, akik a Guton ássák a tuskót és dön-getik a szál fát minden, még olyan kis mele-get adó ruha is elérhetetlen álom. S ne gon-doljunk rájuk úgy, mint akiket a földi para-dicsomba vetett a sorsuk, ne higgyük, hogy jó dolguk van, ne higgyük, hogy akármelyikük is irigyléreméltóan sokat keres. Keserves az élet itt, az erdőn s nem annyit, sokkal többet megérdemel az, aki felnőtt kora után itt meg tud szokni, ebben a munkában tud az élete tetegéséhez eleget keresni. Csak a debreceni munkanélküli emberanyag javát küldjék ide az urak. Mert a többinek pokol lesz az élete a Gut erdősegeiben.

Thury Levente.

A német posta karácsonyra ilyen díszítésű táviratblankettákat bocsátott ki az ünnepi jó-kívánságokat továbbítandó táviratok céljaira.

Uj állategészségügyi intézkedéseket tesz Debrecen

Nagyjelentőségű kérdésben tartottak most értekezletet Debrecen állattenyésztő és kereskedő érdekeltségei a hatóságok részvéte-lével. Az ankét tárgya Debrecen állategészség-ügyi körzeti beosztásának a megváltoztatása volt.

Debrecen városnak 166.000 holdnyi területe olyan hatalmas, hogy 30 évvel ezelőtt a föld-mivelésügyi miniszter megengedte, hogy állat-forgalmi és állatszállítási tekintetben Debre-cen kilenc kerületre osztassék és ennek a kilenc kerületnek mindegyike egy szerepel állategészségügyi szempontból, mint külön köz-ség. Ennek elsősorban állategészségügyi szem-pontból van különös jelentősége, mert ha az egyik állategészségügyi körzetben állatbeteg-ség lép fel, akkor nem kell lezárni az egész 166.000 holdat, csak kisebb területet. Debre-cen állategészségügyi körzetei és nagyságuk a következők: I. kerület a Hortobágy, 236 négyzetkilométer, II. kerület az Elep, 195 négyzetkilométer, III. kerület az Ondód, 109 négyzetkilométer, IV. kerület a Macs, 45 négyzetkilométer, V. kerület a belváros, 43 négyzetkilométer, VI. kerület a Csere, 116 négyzetkilométer, VII. kerület a Haláp, 109 négyzetkilométer, VIII. kerület a városból délre eső rész, 42 négyzetkilométer, IX. ke-rület a Szepes, 59 négyzetkilométer.

Amint ebből látható, vannak olyan állat-egészségügyi körzetek, amelyeknek területe száz négyzetkilométeren felül van s annak kö-vetkeztében, hogy egyes körzetek ilyen hatál-mas kiterjedésűek, nagyon sok esetben hátrá-nyos helyzet keletkezett. Ha például a Hor-tobágy, vagy az Elep valamelyik részén — ezeken van a legnagyobb számú jószág — állatbetegség üt fel a fejét, le kell zárni az egész, 236, vagy 195 négyzetkilométer terüle-

tet. Megtörténik, hogy a Kösélység szélén szá-j- és körömfájás van, emiatt le kell zárni olyan területet is, ami légvonalban megvan 30 kilométerre a Kösélységtől, csak azért, mert ugyanabba az állategészségügyi körzetbe tartozik.

Ez a sok kárt okozó helyzet indította leg-utóbb a városi mezőgazdasági bizottságot ar-ra, hogy mozgalmat indítson a nagyobb terü-letű állategészségügyi körzeteknek kisebb ré-szekre való felosztása iránt. Ebben az ügyben tartottak most értekezletet, amelyet dr. Vass Károly városi tanácsnok vezetett s amelyen résztvettek dr. Czelloth János állategészség-ügyi főfelügyelő, hatósági állatorvosok, a mezőgazdasági bizottság képviselői, a hentes és mészáros szakosztályok elnökei és más szakemberek.

Az értekezleten alaposan megvitatták a kér-dést és úgy találták, hogy a III—IX. körze-tet változatlanul meg lehet hagyni, az óriási nagyságú I. és II. körzetet azonban fel kell osztani. A régi I. állategészségügyi körzetben egy körzet alakulna az Ohaiból és Telekházá-ból, határvonala lenne a tiszecsegei ut, egy körzet Zámból, ami a fűzesabonyi vasutonal-tól délre a Hortobágy folyóig terjedne, a harmadik körzet pedig a Mátá lenne, a vasu-tonaltól északra. A régi II. állategészségügyi körzetet is három részre osztanák, az egyik lenne a hegyesi kerület, amely magában fog-lalná a Nagyhegyest, Kishegyest és a Cucát, a másik az elepi—kösélységi kerület, amit a Kadarcis folyó határolna és a harmadik a hor-tobágyi kerület, mert ez magában foglalná a hortobágyi csárdát és az állomást.

Ilyen módon a régi kilenc állategészségügyi körzet helyett tizenhárom körzete lenne Debre-cennek és ezzel a beosztással a gazdák is

François CRÉMANTROSE PEZSGÓ

meg lennének elégedve, tekintettel arra, hogy a felosztandó két állategészségügyi körzetben van a legnagyobb számú jószág, úgy hogy állatbetegség esetén jóval kisebb területet kel-lene lezárni és sokkal kisebb számú jószágot zár alá venni, mint most.

Ugyanezen az értekezleten még egy másik, érdekes kérdés is felvetődött. Waldmann Géza, a mészáros szakosztály elnöke ugyanis szóvártette, hogy helytelen az a szokás, ami Debrecenben divatos, hogy a mészárosok I., II. és III. rendű húst különböztetnek meg az árjegyzékekben, hanem ehelyett azt kellene kiírni, hogy az a hus, amit árulnak, I., II. vagy III. rendű marhából származik-e. Mert pél-dául II. rendű marhának is van elsőrendű husa, hiszen pl. a felsár, a bélszin és a pecse-nyehusok elsőrendű husok annak ellenére, hogy másodrendű marhából származnak, vi-szont elsőrendű marhának is vannak olyan részei, amelyek csak harmadrendű húst szol-gáltatnak.

A kérdés felett nagy vita indult meg, azon-ban egységes megállapodásra nem tudtak jutni abban a tekintetben, hogy mi legyen az I—II—III. rendű marha osztályozásának a kritériuma. Egyesek a faggyutartalom szerint akarták osztályoztatni a marhákat, olyanfor-mán, hogy III. rendű marha az, amelynek a faggyutartalma 8 kilogramon alul van, II. rendű, amelynek a faggyutartalma 8—12 kilo-gram között mozog és I. rendű, amelynek a faggyutartalma 12 kilogramon felül van. Ezzel szemben felhozták, hogy nem lehet faggyutartalom szerint osztályozni a marhák minőségét, mert különbséget kell tenni a ma-gyar marha és a nyugati, tarka marha között, hiszen mindegyiknek más a faggyuképződése.

Másik terv az volt, hogy a zsirtartalom szer-int osztályozzák a marhákat, de ebben sem tudtak megállapodni. Végül is kimondották, hogy egyhangyan helyeslik, hogy a hatóság újabb rendelkezést adjon ki a husminőség sza-bályozás tekintetében, de előbb részletesen tájékoztatódjék afelől, hogy mi legyen az osztá-lyozás alapja.

Imre János, a hentes szakosztály elnöke rá-mutatott arra, hogy ez a kérdés megvan a henteseknél is, mert a zsirnakvalót az egyik helyen 1.60 pengőért a másik helyen pedig 2.— pengőért árúsítják. Az 1.60 pengőért árú-sított zsirnakvalóból azonban csak 60—70 deka zsirt lehet pergelni, a 2 pengősből pedig 85 dekát is.

Végül is az értekezlet a döntést rábizta a hatóságra azzal, hogy hallgasson meg más szakembereket is.

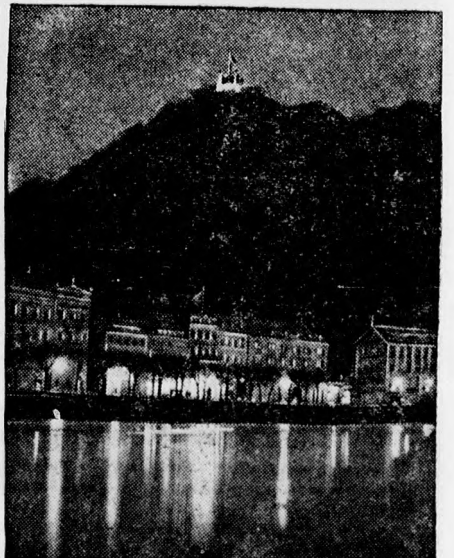
Sensation

— RIMBAUD. —

Megyek majd — ráborul két nyári alkonyat — Csiklandó buza közt, a tű sarját taposva. Almodom. Esti hús frissíti talpamat, Födetlen üstököm szelek hulláma mossa.

Igy megyek — gondolat és szó nélkül, vakon. De lelkem végtelen szerelem járja mélyen — Igy megyek, vad cigány, uttalan utakon, Boldogan, mintha csak egy asszony járna vélem.

Fordította: KARDOS LÁSZLÓ.

Enns fürdő ünnepe a megszállás alól való felszabadulás öröme. A kivilágított város.

Hodzsza-strófák

I.

Éhes lett a hodzsza,
Elnyomta az álmot.
Mézes helvát látott,
Tetésen egy tálon.

Felébred álmából,
Elmondja a helvát,
— Megfejttem — szól Ali —
Ha fizetsz tiz parát.

— Ha én tiz parának
Ura lettem volna,
Helvát nem áldotam,
Hanem ettem volna.

Hárem-strófák

I.

Fátyol lengett arcán,
Látatlanra fedte,
Szegény Hodzsza mégis
Feleségül vette.

És csak hárem-házuk
Rejtelmes zugában
Mutatta meg arcát
Teljes valójában.

— Hodzsza, mikor jönnek
Rokonaid hozzám?
Kinek mutathatom
Fátyol nélkül orcám?

— Valamennyi láthat,
Akár minduntalan,
Csak én ne lássalak,
Soha fátyoltalan.

II.

Hodzsza, sugja a szomszéd nép. —
Rossz utra tért feleséged,
Faluszerre, szégyen szemre,
Nem egy házba, ha betéved. —

Felel: — Hogyha feleségem,
Mindenfelé el-bekukkan,
Sorát ejti és egy szép nap,
Tán csak hozzám is bebukkan.

KUNOS IGNÁC.

* Részletek Kunos Ignácnak „Mosolygó napkelet” című keleti verskötetéből, mely eredeti illusztrációkkal díszítve, az újév első hónapjában fog megjelenni.

Apám

Elmult november, száll december,
Hallgat, mert nagyon csendes ember,
Lével hull a vadgesztenyéről,
Azt hallgatja a fekhelyéről

Apám?

Szava nem tölti be házat,
Este nem méri meg a lázat,
Hajnaltól is, meg esti pirban,
Alázattal fekszik a sirban

Apám.

Imát sem mond már péntek este,
Békét és feloldást keresve,
Kezét védőn fölém nem tartja,
Ó messze van a Léthe partja

Apám!

De a szobában szembe' vélem
Ott csüng szegény egy régi képen
S valahányszor szemébe nézek,
Elfog valami mély igézet

Apám!

Eszembe jut a boldog álmot,
Gyermekkorom, volt ifjuságom
S kezét újból fejemen érzem
S örülök, hogy nem ment el mégsem

Apám.

AMBRUS BALAZS.

Ondolálás villannyal,

mosható, tartós hullámok —
gyógy-hab — fejmosás viz és
szappan nélkül, parókakészítés,
hajfestés minden árnyalatban
a Komáromi szalonban
József kir. herceg-u. 3. szám
Bika-fürdő előtt.

**Karácsonyi riport
a debreceni nyomoruságról**

Irta: Faludi Kálmán.

— Szóval, azt akarják ugy-e, hogy helyi ize is legyen a dolognak. Ezerszer elcsúszhat is lehet. Már mint a téma. De ne legyen sablonos. Olyan örökké aktuális.

— Hát mi lehetne az más, mint az emberi nyomoruság!

— Hozzá egy kis színes fantázia? ...

— Minek az!

— Hát van a világon olyan termékeny agy, mely az elképzelés relativitásával olyan színképekre tudná bontani az egész emberiség szenvedéseinek évezredek láncolatát, ami felérne egyetlenegy ember való életének, csak pillanatnyi ríktó fájdalomával is? — Nincs! Nem is volt. Nem is lesz soha!

— Nem kell az életet kimaszkirozni. Termel az magától is olyan színeket, hogy helyén legyen a szíve annak, aki palettára akarja kenni.

— Mert a részvét is szörnyű dolog. Csak tetézi a fájdalmat. Talán a cinizmus volna a legjobb köpönyeg. De az is csak ideig-óráig. Nagyon hamar rájönnek, hogy csak úgy „suba alatt” viseli a hordozója.

— Hát hogy én hogyan is gondolnám?

— Valahogy olyanformán, hogy én a nyomoruságot olyan, nagyon is kézzel fogható valaminek ismerem, amelynek két oldala van. Mint a tallónak. Az egyikén van a fej. Ez sir, ez mosolyog, ez jajong és ez kacag. Azon, hogy a másik oldala nem akar megváltozni. Nem. Soha. Legfeljebb csak az évszám, mely alkotása percétől bele van vésve, kitörhetetlenül.

— És ezzel már reménykedni sem lehet. Csak elkopni ...

— Ezt a siró fejet, ezt a sok-sok jajongó fejet akarom én meglesni a boldog elfelejtkezés pillanatában. Amikor kitör belőle a kacaj. Egyetlen lelki kincse, ami megmaradt benne, a legboldogabb gondtalanság idejéből, a gyermekkorából.

— Tisztán, csiszolatlanul, a maga durva üdeségével.

— Akkor akarom megörökíteni őket, amikor felkapják egy percre a humor fejedelmi palástját a koldus rongyok fölé.

— Amikor meglevenedik a tallér és „ember” lesz belőle! ...

— Még egyet! Ha történetesen olyasmi kerül elé, amin már csak én tudok kacagni, a magam jól bemázolt cinizmusával, — úgy azt is felveszem. Nem a gép lencsájával. Csak úgy a szívemmel.

— Az se baj, ha másokat egy kissé gondolkodóba ejt is az én kacagásom ...

Nyirkos decemberi reggel. A köd szítálva hull a pocsolóyába. Beszállok a zsufolt villamosba. Csupa asszony. Nagykendőbe burkolt. Kosárral, balyuval, szegény szagu himmihummival. Mind egyfelé igyekszik. A huszárlaktanya felé. A „selyempiacra” mennek. Ugy is mondja az egyik, hogy a zsigogóra.

Mindegyiknek van valami „fölösleges” holmija. Eladásra szánta. Ugy mondja ...

De a legtöbbször a „másét” hozza. Szívességből ... Van egy kis ráérő ideje. Mért ne tenné meg. Így karácsony előtt.

Rábólintgatnak: Ugy no! Persze, persze! ... Én is elhiszem. Hát ok, szegények, hogy ne hinnék. Saját maguknak.

Aztán hallgatnak, míg csak meg nem érkezünk.

Bokáig érő sár fogad bennünket. Nem igen törődünk vele. Ők se, — én se. Megindul a roham. Egy kis helyet a letaposott utak mentén. Csak annyit, ahol elér egy-egy keshedt szatyor holmi. Egy-két szinehagyott ruhadarab, a multbavesztett jólét kiáltó foltjai, a nyomor fantasztikus encsembencsemjei, amit fel lehet váltani egy falat kenyérrre. De azt is óvják. Nagy a sár. Újságpapírost raknak alá.

Az eső barátságatlanul csapkod. Rengeteg esernyő. Amíg el nem adják, addig a fejük fölé tartják. De inkább a portéka fölé. Arra kell vigyázni. De ha eladta az esernyőt, akkor már ázhat minden. Nem árt neki.

Befurakodom a zsigogó tömegbe. Itt is, ott is megállok. Csak egy pillanatra. Ha olyasmit hallok, ami érdekel, hátat fordítok a beszélgetőknek és belemérülök a szomszéd portékájának szemlélésébe. Nem akarom, hogy valamelyik észrevegye, hogy őket figyelem. Közben vigyázok minden szóra. Érdemes.

A piac szélén határozatlan korú nősemély áll. A ruházata is olyan. Paraszt szoknyával kombinált kockás felső kabát. Ázott kendője hátra csuszva. A haja bubis. Arcán a rosszul használt piros festék piszkos lila nyoma. A száján ruzs. Csak úgy nagyjából elkenve. Az áruló, gyűrött arc könnybarázdás. Vagy lehet, hogy az esőcseppek futottak végig rajta. Lábai rongyos papucs. De előtte, a földön, vadonatúj magasszárú női cipő.

A nő előtt egy földig érő rongyos suba áll-dogál. A tetejében széles karimájú zsiros kalap fityeg. Hogy jobban szemügyre veszem, akkor látom, hogy ember. Olyan munkától elnyújt ember-vakarcs. Öszbezsavarodott madárfejét a világért nem emelné a nőre. A suba alól kikandikáló otromba csizmafejet nézi rendületlenül.

A hullótszörű keshedt suba szemet szur az egyik ödöngőnek. Meg is szólítja:

— Bácsi, ugy-e ez átmeneti bunda?

Az öreg felemeli a tekintetét. Nem haragszik. Csak sóhajt egyet. Látszik, hogy a kérdező valami nagy lelki vajadásába szólhatott bele. De azért felel:

— Biz uram, én már ebbe mék át a más-világra!

— Hány éves, öregem? — firtatja tovább az évődő.

— Hatvan.

— Hát a suba hány tavaszt látott?

— Hogy hány tavaszt, azt nem tom, de hatvannégy telet biztosan.

— Hát azt honnan tudja olyan pontosan?

— Mer amikor a világra gyűttem, akkó mán az apámé vót!

— No, viselje tovább is egészséggel, — mondja a jókedvű kérdezősködő — s már oldalal is tovább.

— Maga is a maga bürit, hogy mög ne fáz-zik! — mondja utána az öreg, aztán megint csak a földet nézi.

A nő kezdi meg újra a megzavart társalgást. Nagyon félénken. Remeg a hangja, amikor kérdi:

— Hát idős anyám?

Az öreg most csendesen felemeli a fejét. Szemében végtelen szomorúság, amint ránéz

a lányra, — de nem felel. Csak a fejét ingatja. Tagadólag.

A lányból felcsuklik a zokogás. Könyörög a hangja:

— Hiszön én ...

Nem folytathatja tovább. Az öreg egy mozdulattal leint. Kis csend. Majd a lány:

— Hát idős apámnak hogy mén sora?

Az öreg egy darabig gondolkozik, majd nagyon szaggatottan mondja:

— Nagy bajba vagyok. Egy luval nem bírok mán semmire se mönni. A szekér is összetört. Azon az uton. Hej! két luval ... De ugyan hunnan? ...

— Várjon egy kicsit idős apám — kapja fel örömmel a lány a fejét — eladom a cipőt, majd az árával kiségitöm ...

— Te? — mondja az öreg paraszt fojtottan, hogy szinte belevörösödik. Aztán ismét csak elfordul.

Egy kis ideig hallgatnak. Kínosan. Csendben. A leány csendesen szipog. Szennyes zsebkenőjét előhúzza a kabát zsebéből. Ócska pacsulit illat uszik a levegőben. Az öreg egy pillanatra ránéz, aztán egy ráncással megigazítja vállán a subát és olyan szomoruan mondja, mintha halottól búcsuzna:

— No, Isten áldjon! ...

— Tiszteltetöm az ides anyámat — sirja a lány halkán. — De mögmondja ám neki.

— Mögmondom — felel az öreg rekedten. Köszörüli ő is a torkát. Biztos egy könnycsepp szaladt bele. De azért ellép a leány mellől anélkül, hogy rája nézne. Egy lépés után megáll. Visszanéz és a hangja szinte megtörik a fájdalomtól, amint keményre akarja fogni a szavát, mikor visszaszól:

— De haza né gyere! ...

A leánynak remeg a szájaszéle. Nem tud beszélni, csak sirva motyog az apja után.

— Né gyere, ha mondom, — pattan föl most már keményen az öreg hangja — és azzal meg is indul az országot felé.

A leány, mintha elfelejtett volna valamit, hirtelen az öreg után szalad és szétrántva rajta a subát, kihalássza az apja kérges, földszinü kezét és megcsókolja. Olyan alázattal, amilyennel csak a bűnbeesett gyermek tud csókolni és megegyeszer elnyöszörgi, lesütött szemekkel:

— Tiszteltetöm az ides anyámat.

Az öreg már eltűnt az uton, midőn a leány észreveszi, hogy egy asszony a cipőket nézegeti. Ugorna már vissza, de a csatokas, sáros uton megcsuszik és hanyatt vágódva, elterült a piszkos mocsokban.

Fel is járul szegény, de amikor látja a kacagó arcotat körülötte, kinmosolyra torzul neki is az arca, ahogy feltápáskodik. Sir is, nevet is.

De a tömeg csak nevet.

Hát kacagató dolog is az, amikor egy szerencsétlen lélek ott fetreg a sárba ...

Hü! ... hogy nevettem én is. Hát még mikor egy éretlen suhanc röhögő pófával kiáltotta utána:

— Nem baj, lelkem! Esett már maga hanyatt mások is az életben! ...

Hát amott meg mi történt?

Homéri kacagás veri fel a piac egyhangú zsigongását. Egész embergyűrű képződik valami körül. Kórusban csendül fel a jókedv

JELENETEK A ZSIGOGÓRÓL. Baloldali kép: ruhavásár. Jobboldali kép: nagy forgalom, csekély haszon.

egy-egy megjegyzés után. Oda furakodom én is az első sorba.

Egy nagy tyuktreceben két anyányi sasfiókat kínál egy ember. Akörül folyik a „purpárlé”. A néplélek megnyilatkozása. A piac „humorizál”.

— Milyen madár az, mondja mán? — kérdezi egy ujdonsült néző a nagybajuszos sovány árusítót, aki örül, hogy így felkeltette az érdeklődést.

— Papagály! — felel az, halálos komolysággal.

— A fene! — mondja a kérdező. — a papagály az zöd.

— No, no! — mondja a nagybajuszos. — az erdei papagály. Emmög hügyi. Hügyi papagály. Ott teröm.

Aztán sunyin belemosolyog a bajuszába.

— Oszť fűtűl ez, hajja-é? — kérdi egy anyóka.

— Fűtűl hát, — feleli a koma, — de csak az ágy alatt!

Majdnem megtapsolják.

— De jól teccik érteni — mosolyog az anyóka. — Oszť mire mondja?

— Tiz pengő a kettő. Ketreccel együtt oda adom nyóccer.

— Azzal együtt ócsóbb?

— Hát hogyné vóna. Az is mögér két pengőt, ha ezt a nehézséget nem köll hazavinni.

— A fene a csontyát! — kacag egy fiatal asszony, — de jól kiszabja az árát.

— Szabó vagyok én, lelköm — replikáz a nagybajuszos, — még magának is tudnék szabni olyan téli nadrágot, hogy no!

— Bele is törne az ollója — kacag az asszony, de már szalad is vele, nehogy meghallja a feleletet.

Foltos zakóju öreg paraszt hallgatja az évődést. A pipa szárával egy kicsit két felé igazítja a bajuszt, aztán tempósan odaszól a „kereskedőnek”:

— Hajja-é, ha maga szabó, akkó mir adja el a madarát? Segíthet az magának a munkájába.

A nagybajuszos egy kicsit megütődik. Mint aki érzi, hogy itt letromfolják.

Kényszeredetten nevet, amikor mondja:

— Kicsik még ezök. Nem igen segíthetnek. Pedig olyan éles a csőrük, mint az olló.

— No, no, — ippeg azé — fűzi tovább az öreg.

— Fene öszi — nevet vissza az árus, — nem tud ez még szabni, egyik sé.

— De iszen — adja le nagy ravaszul az öreg a tromfot — kiszabja ez már a csírke belit!

— Azt ki, — mondja a koma kissé elszontyolodva, — mert azt szereti.

— Azzal éteti? — kérdi egy suhanc érdeklődve.

— Csakis! Most nem öszik.

— Dehogy nem öszik — replikázik az előbbi

JELENETEK A ZSIBOGÓRÓL. Sok az érdeklődő, kevés a vásárló.

öreg paraszt — megöszki az a disznókarmónádlit is. Csak aggyon neki.

— Nem öszki az! — tiltakozik felderült arccal a nagybajuszos, mint aki tudja, hogy mégis csak ő fogja elvinni az élcelődés pálmáját.

— Mán mir ne önné? — kérdi gyanutlanul az öreg.

— Mert — tiltja a vallása — jelenti ki fölényesen a koma. — Nem látta az orráru? Zsidó madár az. Nem olyan közönséges.

* * *

Töpörödött, öreg nénike gubbaszt a sárban. Egy tégladarabot rak maga alá. Azon csücsül.

Előtte két, törött füllü kávésbögre, egy görbe cinkánál, meg egy ökori, töredezett, csatnélküli nadrágszija.

A nadrágszija alkuszik valaki. Éppen olyan az ember is, mint a portéka. Se eleje, se vége. Csak közepe van. Az is rongyba van takarva.

Forgatja a szíjját. Jobbra, balra. Leteszi. Nézi. Ismét felveszi. Drágálja nagyon. Hatvan fillért kér érte az anyó. Csóválja a fejét.

A homlokát vakarja. Végre kibökik:

— Negyven filléré elviszöm.

— Nem adhatom, lelköm, — mondja a néni nagy sópánkodással. Nem az enyim. Annyira van hagyva. Hatvan fillérré.

Megint jön egy tizperces szemlélődés. De csak hümmögés lesz belőle:

— No, negyvenír!

— Nem tőhetöm, galambom. Jó szij ez. Fehőnek is használhattya.

— De török — jelenti ki bizonytalanul a bácsi — nem tart, török.

— Dehogy török, lelköm, nem török az — bizonyitgatja az anyóka, — eltartott vóna ez még tiz esztendeig is.

— Hát akkó mög mir aggya el, ha olyan jónak tartya? — kérdezi most már egy kicsit mérgesen az öreg.

Az öreg anyó körülnéz, majd a kezét a szája fölé tartva, titkolódzva, mint ahogy a diplomaták szokták a legfontosabb államügyeket sugni egymásnak, — úgy mondja bizalmasan az öreg fülébe:

— Mert az illetőnek pizre van szüksége...

* * *

Kopott ruhás, sápadt arcú asszony árul a földön. A motyója már csak a sárban fekszik.

Az újságpapir kiázott alóla. Nem baj, — azt mondja, — nem kényes holmit árul. Őt fej fokhagyma van egy kis kupacba rakva. Egy „stancil” kenyérháj, egy rossz öngyújtó, — olyan patronból készült, egy kis feszület és egy jobbkézre való bőrkeztű. Az ujjairól itélve, annak nézem.

Egy iparos kinézésű ember nézegeti. Fel-emeli a keztűt. Csóválja a fejét. Az asszony fölreménykedik:

— Tessék megnézni. Jó keztű az. Jó, erős, bőrkeztű. Harminc fillérért odaadom.

— Nem drága — mondja a vevő, — csak kevés.

— Óh, nem kevés az — mosolyog az asszony — ilyenkor már ugys csak a jobb kézre köll a meleg. Abba viszi a botot, ha sétálni megy, arra meg éppen jó lesz.

— Jó, jó, — nevet a másik, — de hát a balkezemmel mit csinálók?

— Semmit — felel az asszonyka a világ legtermészetesebb hangján, — azt úgy is a zsebében tartja.

— Hát a pártját mért nem adja ide? Talán elveszett?

— Nem vészett az, — feleli szerényen az asszony — de azt nem adhatom, azt az uram viseli a balkezén. Ezt az egyiket eladhatom. Nem tud az uram vele mit csinálni, mert a jobb kezét a Doberdón hagyta. Az vészett el, lelkem, a hozzávaló...

Amikor a keztű gazdát cserélt, mintha egy sápadt fényugár tévedt volna le a decemberi égről... Talán az ég mosolygott...

* * *

A szomszéd „platzon” valami zürzavaros nyekergés hallatszik. Nem sokkal erősebb, mint az eső paskolása. Négy-öt ember veszi körül, — nem látom. Odahúzódok közéjük.

— Gramofony! Egy egyenruhás ember mondja. Hordár. Oda van írva a sapkájára. Csak úgy kézzel. Megvetőleg hallgatja a kinos nyöszörgést. Majd határozottan mondja:

— Katonazene! Csak nem szól!

— Szól az — jelenti ki Simi, — mert úgy szólítják a fiut, aki kétségbeesetten markolja a felhuzóját — szól az, de csak a szobában.

Közben el nem engedné a kurlit a viláért. Meg is jegyzi a hordár:

— Hát a fogóját miért nem eresztet el, Simi?

Simi egy kicsit hadarva válaszol, de a szakértő komolyságával:

IVAN GOLL:
A Panama-csatorna.

A MUNKA.

I.

Hol a Karaiba álmódva ringott egyszer a tengerek felé, hol papagályok lomha serege függött az őserdők fái és rikoltva ütték a majmok egymást; hol fényes fegyverekkel

és könnyű győzelemtől ittasan a büszke spanyol megcsókolta a földet, mely immár az övé lett és minden istent, ki dohogó tüzekből kiszállva dalol, lábbal tiport szét, mert lelkében már a Krisztus képe égett:

Fehér zászlóit lengetve a füstnek itt sötét mozdonyok fűtültek és sebet martak a sziklák krétatestén. Recseggve dőltek ki az ősi pálmafák s a holt világnak egét szántva át kíváncsi golyák szálltak nyakukat meregetvén.

II.

Am hol a kő feküdt, mit zöld víz koptatott, hiu álmok ragyogtak körül a fehér napot. A szakadékok felett zsongva moszkítóknak rajja ömölt s zümmögésükre feltorrott a déli ég boltja és minden napsugár miként a méreg őlt.

A mocsaraktól zöld-barnán árnyalt szemmel pestis gőzölt, beszörva völgyet és sikokat: fekete fogai voltak s úgy büzlöttek e fogak, hogy zsákmányuk már szinte egy volt a holttetemmel.

Kutak mélyéből és a hullám sirjaiból a sinekre szállt a patkányok visítása — olybá tűntek a hab közt mint kések villanása s hasukat püffedtre falták sok duzzadó lóhullán.

III.

De mordult a föld a bűnök ellenállván s izzadt testének kérgét úgy dobta le győtrődve

mint kigyó, hogyha újra vedlik bőre!
— Az omló földből kén felhőzött sárgán.

Alagutaktól furva a hegyek lehulltak mint a gipsz — agyaglavínák, mik körül virágzón felhő lebeg — s a városokat, melyek — mint a moha, mely sziklára tapad — vályoghólvétve és sátraktól hevenyészve gyűltek egy fűrdőnek, vagy templomnak köréje — átfolyta hirtelen a roppant földzuhatag.

Minden munkás egy jeget szüröcsölt halát egyforma serpenyűnek fenekén sütötte s mind egy táncot járt, ha jött az ünnep. De a holt városok földjén okulva emberi és isteni erkölcsre tértek ujra.

IV

Időtől rágva, vértől vájva, kinnal s arannyal ojtva vizen, sziklán és homokon át felépült végre itt a csatorna. Ivlámpák vezették éjjel tengertől tengerig.

De nappal gépek s szivattyúk bögték vad kinjaik! S harsány daluk az égre robbant mint dinamit.

A zsilipek a vizen tátogva utat téptek, minden hüvelyt kis kalapácsok vertek és mint a Promethidák, picinyke acélgépek a mélybe óriási nagy szárnyakat cipeltek.

S ha majd megnyílnak e kapuk, e mélyek, ha ellenséges óceánok csókolóznak egymást köszöntőn, óh a földön sirni kell akkor minden népnek!

A FELAVATÁS.

Minden mi tied óh föld, most minden egy testvér lesz, minden vizek, a keserű s az édes, a hideg folyók s a források, mik forrnak, szépen egymásba folynak.

S majd ott lakik soká a földnek szívverése, ahol a Golf kereng a bő napfénybe' zugva-

s forró vérével minden zónák fokát s szigetjét bezugja.

Tüzifa Braziliából, zord északi fény, s Európa acélja, sima és nyújtható: fjordokból, kikötőkől megrakva idejő minden hajó.

Füstjét távoli tájak s vak rétegek szenének, vénheft erdőt és kvarcot, mely darabokra tört, mint óriási fát növeszt a fényes égnek a fekete föld.

Ugy csillog minden árbóc mint köteg dárda a békés népek feje felett és a csatorna motorok és tengerek vad dalára összeremeg.

Vöröslőn s zölden közből lobogók selyme szálldos mint madárraj, mit erdők itó sürüje zár; hangjuk suhogva száll egy rudtól a máshoz.

És mindenkinek ajkán a maga dala szól, — oh zürzavarja nyelveknek s hangoknak! — de a hajósok s argonauták, kik sok vizet beholyongtak, egymást megértik jól.

Minden ember a kikötőben, bárkákban, dockokon úgy szól egymáshoz telve szeretettel; coptfal, sapkában, kalapban, szőke, vagy fekete hajjal: ember az ember.

Minden ember testvér, kit megösmersz hamar, ha szeme mahagóni, vagy villan mint a tőr, ha mint csillag, mely csöndes éjjelbe fényt kavár, vagy mint a kin virága nő!

Oh mindenki szeme vidám testvért iszik a világszeretet mély kelyhéből ragyogva, mert minden őserdőt öltelve rejt el itt a csatorna.

Fordította: VÉR ANDOR.

— Majd bolond leszek, hogy visszaszaladjon!

— Ah, — legyint a hordár, — nem ér ez már semmit, ha mindig fogni kell.

— Micsoda beszéd az — replikáz Simi — ha maga játszik rajta, akkor biztosan ráér. Fogja! Nem mindegy az, mit csinál, ha egyszer nincs dolga.

— Mennyiért adod, Simi? — kérdi a hordár.

— Harminc pengő. Hat lemezzel.

— Tegyé! rá egy másikat — rendelkezik a hordár.

Simi lekupja a lemezt és a mellette lévő zsák alól kihalsz egy másikat. Közben kénytelen elengedni a felhuzóját. A gép örülten kezd visszafelé forogni. Rettenetes kacagás, kiabálás. Össze-vissza:

— Fogd meg, Simi, mert elszalad! Most tedd rá a másikat, hogy játszon visszafelé. Ez aztán a szobagép! A szabadban visszafelé forog!

Nagy a gaudium, Simi már szégyenli is. Egész beleverősbödök.

Dühösen kiált a hordár:

— Ne izéljen itt velem. Ha vevőszándéka van, fogja azt a kurbli, amíg ráteszem a lemezt.

A hordár leguggol. Az új lemezt próbálja. Leguggolunk mi is. De nem hallunk semmit. Csak krákoló nyöszörgést. A hordár feszülten figyel, majd fölényesen jelenti ki újra:

— Katonazene!

— Azószér! — vágja rá Simi gunyosan, — ugy-e hogy nem ért hozzá. Ez Király Ernő mulat és Odeon rekord.

— Rekedt már ez a masina, Simi — mondja az egyik hiába hallgatódzó. — Nem ér ez már semmit.

— Ugyan kérem — ágál Simi dühösen, — mit ért maga ehhez? Ez egy tiszta szobagép. Legfeljebb az rekedt, aki énekel. Nem is csoda! Ilyen időben!...

A hordár megvetőleg fordít hátat. De azt még látja, amint Simi az egyik guggoló segítségével kicséréli a lemezt. A fogantyút persze el nem ereszté. Elindul egy-két lépést, de az újabb krákolásra megáll. Fülét egy kicsit, majd újabb felemelve, ellentmondást nem tűró hangon mondja az egyik járókelőnek:

— Katonazene! Csak nem hallatszák!

— Óreg néni tart valamit a kezében. Valami kor ébresztőóra lehetett. Most már nem igen lehet kivenni, hogy mit „ábrázol”. Se eleje, se hátulja. De még szerkezet sincs benne. A csengője még megvan. Tetején karika. Annál fogva tartja. A rozsdá már megetté azt is egészen. Egy totyogó öregasszonyban mégis felkelti az érdeklődést. Meg is áll előtte. Nézi, nézi, majd megkérdi:

— Mi lögyön ez, galambom?

— Mi lönné — fortyan fel a kérdező. — hát vekkel!

— Mit kír érte?

— Ötven fillért.

A két anyó nézi egymást. Az egyik szemében dac, elkiseredett határozott szándék. Hogy eladja. A másik csupa csodálkozás. Ijedt megrökönyödés. Félénken jegyzi meg:

— Nem jár ez már.

— Ötven fillért járjon is! — csattan fel harciasan a másik. Nem új ez! Ujat ide nem hoznak, lelköm.

— Hát akkor mit csináljak vele? — kérdi majdnem síva a megijedt anyóka.

— Hát tögye a karácsonyfa alá. Jó lösz az a gyereköknek. Hogy örüjjenek neki!

— Karácsonyfa! — legyint szomoruan a néni — nincs nekünk arra pénzünk.

— Hát akkó tögye a szüblóra — biztatja a másik, — oszt nízze. Szíp az!...

— A szüblóra! — sóhajt nagyot az öregasszony, de már tipeg is odább — oda már nem rakhatyuk. Ipeg azt hozta ki a vejem eladni. Kigyüttem, hogy megegyező lössam. Mönnyasszony koromba kaptam!...

A sárba ledobva egy női komótka fekszik. Ugy is hívják, hogy „slafrokk”. Egyforma a gazdájával. Mind a kettő szinehagyott, ázott, csatakos, mocskos rongydarab. Szörnyű. Erre is akad vevő. Vicces. Két ujjal nyul utána.

— Hogy méri? — kérdi nyeglén.

— Másnak egy pengő, magának nyolevan fillér — feleli lenézően az asszony.

— Megvenném, de piszkos — mondja a nyegle, ajkbiggyesztve.

— Mire hazaviszi, tiszta lesz! — feleli az üzleti szellemmel megáldott néni és nyújtja a markát a „kundsajt” felé.

Az még mondana valamit, de közéjük furakodik egy fürgé sánta ember. Reklámcédulákat osztogat a piacon. Mindegyiknek a kezébe nyom egyet és szétválasztva az üzletfeleket, rájuk ripakodik:

— Ne beszélgessék! Hanem olvassassék!

Egy meztitlábás gyerek üres üveget árul. Kettőt. Hol a fejét kapkodja jobbra-balra, hol

a lábait. A lábait azért, mert fázik. A fejét, mert biztosan lopta az üvegeket. Szeretne gyorsan tudni rajtuk. Türelmetlen. Mindenkit megszólít.

— Bácsi! Néni! — nem vesz üveget?

— Hogy adod? — kérdi az egyik járó-kelő.

— Tizenkét fillér darabja — feleli a fiu.

— Hogyne! — mondja a bácsi. — Mán még mit? Tizenkét fillért ilyen piszkos üvegért. Mit tudom én, mit tartottatok benne?

— Nem piszkos az! — feleli a gyerek nagy indignálódva. — Tej vót abba! Az is csak egyszer egy héten!

Ahogy jegyezgetek egy-két ellesett végszót, valaki a portéka mellől meghuzza a nadrágom szárát. Oda nézek. Idősebb asszony szól felém:

— Hajja-i, galambom, aggya mán egy kicsit ide a plajbászát, mingyá visszaadom.

Odanyujtom a ceruzát s a néni egy darab papirosra nagy, szarkalábu, öreg betűkkel rajzolgat valamit. Aztán visszaadja a ceruzát és a papirost maga elé állítja. Öt percig tart, amíg kibetűzti:

„Egy tornyos konyha eladó.”

Ilyet se hallottam még. Kérdőleg nézek a nénikére. Felel:

— Messzi lakunk, oszt nehéz ide kicipelni. Hátha akad valaki, aki használhatná.

— Jól van nénikém, — mondom — csak azt árulja el nekem, hogy mi az a tornyos konyha, mert olyat én még sohase láttam.

— Oh, idős galambom, — mosolyog a néni — hát az olyan „pórhert”, amelyiknek egymástetején van a sütője.

— Ehen! — most már tudom. De nénikém, a maga tornyos konyhája így sohase fog elkelni.

— Mír galambom? — kérdi a nyanya elszontyolodva.

— Azért, kedves, mert a maga hirdetését senki se tudja elolvasni.

— Óh! — mondja megkönnyebbülve a jó asszony — nem baj a, majd elmondom én mindönkinek, hogy mi van odairva, aki csak erre gyün.

— Az már más — mondom én is meggyőződéssel — úgy már majd csak elkél a tornyos konyha!...

Két asszony. Egy kövér és egy sovány. A kövér előtt kendőre kirakott női holmi. Fialtalosak. Rikítóak. A legintimebb darabokig. Mind a kettő esernyőt tart föl. Közben beszélgetnek. Azaz, hogy csak a kövér beszél. Hangosan, hogy mindenki hallja. Hangjából kicsap néha a káröröm gunyos hahotája. Ilyenkor diadalmasan néz körül. A másik meg se mukkan, csak néha csóválja a fejét, vagy bólogat az elbeszélő argumentumaira. Mikor megállok mellettük, szinte felragyog a kövér asszony arca az örömtől, hogy akadt ismét valaki, aki fölтанuja lesz a dícsőségének. Egy fokkal fel is emeli mindjárt a hangját. A soványhoz beszél, de nekem adresszálja:

— Megmondtam és a Margitnak, hogy árulom én még a bürít a zsihogón. Igaz, hogy csak a gunyája kerüt a kezembe, a büre az ott rohad az ispotályba. Ugy kó neki! Husz esztendeig íltém én az urammal, oszt elkaparta tülém. De megjárták! Tuggya, szomszédasszony, hogy mán ott tartottak, hogy a Margit vírt hányt. Mégis mindig liflangoltak. Az urammal. Színházba mentek. Luksusélet köllött nekik! De onnan is kivették, mert összepiszkította a szőnyegeket. Mán be se eresztették. Tudták rula, hogy vírt hány. Ngy hét alatt az uram is megkapta a nyavajáját. Vagy lehet, hogy mán benne vót. Azé vónzódtott hozzá. Biz én elmentem írte. Haza-hoztam. Most nízze meg, lelkem. Mán havannígy kiló. Pedig ott vót mán, ahun a sárnga föld kezdődik. De helye állítottam. Csizmát is vettem neki. Meg szép, új kabátot. Száz pengőt is felveszünk, ha a jányom aláír. A Margit meg csak hagy rohaggyon. Amonta az uram is. A gunyjáját elhoztam. Ahho nekem van jussom, mert mind az uram pizibül került. Nem ver az Isten bittal, galambom! Hát a maga urával mi van?

Könnyes lesz a sovány asszony szeme. A keze fejével töröl egyet az orrán és úgy mondja, halkán:

— Nem tom. Pinteken mult három hete, hogy összekötözték a Julival. Erre neveltem én a jányomat!... Világ szígyenire!...

Zokog már szegény. Versenyit hull a könynye az esővel.

— Azóta nem is látta? — kérdezi a kövér.

— A Tóth Balázsné találkozott vele a mútkó — sirja a sovány, — attú kérdezősköttem egy kicsit.

— Oszt mit mond, hogy níz ki?

— Aszongya, hogy messzirü még csak níz ki valahogy, de közelrül!...

Vissza bandukolok a villamos megállóhoz. Nagyon át vagyok már ázva. Belül is didereg

Pond's Vanishing & Cold Creams

A női szépség ápolására és megőrzésére!

Kapható: drogériában, gyógyszerárakban és illatszertárakban
vagy a főraktárban Neruda Nándor, Budapest, IV., Kossuth Lajos u. 1.

bennem valami. Ugy érzem, mintha jéghegy kéz érintette volna a szívemet. A kocsiból még visszanezek a piacra. A töltésről már csak az esernyők tetejét látom. Sok, sok feketeség. Meg rikít tarkaság. Paraszti, uri, — vegyest. De mind takar. Eltakarja az életet, ami alatta kinlódik. Innen messziről nem látszik már semmi. Egy-egy résen még látom a pocsolya csillanását, aztán eltűnik az is.

Aztán arra gondolok, hogy milyen jó azoknak, akik ezt messziről nézhetik.

Tóth Balázsné szavai jutnak eszembe:

— Messzirü még csak néz ki valahogy... De közelrül!...

Betérek a borbélyomhoz. Látja, hogy di-dergek. Érdeklődik, hogy hol fáztam így össze. Mesélem neki, hogy hol jártam. Csak egy dől belőlem a szó. Talán nem is neki beszéltem. Inkább magamnak. Mindent. Amit láttam. Amit éreztem és amit megírok. A manikűrös kisasszony vág bele a szóadatba. Ránézek. Könnyes a szeme. A hangja csupa szájalom, amikor megkérdi tőlem:

— Aztán sok könyvet adott el, Faludi ur? — Mifféle könyvet? — kérdem megrökönyödéve.

— Hát amit irt!

Összenézünk a mesterral ő hangosan felkacag. Én is mosolygok.

Egy kicsit keserűen...

Karácsonyi terefere

Írta: ORDAS.

Két kiló kenyér

Egy napihirt olvastam tegnapelőtt valamelyik újságban egy szegény kis cselédéről. A nevét biz' elfelejtettem az árvának, lehet, hogy Zéró Juliskának hívják, lehet az is, hogy Nulla Mariska a neve. Képzelmék el, egy kis szolgáló csupán, a legapróbb porszem a társadalom homoktengerének alján, nem is fontos hát, hogy a pontos személyi adatait megörökítsük. A cselédke történetének persze nem szentelt tág teret az újság, öt sort írtak róla mindössze és a közlemény a hírvégén végén kullogott szürkén, ázóttan, dideregve egy hashajtó reklám és egy árverési hirdetés közé ékelve. Én egyébként belátom, hogy az újságról ur helyesen járt el, mikor lakónikus rövidséggel foglalkozott a nyomorult kis mindeneslány esetével és a szerkesztő is rutinos munkát végzett, amiért a hirdást nem az első oldalak politikai, vérfertőző és panama cikkei között helyezte el, hanem a lap farkán, ott, ahol igazán csak azok olvassák el, akiknek nagyon sok a ráérő idejük.

A kis cseléd most egyébként fogoly. Letartóztatták. Lopott. Bünt követett el, a bűn napfényre került és a hatóságok nagyszerűen teljesítették kötelességüket. A kis cselédből cellalako lett, naponként háromszor az állam költségén étkezik, ingyen lakása van, nem sokára bíráléle kerül és nem kétséges, hogy a földi igazságszolgáltatás ökle lesujt rá. Minden szabályszerűen történik a szolgálóval, mindentől paragrafusok intézkednek és azok, akik a paragrafusok alapján letartóztatták, fogvatartják és elítélik őt, reggelenként nyugodtan nézhetnek a tükörbe, nem kell pirulnod, nem kell lesütni a szemeket, valamennyien korrektsziszviselők, gépies pontos-sággal végezték dolgukat, amelyért nem gáncs, hanem dícséret jár. Legyen tehát az övék a dícséret és a dícsőség, legyen a bűnös kis cselédé a bűnhődés és legyen a miénk, jámbor szemlélőké — a tanulság.

Ne lopj! Ezt harsogja a VII. parancsolat. A kis cseléd lopott. A gyalázatos kis cseléd! Két kiló kenyert tulajdonított el csalárd módon s ezáltal kimerítette a jogtalan eltulajdonítás tényálladékát, vagyis lábál tiltporta az emberi és isteni törvényeket.

Csukják csak be! Én nem védem őt. Én fel vagyok háborodva. Védje majd az ingyenesvédő, akit a bíróság kirendel hivatalból. Annak muszáj lesz. De nekem nem muszáj és én igazságos, kérelhetetlen polgár vagyok, tehát nem állok a bűn pártjára.

Mert lopott a kis cseléd. Két kiló kenyert. Két egész kilót. Hatvan-hetven fillér értékben. Bizony, lopott... S a rendőrségi urak előtt nevelteséges dolgokat dadogott. Himezett-hámozott. Azt mondta, hogy már hetek óta állás nélkül volt a sanyaru télidőben. Reggeltől-estig munka után futkosott. Ringyongó ruhában, cipőben csatangolt a jeges szél sepepte uccákon. Bizonyára azt is bevallotta, hogy éjszakákra az istállóban húzódtott meg, vagy vasuti várótermekben di-

dergett a kemény fapadon. És reszkette, lázasan álmodozott a Boldogság Szigetéről, egy meleg, gőzös konyháról, ahol hajnalól-nap-estig dolgozhatna. Mosni-vasalni vágyott, padlót sikálni, sütni-főzni, pajkos urikölyköket szeretett volna öltöztetni, sétáltatni, fát-szenet akart hordani a pincéből a harmadik emeletre, tíz pár cipőt akart reggelenként fényesre subicolni, ablakokat tisztítani, nagy-takarítást csinálni, fürdőszobát feltörölni, a spájzban pókhálózni, szőnyeget porolni s ezen egyéb éfajta társadalmi és kulturális bekezeit után esengett, így akart flancolni a beképzelt kis cseléd, hahaha, mert élni akart szegény. És nem sikerült neki semmi.

Kint maradt az uccán.

És mégsem akart uccalány lenni.

Hus, ruha, kenyér, meleg szoba ígérete csillogott felé. Csak át kellett volna lépni azon a bizonyos rácsón. Egy fiatal lány teste még rongyokba burkolton is kapós portéka. De a cselédke összeszorította a fogait, a le-ke, vére fellázadt a cédaság hitvány örömei ellen. Talán a VIII. parancsolatra gondolt, amely harsány, fenyegető tiltakozás:

— Ne paráználkodj!

Gyötrelmes a decemberi hideg annak, aki foszladozó rongyokban röjja az uccákat, de százszor gyötrelmeesebb lehet az éhség, amely vaskarmaival tépi az üres beleket, tüzes nyilakkal szurkálja az agyvelőt és falánk pióca módjára szívja el a maradék csepp vért is. A korgó gyomor kinja uszit a bűne, a korgó gyomor lázit a tízparancsolat szent törvényei ellen, mert nagy a kísértés egy fázó, éhes, ál-lástalan cselédkének is, aki naphosszat ödöng munka után és a városi flaszter szemete felé-kuszolja a könnyelműség, az elkiseredés, a gyűlölet mérges virágait. Miként vonshozhatta magát Zéró Juliska a dus üzletek és kacagó emberek között. A kirakatokból zamatos cse-megék és meleg ruhák vigyorogtak rá, a kórvé-házak üvegablaka mögött vidám vendégek hörpölték a forró kávé és foszlósbélű, hófe-hér süteményt haraptak hozzá. A mozik transzparensa kigyúlt az esti sötétben, a szín-házban felcsendült az édes muzsika, a nagy-szálló disztermében megkezdődött a bál, az uttesten autók suhantak, az élet élt, nyüz-sgött, zsihongott, túlkölt, sikoltott, dalolt, de Nulla Mariska szédülten tántorgott a forga-tagban, véres szemekkel kutató az élet-morszák után, amelyeket az erősebbek, ügye-sebbek, szerencsésebbek elhabzoltak előle.

És ekkor a tíz parancsolat márványbavésett igéi összefutottak az agyában.

A kis cseléd besomolygott abba a szatócs-boltba, ahol a legutóbbi gazdája számára vásárolt hajdanában.

— Kérek két kiló kenyert! — sipogta.

— Mi az, lelkem, hát maga visszakerült a régi helyére? — érdeklődött blazirtan a bod-rostfejű segéd.

— Igenis, ma újból beszegédtem... — ha-zudta halálsápadtan a leány.

A segéd ur becsomagolta a ropogós, friss kenyérdarabot.

— Beirjuk a nagyságáéknak?

— Igenis...

Aztán újból kint volt az uccán. Reszkető inakkal elvergődött a legelső sötét kapualjig. És éles fogával beleharapott a kenyérbe. Az áldott, meleg, szent, életet, finom buza kenyérbe.

De vétett a VII. parancsot ellen! Mert élni akart. És mert mindenáron be akarta tartani a VIII. parancsot.

Egy óra múlva kiderült a gatzett. A megkárosított nagysága, aki talán valamelyik jótékony nőgyelet nagybecsű elnöknője

civilben, a magántulajdon szentségének elvét szöszereztél értelmelte és betelefont a rendőrségnek.

Aztán jöttek a 8-ok és beseperték a cellába a tolvaj Julikát.

Ez történt mindössze. Csak ennyi. Csak...

Ötszoros hír egy napilapban, hátul, az újság farkán, beékelve egy hashajtó-reklám és egy árverési hirdetés közé.

A Debreceni Dalkedvelők Köre szervezése nagy lépésekkel halad előre

P. Nagy Zoltán és Szabó Emil helyesléssel fogadják a gondolatot

A debreceni dalárdák ismeretes jelentős mozgalma zenei és dalos körökben nagy érdeklődést váltott ki. A Dalkedvelők Körének gondolata egyre jobban érik a megvalósulás felé és rendkívül öröndetes körülmény, hogy illetékes hozzáértő vélemények egyforma örömmel fogadják ezt a valósággal dalostörténeti eseményt. Az előkészítő bizottság dr. Tarján Oszkár lendületes irányítása alatt állandó megbeszélő tárgyalások tartat a szervezés részleteire vonatkozólag és a bizottságot átható őszinte lelkesedés arra mutat, hogy a Dalkedvelők Köre nem sokára Debrecen jelentős kultúrtevézőjévé emelkedik.

Az előzetes tárgyalások alatt igen figyelmeztető gondolatokat vetettek fel a bizottság tagjai. Kémery Mikó Gyula például dalos otthon szeretne építeni. Tervei szerint a dalkedvelők körének tagsági díjait vagyunkból egy megfelelő összegű részvénytel teremtene elő, amelyből szeretné a dalosok házáat felépíteni. Ebben az épületben jól jövedelmezhető koncert-, több próba-, szórakozó-, olvasótermet építené. Kémery Mikó Gyula igen kitünő ötlete zseniális megoldása lenne a különböző, de sok miatt válságban levő dalárdák kátyuba rekedt haladásának. A Dalosok Házának felépítési lehetősége nem is olyan fantasztikus, mint azt a mosolygó fejlesztő gondolkodók, még a mai sanyalódó gazdasági és vagyoni viszonyok között is. A város adjon telket, az állam hosszú lejárta támogatást, a dalárdák fektessék bele vagyont, a tagok vásároljanak „téglaszelvényeket” és egy néhány mecénás nyissa ki szívet és pénztárcáját. Mindenesetre a Dalosok Házának kapujáig hosszú, fázós és gúdos-gúdos les az út és aki azt először kinyitja, azt a karénak majd szolozsmás himnusszal fogadják, ahogy a kapu kitárul, hogy a zsongató dallam simogatást adjon nehéz utja fáradságáért. A Dalosok Házáat csak a pártoló lelkesülés és az áldozatkész bőkezűség építheti fel, a gáncsokodók, a kishitűek, bár ilyenek nem lehetnek, le fognak maradni és irigykedve bámulják majd az egyre emelkedő falakat, amelyek között ezer debreceni dalos ujjongó Hallelujá fenséges akkordba tömörül, hogy építő békét, termékeny megértést küldjön a hangok rezgő hullámain a javjéért kiáltó emberek beteg lelkébe. A Dalosok Háza azonban sajnos még csak szavakból van felépítve és modellje is csak néhány buzgó dalosvezető agyának képzelő rekeszében van elhelyezve. Város, állam, dalárdák adjanak, dalosok gyűjtsenek, adjatok, hogy a Dalosok Háza mielőbb felépüljön és üdvös volna, ha Kémery Mikó Gyula gondolatával a hozzáértők minél többet foglalkoznának.

A Dalkedvelők Körének gondolata közérdekű téma, azért úgy véltem használni az ügynek, hogy a nagy nyilvánosságot és a tervezeteket minél közelebb hozom egymáshoz. Az úgy több oldalról való megvilágítása, vélemények és ellenvélemények, szakemberek nyilatkozatai új és új gondolatok felszínre hozását jelentik, amelyek egy ilyen nagy kiterjedésű probléma megoldását rendkívül megkönnyítik és a szervezési nehézségeket nagymértékben átrendelik.

Mint a kérdésnek legilletékesebb meg- és elbíráitól, P. Nagy Zoltántól, a Városi Zeneiskola nagyhírű igazgatójától és Szabó Emiltől, a Zenei Kiváló zongoratanárjától kértem véleményt a Dalkedvelők Körének új gondolatával kapcsolatban.

P. Nagy Zoltán igazgató készséggel adott választ kérdéseimre és a következő megállapításokat tette:

— A Dalkedvelők Körének felvetett gondolatát üdvösné és jelentősnek tartom városunk daloséletében és ha a kivételben, a megoldásban annyi tapintat és ügyesség fog megnyilvánulni, mint amennyi ehhez a nagy koncepciójú problémához szükséges, akkor a siker biztos és elmaradhatatlan. Megállapítom, hogy a dalárdák óriási haladást mutatnak az utóbbi időben, kitünő hanganyagokkal dolgoznak és az egyesülés, amelynek részleteit, alapszabály tervezetét még nem ismerem

ugyan, hasznos hatású lesz a dalárdák és a dalosok további fejlődésére. Mindenesetre igen óvatossággal kell a megoldásnál eljárni, nehogy enyhe surlódások megakadályozzák ennek a nagyszerű gondolatnak a megvalósulását.

Megemlítettem, hogy egy monstre dalárda gondolata is felvetődött. Erre nézve az igazgató ur a következő megjegyzéssel válaszolt:

— Mint hivatalos, állandó jellegű alakulás ártalmára lenne a dalárdák önállóságának és így ennek a gondolatnak a megvalósítását egyelőre nem tartom időszerűnek és célravezetőnek. Azonban mint alkalmi kórus a Kör szervezésén belül, életrevaló gondolat és egy ilyenek az időnkénti megszervezése nem fog sohasem akadályokba ütközni.

Szabó Emilnek, a művész zongoratanárnak nyilatkozata tartalmilag paralell a P. Nagy Zoltánéval és a kérdéseimre a következő nyilatkozatot adta:

— Nagyon életrevalónak tartom a Dalkedvelők Körének gondolatát, mert már az ideiglenes tervek szerint is együttes hangversenyek tartása lesz az egyik programja az egyesülésnek. Ezek a közös hangversenyek az együttes szereplés által ösztönösen is nem versenyre fogják a dalárdákat buzdítani, és így elérjük azt, hogy a dalárdák hangban, tudásban és teljesítményben a legelőkeltebbet igyekeznek kihozni. Rendkívül hasznosnak vélem a dalosok elméleti képző tanfolyamait, azonban ennek a megszervezésénél számolni kell olyan nehézségekkel, amelyek ennek a kérdésnek a megvalósítását a mai körülmények között akadályozzák. Ilyen például a dalosok nagy tömegének beosztása, a dalosok különböző időben való elfoglaltsága. Ilyen akadályoknak az elhárítása még hosszú időt fog igénybe venni, de kétségtelen, hogy a dalosok rászorulnak az elméleti képzésre.

Az előkészítő szervező munkálatok dr. Tarján Oszkár elnöklése alatt sikeresen folynak tovább.

Az elmúlt hetekben folytatódólag értekeztet volt, amely az alapszabályok részleteivel, személyi kérdésekkel foglalkozott. Az értekezlet megállapodott abban, hogy ha az előkészületek olyan stádiumba jutnak, hogy a dalárdák nyilvánossága elé vihető a Dalkedvelők Körének minden kidolgozott részlete, összehívja a dalosok monstre gyűlését, amelyen végleges döntést hoznak a megalkulásról. Ma a szervező bizottság lassította az eddigi gyorsabb munka tempóját és várakozó álláspontra helyezkedett, mert meg akarja várni azokat az újabb fejleményeket, amelyek az Országos Dalosövetség megindult ténykedése nyomában fognak kialakulni. Ugyanis a Szövetség most fel akarja élesíteni a kerület lankadó életét és teljesen átépíti annak régi szervezetét. Így aztán az a helyzet alakult ki, hogy a Dalkedvelők Körének megszervezését illetően a vélemények megoszlattak. Mindenesetre egybehangzó azok az általános megállapítások, hogy egy helyi igazgatási egyesülésen keresztül nagyobb lendülettel fejlődhet városunkban a dalosélet, mint a tőlünk távolabb levő Szövetség irányítása alatt, ami még azonban nem jelenti a Szövetségtől való elszakadást.

A Debreceni Dalkedvelők Köre közös hangversenyeivel, nagy kórusával, Dalosok Házával, nevelő tanfolyamaival, szervezetével és a személyiségek megvalósításával olyan sokoldalú és talán sokéltű problémák közé állítja a szervező bizottságot, hogy azok kellő tapintattal és körültekintéssel való lebonyolítása sok meggondolást, óvatosságot igényel és az ilyen szervezésekkel járó személyi surlódások teljes kiküszöbölését kívánja.

Lóbl Béla.

— Láttam-e már magát filmen? A merev fénykép helyett készítsen családjáról életvidám filmet, melyet otthon bármikor levetíthet. Vegyen Pathé Baby felvevő és vetítógépet a tisztelt vezérképviselőnél: Berzéki fotoborzenél. Piac ucca 38. Díjtalan bemutatás egész nap.

Dohnányi Ernő, a zongorajáték klasszikusa

Nincs ma Magyarországon zenei esemény, amely nagyobb tömegeket vonzana, mint Dohnányi Ernő zongorajátéka. Megszólaltató művészetével lerombolja az előítéleteket, tisztogatást csinál a közhelyek renetegében, felépíti a muzsikaszó igazi nagy műveiből a klasszikusok valóságos Pantheonját, megteremt egy csak alig száz esztendővel ezelőtt lezárt korszak és ennek dacára sokszor és súlyosan meghamisított korszak rönkszanszát. Még elsem felejtettük Liszt Ferenc zongorájának

démoni hangjait, jóformán alig hangzott el a morajlás és dübörgés, ami az ő utját jelezte és még él, még zongorázik, még hat Lisztnek hagyományaitól méltó társa D'Albert; de máris kormányos nélkül hanykolódik a klasszikusok hűvös, tiszta-kegű tengerén, a romantikusok napfényben csillogó szirtjei közt meg a claire obscure-t árasztó félmodernek óvatosságművészetében a korizálás hajója; máris lángkap a szépség, a XX. századnak ez a járványos tengeribetegsége, amely csodálatosképpen épenséggel nem a kételkedésben magában, vagy talán a tagadásban jelentkezik, hanem éppen abban, hogy bizonyosságokat állít fel, az elme logikai uton nyert bizonyosságait, oda, ahol eddig az ösztönös megérzés és a talán artisztikus csiszolódott, de igazi magból felsarjadt, eleven érzés uralkodott. Liszt Ferenc orkeszterre magasztalta fel a zongorát és soha nem képzelt erőket kellett életre a már Beethoven kottáinak súlya alatt is roskadozó hangszerből és támadtak nyomában elméletek, amelyek — nagyon helyesen — tudatosítani szerették volna a természeti csodát, szabályokba egyszerűsíteni az „anschlag” lisztferenci titkait, rendszert csinálni a teljes-testülettechnikából, szóval fiók Lisztet, fiók-titánokat felvenni, „stílust” elsajátítani. De mi sült ki ebből? Akadtak bizony nagy tehetségek azóta is, akadtak, akik a zongora hurjaiból egy száztáru orkeszter hangáradatát vélték kicsalni, de mit használt a fúrge ujjak készsége, mit az izom-technika, amikor a szív, az érzés: a poézis hiányzott? Elméletek születtek és komponisták az elméletek nyomán, komponisták jöttek divatba és elméletek a komponisták nyomán: a XX. század kezdte felfedezni, hogy „tul van” Bachon, Mozarton, Beethovenen, Schuberten és valami „új”, valami „modern”, valami „korszerű” után vágyakozik. Ha volt eddig a tonalitás, jöjjön most már az atonalitás, ha voltunk eddig harmonikusok, legyen most már diszharmonikusok és ha kerestük eddig a melódika szabályait, keressük immár a ritmus ki nem aknázott lehetőségeit. És termett egy-két zseni, aki hajlandó volt az esztétika szabályait „átértékelní” és új mesgéken keresni a kifejeződések lehetőségeit: de ne gondoljuk ám, hogy ez az új forma-keresés a zsenialitás jele. Bartók, Kodály, de német, orosz, francia előfutárjaik is valami egészen más stigmával vonták magukra a világ bámulatát. Egy város, egy nemzet, egy nép közösségbe olvadtak bele és az öntudat küszöb fölé emeltek olyan motívumokat, olyan ritmusokat, amelyek a feledés veszélyének kitéve

A PFAFF-név évtizedek óta a legelőkeltebb varrógép fogalmát jelenti

Részletfizetésre is kapható.

SCHENKENGEL L.
„Pfafl” varrógéplerakata
DEBRECEN,
HUNYADI UCCA 17. SZ.

szunnyadtak a közösség tudata alatt. Kodály nem véletlenül és nem ötletszerűen fogott hozzá a magyar falvak zenei kincseinek kibányászásához: a század elején itt is, ott is felbukkan a stigma, amely figyelmeztet, hogy vissza a néphez, vissza a természethez, vissza bárhová, csak vissza az elméletek világából az élet forró-hideg, mozgó világába, egy közönség menedékébe. Ide kellett vezetnie annak az iránynak, amely a szépségis terhével hiába kereste a szabad, szárnyaló felemelkedés lehetőségeit, előbb-utóbb be kellett látnia, hogy előbb jön az élmény, azután a stílus, előbb a virág, azután a gyümölcs, előbb leszállani a mélybe, visszamenni a gyermekkorba s onnan támadni, kincsekkel megrakodva, fel a magasba. Ami ezután következik, az már a stílizálás. Itt már előtérbe kerülhet az egyéniség, az iskola, az elmélet. De a forrás mélyen, a hegy szívéből fakad és először a forráshoz kell megtalálni az utat.

Mindezek közben tünt fel Dohnányi Ernő a magyar, majd később az európai muzsika világának láthatárán. Beethoven játszott és sorban hántotta le a jólísmert szonáták előadási stílusáról mindazt a sallangot, amit a fiók-Liszt Ferencnek, fiók-D'Albertnek rájaköztöttek. Leült a zongorához és eljátszotta például a Mondschein-sonátát. Vagy az Appassionátát. Vagy bármelyiket azok közül, amelyek a mi fiatalágunk lelkében olyan elevenen élnek. És megütöztünk ezen a játékon. Hol marad a pedál bugatása, a holdfény sejtelmes hangulatának fedidézése, az érzés viharainak orkánlása, hol marad a pátosz felkeltésének megannyi technikai lehetősége? Száraznak, fantáziátlannak éreztük ezt a játékot. Míg végre rájöttünk, hogy ez a másik végtel. El kellett ennek a másik végtelnek következnie, hogy megérezzük amannak túlzásait. A XX. század szépsége jelentkezik Dohnányi játékában? Lehet, hogy valamiképpen az, de semmiképpen sem a romboló, megsemmisítő szépség, hanem annak termékeny meglevenedése, amely a poézis igazi világáról fellebbenti a cicomás fátylakat, kiüzi a beteges parfóm illatát a mezei virágok kertjéből, letörli a ruzst és a pudert, hogy az arc természetes vonalai érvényesüljenek. Talán sokszor illuziórontó valami ez (én jobban szeretem a Sauer Mondschein-sonátáját, mint a Dohnányiét), de nagyon szükséges és becsületes művelet: a maga idejében. Liszt Ferenc után Dohnányi Ernőnek kellett a zongorához ülnie, mert a kettejük közötti utat már-már járhatatlanná tette a sok esztétikai belemagyarázás, disztítés. Olyan törvényszerűség ez, mint amilyen az volt, hogy Karl Maria Weber után Wagner Richardnak kellett jönnie; az erdő, a madarak, a patak hangjának mesteri utánzója után az igazi erdő, igazi madarak, igazi patakok fiának.

Csak az a kérdés: igazi, mélyről jött poézis-e az olyan művészet, amely a kifejezés legegyszerűbb eszközeit keresve, valóságos szolgálójává válik annak a kottalapnak, amelynek meglevenítésére vállalkozott? Poézis: mert missziót vállaló, hálátlan feladat tudatával tisztogatni akarja a zseni utját, mert a lé-

Debreceni

Angol Magyar Szállítmányozási R. T.

M. kir. államvasutak szállító hivatala

Ferenc József ut 72.

Telefon 37.

Butorszállítás butorszállító kocsikkal helyben és vidékre előnyös árak mellett.

Autófuvarozás. Vámkezelés. Raktározás.

Iparvágányos transitó telep szabadban és raktárban tárolható szállítmányok részére.

Vasuti iroda telefon 4-65.

Transitó telep 13-96.

uccán töltik napjaikat és szülei tudtával, vagy tudtan kívül úgy szerzik meg kenyérüket, ahogy tudják. A városban több helyen találkahelyek vannak, ahol vén keritők hálózzák be a fiatal lányokat s odadobják prédául jó pénzű uraknak. Természetes, hogy az ellenértéket a keritő magának tartja és csak alamizsnát dob a szegény áldozatnak. A titkos prostitúció rohamosan terjed a városban és minden erkölcsrendészeti razzia megdöbbentő adatokkal szolgál. A detektívek 20—30 fiatal leányt hajszolnak elő zugszállásokról, találkahelyekről, minden razzian. Van sírás-rívás olyankor a rendőrségen. Sok a fiatal cselédleány, megtévedt munkásleány és akad olyan szerencsétlen kispolgári leány is, aki divatos

kalapért, új cipőért, ruháért áruba bocsátja magát és csak akkor dőbben rá cselekedetének bekövetkező rettenetes eredményeire, mikor rázárul a rendőri fogda vasajtaja és a büntetés után rendőr kíséri haza. A legtöbb leányt a nyomor hajszolja a titkos prostitúció útjára, de vannak sokan, egészen fiatalok, akiket nem az éhség kényszerít, hanem egyedül a tapasztalatlanágukat kihasználó keritők hurcolnak lejtőre. Jó üzlet ez, de nem sokáig virul, mert a debreceni rendőrség kimélettel nem ismerve tiporja el a fiatal leányok törbecsallát, akik ellen már megkezdtek a munkát. Reméljük, hogy a rendőrségnek ezirányú munkája is eredményes lesz.

Bencze Mihály.

Az igazi Bethlen

Háromszáz éve annak, hogy a gyulafehérvári fejedelmi palotában örökre lehunyt a szemét hazánk történetének egyik letragikusabb hőse, Bethlen Gábor. Soha nemzetnek nem kellett volna nagyobb alázattal és öszintébb hódolattal áldozni a hősök szellemének, mint most, kálvária-utunk végső állomása előtt, szinte roskadozva a kereszt sulya alatt. Ünnepeitük is Bethlent, országosztérre, még az iskolákban is, de Isten tudja, mintha valami fájdalmas emlék szibbasztana, mintha valami fanyar iz mardosná inyünkét, vagy tán lán már ünnepelni sem tudunk, vagy inkább emlékezni sem akarunk?

Mint valami dísznáz hang kavarta fel e fél-ünnepélyeinket az a Kiss-Szekfü-féle irodalmi pör, mely Szekfünek, a számozott Rákóczi historikusának Bethlen-életrajza nyomán támadt. Szekfü ebben a művében is nem egy alkalommal ellenezte jutott a hagyományos történelmi feljegyzéssel és az uralkodó nemzeti közvéleménnyel, melyeknek bátor szavú védelmezőjeként R. Kiss István, a magyar történet másik jeles művelője lépett fel. E rövid cikkben, alkalmazkodva a szűk kerethez, legyen szabad néhány erősebben vitatott kérdést bemutatni a magam öszinte, nyílt elgondolásában.

I. Volt-e szükség az önálló Erdélyre?

Szekfü határozottan tagadja s e hibás kiinduló pont determinálja írónk egész történelmi szemléletét. Szekfü azt állítja, hogy módszer nélkül dolgozik s nem tudományos fő, bizonyos foku naivitás, rosszhiszeműséget feltételezni pedig olyan vád, mely nincs és nem is lesz beigazolva. Tudunk kell, hogy Szekfü tört. írói egységét erősen jellemzik a subjektivitás és a pesszimizmus. Ezért szokott örök érvényességű tételekkel szemben ellentéteket állítani s ezért keresi különös kedvvel, szinte vonzalommal a dekadens, haldokló korszakokat. Miképen a naturalista írók is a bünt, a betegség, a mocskot veszik szívesen göröcsövük és tolluk alá, Szekfü is a hanyatló korszakokat tárja fel különös precizitással és meleg érdeklődéssel. Ezért ír a számozott Rákóczi-ról, a liberalizmus hanyatló nemzedékeiről s végül a török-német világnak szétszaggatott magyarságáról. Szekfü erőszakos, felesleges és szükségtelen intézménynek tartja az erdélyi fejedelemséget, ezért minden olyan kísérletet vagy tény, melyek ennek függetlenségére, önállóságára vonatkoznak, már a priori gyanakvással, leicsinyléssel, sőt megrovással fogad. Nem rosszul indultból, vagy pláne felekezeti elfogultságból állítja be az önálló Erdély legvalószínűbb fejedelmét zsarnoknak, önzőnek, nagyravágyónak és nem türelmetlenségéből kibébbiti Bethlen érdemeit, hanem erősen subjektív történelmi szemlélete miatt képtelen az igazságos és tárgyilagos értékelésre.

Az erdélyiek a török időkig sohasem éltek önálló, külön állami életet, mert a sajátos erdélyi intézmények és a Werbóczyból ismert partikularis jogrendszer vajmi kevés ellenállást tanúsítottak a magyar királyok centrális hatalmával szemben. Erdélyi öntudatról eleinte csakugyan nem lehet beszélni s politikai iskolázottság, tradíciók nélkül csak nagynehezen, csetlős-botlás után alakul ki az új állami rend. A kortársak kezdetben nem tudták megbarátkozni az önálló Erdély gondolatával, még Illésházy sem, de a fejlemények megmutatták kérérlhetetlen vaslogikával, hogy Erdély igazi mentősvára, utolsó széke volt az üldözött protestantizmusnak és a magyar nemzetiségnek. Csak az igazán nagy emberek adhatott meg, hogy a sötét éjszakában egy villanással ráfáljanak az igaz magyar utra. A XVII. század három nagy vezérfője, Bethlen, Pázmány és Eszterházy semmiben sem tudták egyetérteni, sohasem tudták érdekeiket és nézeteiket egyesíteni, csak az önálló Erdély politikai szükségességének

jegyében. Szekfü hibát követett el, midőn kortársának együgyü véleményei alapján mond értékelést, nem törődve a történelmi fejlődéssel.

II. Volt-e oka Bethlennek a támadására?

Szekfü nem tudja kellőképp megítélni a felkeléseket, ezért nem lát más okot a nagyra-vágyásnál, önzésnél. Bethlen maga azt mondja, hogy „Isten tisztességére és nemzete szabadságára” nyul a fegyverhez. A magyar urak (pl. Rákóczi) könyörögtek Bethlennek, hogy védje meg jogaikat, szabadságukat, torolja meg a vallási és politikai sérelmeket. „Melius est praevnirre, quam praevniri” — mondogatták. Bethlen Magyarországot vértett, mikor más nemek, az asszonyok mellett, ott-thon a meleg szobában tartózkodtak”, noha mindenütt „égettek, rablítottak, öltek országostul” a németek. Az ausztriai ház provokálta a felkelést a cseh lázadás előtt s Bethlent az ország közvéleménye szőlította fegyverre „pro asserende reponitur publica libertate”. Dinasztikus nagyravágyás és egyéni érdek is szerepelt az okok közt, hiszen nem lett volna ember, ha az ilyen emberi motívumok hiányoztak volna lelkéből. Igenis, be kell valanunk, akart király lenni s mikor kezébe került a korona s megkapta nehezen a török beleegyezését is, bizony óriási önruralommal és igen bölcs belátással tartotta magát vissza az utolsó lépéstől, hogy fejére tegye a szent koronát. Egy igazi bölcs nyugalmával és iróniával mondotta, akkor koronáztatja meg magát, ha Alvinczy, a protestáns prédikátor esztergomi érsek lesz. Nem lojalitásból mondott le a koronázásról, hanem okos megfontoltságból. Őt nem lehetett beugratni egy ónodi kalandba. Hatalomvágy, Erdélyi szuverenitása és magyar testvéreinek megsegítése képezik támadásában a fő okokat.

III. Elárulta-e Bethlen magyar testvéreit?

Nem, erre nem volt ideje, mert az urak hamarabb hagyták cserben őt. Csak el kell olvasnunk leveleiben azokat a panaszos, igaz szívből jövő esdekletéseket, melyekkel vissza akarja tartani gyáva híveit, vagy azokat a retentő fenyegetéseket, melyekkel megriasztja tétovázó embereit. Sokszor hangoztatja, hogy az igaz, tisztességes békét úgy kívánja, mint a lelke üdvösségét s igazának tudatában mint az orator dögri el vádpontjait, de bizony nem ritkán megcsuklik a hangja s kír az üresen kongó szavakból a férfi hangtalan sírása. Sokszor volt „exacerbatus” elannyira, hogy még csontjait is meg akarta tagadni a hálátlan hazától. Híveinek elpartolása, a csehek katasztrófája siettettk, hogy békét kössön s nagy fájdalommal írta: mind a három pacifikaáció „senkinek nagyobb gyalázatára és kárára nem esett, mint minnen magunknak”. Némelyek árulást vélnék látni abban, hogy első feleségének halála után megkérte a császár leányának kezét és ezért hajlandó lett volna esetleg (talán!) maga is áttérni a katolikus vallásra. Katolikus írók bizonyos kárörömmel mutatnak rá a fejedelem ingatag hitére, mások pedig azzal érvelnek, hogy politikai számításból tette ezt az ajánlatot, mert egy nagy koalíciót akart szervezni a török ellen. Egyiknek sincs igaza. Bethlen olyan szilárdul ragaszkodott hitéhez, annyira hozzáfűzte a protestantizmushoz műveltsége, politikai multja és fejedelmi hatalma, hogy ilyen ígéretet a kor általános, ravasz és sok tekintetben primitív diplomáciájának a szemzögéből kell értékelni. A török elleni koalíciót még kevésbé lehet elképzelni. Ebben az időben mindenki, Bethlen is vezette és vezette is kortársait orrukál fogva szép és hangzatos ígéretekkel, amelyeket sohasem szabad készpénznek venni, de a mélyen vallásos ember halálos ágán, midőn jobban érzi cselekedeteinek súlyát, öszinte lesz. Lélektanilag ezerszer többre értékel minden levélbeli fogad-

kozásánál azt a testamentumot, melyet halála előtt készített. A fejedelmeg gyűlölte a németeket és annyira megbecsülte a törököket, akik közt hosszú ideig élt s ezalatt megismerkedett nyelvükkel, szokásaikkal, hogy cseppet sem csodálkozhatunk azon, ha végrendeletében mint „tetszését és tanácsát” adja hazájának: „a török nemzetel való egyezséget szenvedhető károkkal is megtartsák, tőle el ne szakadjanak, hanem minden uton-módon kedvét keressék”. El akarta venni a császár leányát, amint Szapolyai János is esengett Ulászló leányáért, de mindketten kosarat kaptak.

Türelmes volt-e Bethlen?

Szekfü szerint: nem, míg a protestáns írók úgy emlegetik Bethlent, mint a vallásszabadság apostolát. Szekfü azt mondja, hogy a türelmesség a nacionalizmusnak, a vallási közömbösségnek a következménye, Bethlen nagyon vallásos volt, tehát nem lehetett türelmes. Tény az: Bethlen nem szerette a nem kálvinistákat, megvetette és lenézte a „bálványozó” pápistákat és a „hamis istentiszteletnek és szektáknak extirpálását” ajánlotta. Beavatkozik az evangélikus egyház alkotmányába s még dogmatikai kérdésekben (Formula Concordiae) is dönt, az unitárius egyházat református püspök felügyelete alá helyezi, a szombatosság felekezetét szigorú büntetéssel sújtja. Eltilt minden vallásújítást, mert Erdélynek már eddig is rossz hire volt (!) külföldön a sok vallás miatt — mondogta. Másrészt igaz, hogy politikai okokból más protestánsokat is pártfogolt, ha a haza érdeke úgy kívánta, megvárta a katolikusokat és a jezsuiták tanításmódszerét figyelmébe ajánlotta egyházának s végül betelepítette országába a zsidókat is, akik előtt Erdély eddig elzárta határát. Tette pedig ezt politikai toleranciából, mert nem egy pártiak, nem egy felekezetnek akart ura lenni, hanem az egész országnak. Ezért vett részt pl. Pozsonyba való bevonulása után a székesegyházban tartott misén, melyet követett evangélikus és református hitszónoklat. Minden eszme változik az idők folyamán és a szabadság alatt lényegesen mást értettek Bethlen korában, nftnt ma, de nem kétséges, hogy a XVII. század vallásszabadságának eszméje teljes mértékben megvolt a nagy fejedelemben.

Lehetne még sok mindenről beszélni, de már nincs hely s befejezésül még csak egy tanulságot kell levonni: amennyire lehet, sőt kell örülni irodalmi harcnak, mely az eszmék és fogalmak tisztázását, célok precizizozását és új módszerek feltárását eredményezi, annyira lehengol az olyan polémia, melybe már nem tudományos szempontok is beleszólnak. Az ilyen harc csak a történelem tekintélyének fog ártani, mert hiszen eddig is voltak jó néhányan, akik nem találták meg a históriában az abszolút jót, igazságot, szépet. Ahány író, annyi vélemény — mondogatták Anatole Francnak gyenge epigonjai. A történelem pedig, amely élők és holtak felett itél, szent terület, ahonnan Klío katonái, „acete profanum vulgus!”

Dr. Haász Imre.

Az új iskolák megnyitására sürgetése

Református egyházunk ez évben a Dóczyintézetben felállított négy új osztályon kívül tizenhat tanítói állás szervezése, tizenhat új tanterem építése céljából tette meg a lépéseket. Illetve többet is kért, de az illetékesek ez idő szerint ez évi programul ennyit javasoltak, ennyirez kapott államegélyt.

Református egyházunk azzal az indoklással, hogy mivel az összes eddigi népiskolánk minden épülete a városunk tulajdona, a kapott államegélyt felajánlotta a városnak, hogy annak ellenében építse fel a tervezett iskolákat. A város el is vállalta. Elkészültek a tervek, kiadták vállalatba, — de még ma sincsenek készen az iskolák.

Ugyanakkor kapott segílyt a róm. kath. egyház is és már hetek óta kész van minden iskolája. Mi, akik az építkezést figyelemmel kísértük, azt hittük, hogy legalább novemberbe bevonulhatnak a gyermekek az új tantermekbe és bár december közepén vagyunk, még mindig nincs biztos terminus az iskolák átadására.

Mi ennek a következménye? Az, hogy a Csapókertből, a Nyilas-telpről százával kénytelenek bejönni a gyermekek a hozzájuk messze fekvő városi iskolákba. Ott tanulnak felváltó rendszer mellett. Egy tanteremben két tanító, két osztály nyomorog. Három nap délelőtt, három nap délután tanulnak. Tehát nemcsak azok szenvednek, akiknek a tanterem még nem készült el, hanem ugyanannyi más osztályt is megzavarnak, akadályoznak.

Az angol óriásléghajó: az R 100. horgonyon Cardingtonban.

Mert a délutáni tanulás a téli hónapokban kéveléssel több a semminél.

Eddig — a jó Isten különös kegyelméből — az időjárás miatt nem sokat szenvedtek a 2—3 kilométerre gyalogló iskolások. De bizonyára lesz rosszabb idő is még. És éppen azok előtt áll ilyen nagy ut az iskolák, akiknek jó csizmájok, meleg ruhájuk sem igen van. Veszély fenyegeti e külsőségi gyermekek egészségét.

Bizonyára több száz szülő és gyermek nevében szólók, midőn az új tanterem átadása, minél előbbi megnyitása érdekében szót emelek, ennek sürgős és fontos voltára felhívom az illetékesek figyelmét.

M.

Siró krösusi pillanat

*Soha többé!
Lásd, az örökkévaló szemében is
óriás könnycseppé bugyan a világ.
Soha többé! Tudod ez mit jelent?
Még emlékszel majd erre a pillanatra
s a többiekre, Aranyom,
fukar s krösusi pillanataira
az Időnek? Ó mondd, hova rohan
ez a kárhozott kenygyelfutó?*

*Többé nem ismétlődik ez soha!
Isten minden hatalmas kevés,
hogy megállíton egy pillanatot.
Széttörheti a Göncöl szekerét,
megalvaszthatja a csillagokat,
elapaszthatja az óceánt,
megszólatthatja a követet,
beheggesztheti a nyomort és
guzsba kötheti a háborut.*

*de engem, én boldogtalan Faust,
többé utól nem érhet
ez a pillanat,
ha visszára kereng is a világ
s vinnyogva nyalogassa bár
elushanó talpacskád a halál.*

JUHÁSZ GÉZA.

Új kedvezmény vendégeinknek

Ezen lap előfizetőinek melegegedésére nyújtott
20%
kedvezményt szobaárainkból
10%
kedvezményt olesó éttermi árainkból (me-
nut kivétel), módunkban van az UJSÁG
kiadóhivatalával létesített megállapodás
alapján kibővíteni a

**Magyar kir. Operaház
Nemzeti Színház
Kamara Színház**

előadásaira szóló mérsékelt áru jegyekkel
Tekintettel a nagy éresletre, kérjük szoba
és színházjegy rendelését két három nap
pal ebből velünk közölni.

Park Szálló Budapest,
szemben a Keleti pályaudvar érkezési old-
alával.
(Nincs kocsiköltsége)

A po-
mosan
irányit
hatássa
azonba
letlenül
kának
történe
séget l
egyik
radalm
tesquie
A negy
hoz és
harcme
Altaláb
dulását
haladó
tén ne
való ha
az írók
badság
söt ez
mott tá
Viszo
litikai
dalmi
leg, am
csak ak
csak az
irányít
tani re
mát. Gu
elsősor
igazi í
mivel n
börtön
némaság
— ez s
szekérte
és tudó
ságit
Politika
látvány
és félele
számaln
verhord
Érdek
nyú itél
gátja fe
veltebb
vencét,
az örök
jó Ady
hogy ma
hetségű,
nak ezt
az érvén
tatott ö
később
sajgása
“élén” v
kedve, s
A vilá
lan, eszt
áramlat
Uralko
maga alá
zászlóviv
Ki ne
vések el
megalap
Zászlóbo
vétől és
hangos,
szélsősé
forduló
letik. Ez
fojtó dik
minden a
vésnek e
lini által
bérrel dis
Franci
reakció m
ma is éln
sajtószab
reakciók
hazájukba
a harcban
francia í
dalmas fe
denfelé
zofija el
szébb érte
melyeket
emelték é
san válto
Benda gy
örök bizo
elnyomott
emberekb
korszerűt
emelkedje
gió felé.

Politika és irodalom

Írta: dr. Vág Sándor.

A politika és az irodalom mindig párhuzamosan haladnak egymással. Hol az irodalom irányítja a politikát, hol pedig a politika van hatással az irodalom fordulásaiba. Bizonyos azonban, hogy ez nem történik csak úgy véletlenül, a sors kénye-kedve szerint. A politikának és irodalomnak egymásra hatásában a történelem folyamán bizonyos szabályszerűséget lehet megfigyelni. A világtörténelem egyik legfontosabb eseményét, a francia forradalmat az aufkláriszta francia írók, Montesquieu, Voltaire és Rousseau készítették elő. A negyvenes évek demokratikus mozgalmához és a szabadságharchoz is az irodalom harcművészei vezették az előcsatározásokat. Általában a politikának szélső balra való fordulását rendesen az irodalom készíti elő. A haladó politikát és forradalmat — ezek szintén nem egyebek, mint a gyors, egy ugrással való haladás, — rendesen megelőzi a sajtó és az irodalom terén való szabadság és a szabadságharc, emberi jogokért való küzdelem, sőt ez készíti elő az emberi jogok és az elnyomott társadalmi osztályok felszabadítását.

Viszont a politika maradiságát, vagy a politikai reakciót rendesen nem előzi meg irodalmi harc, sem irodalmi reakció. Ellenkezőleg, amikor a reakció már uralkodni jutott, csak akkor hajtja járma alá az irodalmat és csak aztán, a tapasztalatokon okulva, az általa irányított irodalom által igyekszik alátámasztani reakciós politikáját, diktatorikus hatalmát. Guzsba köti az összes szabadságjogokat, elsősorban a sajtó szabadságát. Ilyenkor az igazi irodalom egy darabig állja a harcot, de mivel minden megszólalásáért elnémit és büntöt jár, lassanként feladja a küzdelmet, némaságra burkolódik, kivándorol, vagy pedig — ez sem ritka eset — beáll ö is a reakció székértelmezésébe. Mert mindig akadnak költők és tudósok, akik készek a politikai kívánalmait tudományos formulákkal támogatni. Politikai változások idején mindig különös látványt nyújt, amikor a progresszió gáncs- és félelemkeltő Don Quichotéi a reakciónak számalmasan komikus Sanchó Panzáivá, fegyverhordozóivá törpülnek.

Érdekes, hogy a magyar nép milyen szörnyű ítélletet hozott irodalmunk egy ilyen rene-gátja felett, amikor a legnépszerűbb, legkedveltebb íróját, a társaságok dédelgetett kedvencét, Kuthy Lajost, egyik napról a másikra az örök felejtés sírjába taszította le. Szegény jó Ady Endre örökké programján tartotta, hogy majd egyszer exhumálja ezt a nagy tehetséget, elfelejtett író, a politika molochjának ezt a fájdalmas áldozatát. Fjatal korában, az érvényesülésért és az elismertetésért folytatott örökös harcai idején nem jutott hozzá, később pedig a világháború okozta sebeinek sajnása közepette, amikor maga is a „halottak élén” vezérkedett, nem volt többé rá sem kedve, sem ereje.

A világháború idején, majd pedig az okta-lan, esztelen békekötések után is egy reakciós áramlat süvített végig a civilizált világban. Uralma több helyen gyökeret vert és terrorja maga alá hajította a progresszióknak legelső zászlóvivőit is.

Ki ne emlékezne a modern irodalmi törek-vések első harcos uttorójának, a futurizmus megalapítójának, Marinetti-nek a nevére? Zászlóbontása idején egész Európa az ő ne-vétől és az általa alapított futurizmustól volt hangos. Az irodalomnak és művészeteknek szélsőséges és sokak előtt már a komikusba forduló törekvéseit ma is futurista névvel ille-tik. Ez a Marinetti ma Mussolini szabadság-fojtó diktatúrájának a szolgálatában áll és a minden akadémiai, vagyis konzervatív törek-vésnek ez a gúnyos ostorozója ma a Musso-lini által alapított olasz királyi akadémia ba-bérral díszített kék ruháját viseli.

Franciaországban, a szabadság hazájában a reakció nem tudott így elhatárolni. Ott ma is élnek a szabadságjogok és azok elsője a sajtószabadság. Oda menekülnek az európai reakciók száműzöttjei és onnan harcolnak a hazájukban dúló szellemi rabság ellen. Ebben a harcban maguk mellett találják az egész francia irodalmat. Itt hangzott el az első fájdalmas felkiáltás a háború alatt és után min-denfelé meghonosodott „sacro-egoismo” filo-zofiája ellen, mely az emberi erkölcsen leg-szebb értékeit feláldozza azokon az oltárokon, melyeket azelőtt az egyetlen igaz Istennek emeltek és amelyekben ma a politika folytono-san változó bálványai előtt áldoznak. Julien Benda gyönyörű könyve: *Az irástudók árulása* örök bizonyossága marad annak, hogy minden elnyomottság és terror dacára ma is él az emberekben a vágy, hogy a profítért, a gya-korlatiért harcoló életküzdelem porából fel-emelkedjenek az eszménység magasabb régi-ói felé.

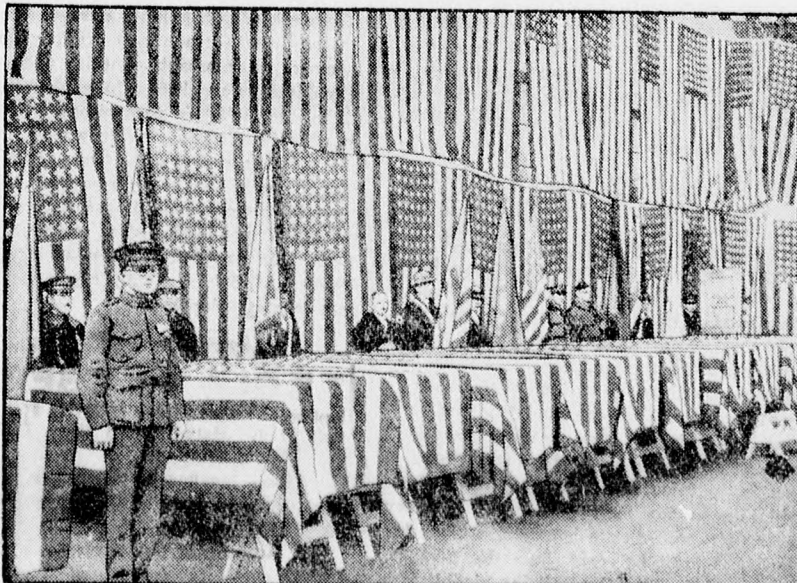
Benda könyve egyébként az egész kulturvi-lágon a szenzáció erejével hatott. A mi folyó-irataink is foglalkoztak vele, ismertették és a könyvben elszórt eszmék több vitát is pro-vokáltak. Babits Mihály most megjelent köny-vének legszebb tanulmánya is erről szól.

Julien Benda megállapítja, hogy a tömegek-nek, a polgárságnak, a népeknek, a királyoknak, minisztereknek, a politika vezéreinek — eze-ket ő laikusoknak nevezi — a történelem fol-yamán minden törekvésük lényegében abban áll, hogy az ő kicsinyes, muló érdekeikért har-colnak. És ez természetes is. De mindig volt az emberek között egy kised csoport, ezeket nevezi ő irástudóknak (clerics), akiknek tevé-kenysége nem a praktikus célokért való küz-delem volt, hanem életük célját a művészetek, irodalom, tudomány, metafizikai spekulációk művelésében találták meg. Ezek tehát nem kised, muló érdekekért küzdenek, hanem er-kölcsei eszmék szolgálatában, örök érvényű igazságok keresésében élték le életüket — és örökké szemben állottak amazokkal. Igaz, hogy munkálkodásuk rendesen csak elméleti volt és gyakorlati eredményeket alig értek el: nem akadályozhatták meg a laikusokat abban, hogy meg ne töltse az emberiség történetét a gyűlölködés és háború fegyverzajával. De mégis megakadályozták legalább azt, hogy meg legyenek győződve működésük egyedül üdvözítő voltáról. Ezeknek az irástudóknak köszönhetjük — állapítja meg Julien Benda, — hogy az emberiség 2000 év óta művelte ugyan a rosszat, de tisztelte a jót. Ez az ellentét okozta azt a hasadást, amelyen beszívargott az emberek közé a civilizáció.

Azonban újabban ezen a téren nagy változás történt. Az irástudók is belevetették magukat a politika szenvedélyeinek áradatába és akik eddig fékezői voltak a népek realizmusának, apró érdekeikért való vak küzdelmének, ma maguk is beállanak a szenvedélyek szítók közé, sőt a maguk filozófiájával igyekeznek ezt alátámasztani. *Ime ez az irástudók árulása.*

Ilyen tipikus árulási eset a Marinetti pálfordulása. A francia irodalomban nem is hagyhatták ezt szó nélkül. Egy nagyon szép páros viadalnak voltak tanúi a legutóbbi hetekben, amely Maurice Bedel, a Goncourt-díj tavalyi nyertese (pályaszoros regénye magyarul is megjelent: *Jeromos szerelme északon* címen) és Marinetti, az olasz királyi akadémia tagja között folyt le. A harcnak talán még nincs is vége, azonban az eddig lefolyt összecsapás a politika és irodalomnak egymáshoz való vi-szonyára nézve olyan érdekes momentumokat tartalmaz, hogy érdekes vele megismerked-nünk.

A tollharcot, amely eddig a legkomolyabb hangon folyt le és amelybe kicsinyes személyi ügyeket nem kevert bele egyik fél sem, Bedel indította meg Marinettihez intézett nyílt leve-lével a világ egyik legelterjedtebb irodalmi lapjában, a *Nouvelles littéraires*-ben. Az eny-he guny hangján emlékszik meg Marinetti megindulásáról, 20 esztendővel ezelőtti csata-kiáltásáról és azokról a reformtörekvésekről, melyekkel a költészetet meg akarta szabadi-tani a prozódia és a nyelvtan rabláncaitól. Még visszhangzanak a fülében — írja Bedel — Marinetti: *Drinápoly bombázása* c. költe-nényének Taan-Taomb srrrrr Grang-Grang-jai és még érzi orránban az ő „finom” *Farkas ku-tyám* illat-tájképei c. versének következő so-rait: ... három nagyon forró, ragacsos illat

Az archangelski expedíció hazahozott halottait nagy katonai géppompával temették el Washingtonban.

MERCEDES-BENZ
személy és teherautók
és a M. kir. Áll. Vas-, Acél- és Gépgyárak által gyártott
MÁVAG-MERCEDES-BENZ
teherautók, autóbuszok és különleges autók vezérképviselői
és eladási központjai:
MERCEDES-BENZ AUTOMOBIL RT. Budapest, IV. Váci-utca 24
Közzetképviselő:
RÉVÉSZ SIMON Debrecen, Hunyadi ucca 21.

FFFF terjeng a keserves nyílalástól felbor-zolt tenger szagától azurozott hét görbe kö-zött... Ez aztán igazán felszabadító szellem-ben volt írva.

A rabság láncait tépő hős álarcza alatt jelent meg előttem a minap is Rómában — mondja Bedel, — Adriana-téri lakásán, mely 20 esztendős futurista csatáinak diadaljelvényeivel volt tele. Akkor még nem volt sem excellenciás ur, sem akadémikus. A robbanó szavaknak pompás tüzijátékával, melyeknek sem a muzsi-káját, sem az értelmét soha sem fogom elfe-lejteni, kifejtette előttem egy irodalmi és művészeti bank alapításának tervzetét, amelynek az lett volna a célja, hogy az író-kat, festőket és szobrászokat finanszírozza. Valósággal remegett, füstölgött, pattogott. Szinte lestem szememmel, orrommal, fü-leimmel.

Itt van végre egy ember, gondoltam ma-gamban, aki miután felszabadította a szavakat a mondatlan láncbaiból, ki fogja szabadítani a művészeteket is a műkereskedők karmai közül, az írókat a kiadók zsarnoksága alól. Üdvözöl-jük benne az irodalom Spartacusát, a festé-szet Bolívarját.

A bámulat, a meghatottság, a szédület ha-tása alatt keblemre öleltem. Büszke voltam, hogy keblem fölött ily nemes szív dobog. De végre mégis el kellett szakadnom öntől és ro-hantam a római írói társaságokhoz, a *Tizek*-hez, a *Novecento*-hoz, előre örülve annak, hogy szemtől-szembe leszek azokkal az írók-kal, akik most már fel fognak szabadulni a pénztelenség sötét gondjai alól. Amint azon-ban a szabadság szót a megfelelő hangsúllyal kiejtettem ajkaimon, valami különös zavar fogta el őket. Hallgatásba burkolóztak és ag-godalmas pillantásokat vetettek az ajtó, az ab-lakok, akuleslyuk felé.

Mindjárt megértettem, hogy másféle za-badság után vágnak nekik! De azért egy szót sem szóltak róla és bizonyosan nem is fogják megírni. És ha ezek a sorok, melyeket az Ön ruhájára himzett babérok sugalltak nekem, véletlenül szemek elé kerülnek, nyugodt le-het, óh fia Akadémusnak, hogy barátságomat félelmebbnek fogják találni. mint a francia írók közömbösségét.

Szemére veti aztán, hogy mennyire eltáv-odott ifjúkorának ideáljaitól. Pedig most kel-ene elkövetkeznie írói karrierje legszebb pe-riódusának. Most, amikor hatalom van a ke-zében, kard az oldalán, kétszögű kalap a hóna alatt, van örökös életjárdéka, gyönyörű kertje és háza!

Nos hát k. Marinetti, szeretném azt a kar-dot kihuzva látni a hüvelyéből, mert az nem lehet pusztá ekkesség, amikor a *Ma farka* szer-zője viseli oldalán. Szeretném, ha a szavak felszabadításának a bajnokából most az iroda-lom felszabadításának a bajnoka válna.

Hiszen újságjaik hét esztendeje tele vannak egyetlen egy embernek hazug tömjénezésével. Ennek a tömjénezésnek rikácsoló zaja el-nyomni látszik a költők hangját, a filozofusok párbeszédeit, a regényírók meseforrását, sőt még a római kutak csobogását is. Egy egész lelkes nemzedék neki áldozza szabadságát, gondolkodását, 18 éves korának természetes lendületét. Beláthatja, hogy itt a gondolat rabságban van!

Őn van hivatva arra, hogy felszabadítsa! Őn van hivatva arra, hogy visszaadja a filo-zofusokat elméikdedéseiknek, a történetíró-kat a szabad kutatásnak és kritikának, a költőket az ihletüknek és a regényírókat képze-lezüket szabad játéknak. Őnek kell megtörnie a gondolat csendjét!

Ettől a vállalkozástól nem szabad vissza-torpannia. Ez a hőstett Önhöz volna méltó. A fény sugar, mellyel a siker beragyogná hom-lokát abban az akadémiai székben, amelyben én most üdvözlöm, megakadályozna bennünket abban, hogy meglássuk ott Ön mellett azt az úrt, melyet egy Benedetto Croce, egy Guil-ielmi Ferrero távolléta hagyott maga után.

Ezek Bedel támadásának fontosabb részei. Két hét múlva már válaszolt is rá Marinetti ugyancsak a *Nouvelles littéraires*-ben. Mint rendesen, amikor a vitatkozóknak eleveére ta-pintanak, ő is szofizmakhoz menekül és igyek-szik a vitát a kérdés lényegéről elterelni. Ki-fejti, hogy Olaszország mennyire megválto-zott és mennyit haladt a fascista rendszer alatt. Egy egészen új és merész irodalom tá-madt, melyet Párisban is megbámulnak. Mus-solini leszoktatta az olaszokat a multbanézés politikájáról. Mint igazi áruló irástudó, ter-mészetesen találja, hogy Mussolini a kellő pillanatban szükségesnek látta megszüntetni a parlamentarizmus „hazafiatlan otrombaságát”. Be kellett fognia ellenségeinek a száját (nem vizsgálván azt, hogy igazuk van-e vagy nem) és el kellett törölnie a kritika jogát, mely alapjában támadta meg az ő és munkatársai munkáját. Ezek az intézkedések azonban gubernamentális fontosságúak voltak, de ame-lyeket rögtön meg fog szüntetni, mihielyt az ideje elérkezik. Hogy néhány tudóst feláldo-zott, az csekélység és érthető, mert szemé-lyében támadták meg őt.

Az idegenek, akik Itáliába jönnek, az olasz mult és a természeti és művészeti szépségek iránt érdeklődnek. Az olaszok azonban már 20 esztendeje, hogy kigyógyultak ebből a beteg-ségből és megutálták a régi olasz szentimen-talizmust, a nápolyi és velencei holdvilágos éjszakákat, a ciceronekat és antikitásokat. Az olaszok sok gyermeket hoznak a világra, de igazi, újfajta, eredeti és érteljes művészi al-kotásokat is. Ime ezeknek a hangoztatásával sikerül a kérdés lényegét elkerülni. Bedel lé-nyeges tételeivel és a szabadság kérdésével egyáltalán nem foglalkozik.

Nem tudom, vissza fog-e Bedel a kérdésre térni, vagy nem. De nem is fontos. A válasz mindenesetre fölösleges volna. Olaszország-ban ma a fascista rendszer diktatúrája van uralkodni. A reakció pedig mindig guzsbaköti a sajtót és az ellenzék elnémitja. Marinetti, ha netalán akarna is mást válaszolni, mint ed-dig, nem volna módjában. Aki pedig támadni merészel, arra a börtön, vagy a száműzetés keserű kenyeré vár. Ezt pedig nem szívesen osztaná meg Guillelmo Ferreróval és Bene-detto Croceval.

Több KALAPGYÁR téli kollekciójából
350 diszített filc 5-7
150 diszített nyuszórt 8-10
pengős egységárban
„ANNY” CSAPÓ UCCA 47. SZ.

— Fényképek és reprodukciók szép kivitel-ben, mérsékelt áron készülnek Nagy Ibolya fényképezési műtermében, Rákóczi u. 35. sz. Telefon 12-00.

A Nemzeti Képszalon Karácsonyi Vásárját nézze meg dijszabadon. Piac ucca 44. szám alatt, lépcsőházi bejárat.

A városi szegényház teljes reformálására tesz előterjesztést dr. Láng Sándor tisztai főorvos a polgármesternek

Házikórházat kell felállítani a szegényházban és megfelelően berendezni a helyiségeket — Ugyanazzal a költséggel változatosabbá és egészségesebbé lehet tenni a szegényházi elhelyezést

Debrecen városnak egyik legfontosabb szociális intézménye a városi szegényház, amelyben a társadalomnak azok az elesettei kerestek menedéket, akik életük utolsó éveit emberhez méltó körülmények között, csendben, nyugalomban szeretnék leélni a társadalom jóvoltából.

A városi szegényház meg nem felelő viszonyai régi panasz tárgya, hogy amikor dr. Vásáry Istvánt Debrecen város törvényhatósági bizottsága először emelte a polgármesteri székbe, az új polgármester székfoglaló beszédében, — amelyben programjának gerincéül a szociális feladatok megoldását jelölte meg, — kijelentette, hogy gondoskodni kíván a városi szegényházak az átalakításáról is.

HÁZIKÓRHÁZAT KELL FELÁLLÍTANI A SZEGÉNYHÁZBAN.

Láng Sándor dr. tisztai főorvos előterjesztésében rámutat arra, hogy a gazdasági iskolának a szegényház épületéből való kiköltözése folytán annyi helyiség szabadult fel a szegényházban, hogy megvalósítható egy nagyon régen óhajtott intézmény: a szegényházi kórház. A memorandumban a tisztai főorvos hivatkozik arra, hogy Budapesten végzett tanulmányutjai alkalmával megtekintette az alsóerdősori szegényházat és ott is azt tapasztalta, hogy a szegényháznak igen jelentős része a kórház. Ez természetes is, hiszen másképp el sem lehet képzelni korszerű berendezésű szegényházat, mint hogy a szegényház labilis egészségi, öreg, törődött lakói részére állandó házi kórház rendelkezésre álljon.

AZ IDEÁLIS SZEGÉNYHÁZ.

Hangoztatja a tisztai főorvos, hogy ha azt akarja a város, hogy a szegényház megfelelően azoknak az emberrelmi követelményeknek, amelyek ma már az emberi gondolkodást áthatották, akkor teljesen meg kell reformálni a szegényházat szervezetiileg, az üzem vezetése tekintetében, a felügyelet kérdésében, valamint az elhelyezés, a bennlakók foglalkoztatása, egészségük megvédése és szórakoztatásuk szempontjából.

Ezek a szegény emberek — mondja a tisztai főorvos — életük hátralevő részét ne egy börtönszerű és börtönizű intézetben töltsék, hanem egy otthon helyettesítő, őket a társadalommal szemben hállára kötelező, családias helyen, ahol ne csak a létminimum legalsó mértéke alkalmaztassék, hanem emberi mivoltukhoz mért tisztességes polgári ellátás, mint amint én Budapesten az alsóerdősori szegényházban és a kamaraderői szegényházban láttam, ahol dolgozhatnak és néha szórakozhatnak is. Ez az otthon ne legyen olyan in-

tézmény, amit úgy emlegetsenek az emberek, mint egy nem sikerült élet végállomását, hanem úgy emlegetssék, hogy arra bárki és bármilyen állású egyén ne megrádjva, hanem nyugodtan gondolhasson.

REFORM AZ EGÉSZ VONALON.

Ebből a szép és nemes elgondolásból kiindulva a tisztai főorvos előterjesztést tesz a polgármesternek a szegényház lakóhelyiségeinek berendezésére és a házikóház felállítására, a régi kiegészítők kicserélésére és pótlására, az éléskamara gazdaságos felszerelésére, a személyzet megállapítására, beosztására, munkakörének körvonalozására, új gazdasági raktár építésére, — általában gazdaságának olyan irányban való fejlesztésére, hogy a szegényház lehetőleg mindent megtermeljen, ami az ő szükséglete. (Itt rámutat a tisztai főorvos arra, hogy tanulmányutján mindenütt jól felszerelt éléskamarát látott, ahol a főzelék, befőtt, zsír, liszt hónapokkal előre várta a felhasználást.) Előterjesztést tesz továbbá a tisztai főorvos a bennlakók olyan irányú foglalkoztatására, amely ne a toltosztatásban merüljön ki, hanem egyéb jövedelmező, nagyon csekély beruházást igénylő mezőgazdasági és ipari tevékenységben, rámutat végül annak a szükségességére, hogy fel kell ébreszteni a társadalom lelkiismeretét, propagandát kell indítani a társadalmi segítség megszervezésére is, mert ez mindenütt, ahol szegényház van, megtörténik.

30-32 SZEMÉLYES LENNE A SZEGÉNYHÁZ KÓRHÁZA.

Amint látható, dr. Láng Sándor előterjesztése felöleli a szegényházi kérdés egész területét. Legfontosabb ezek között, mint egészében új dolog, a házikóház létesítése. A házikóházat a tisztai főorvos a szegényházból kivonult gazdasági iskola kiköltözésével felszabadult két nagy terem, öt kisebb helyiség és a mellékhelyiségek felhasználásával gondolja megoldhatónak, ami annál könnyebb feladattal, mert az átalakítás kevés költségbe kerülne. Mindkét nagy teremben 14-14 ágy helyezhető el.

A betegszobák felszerelésére vonatkozólag a budapesti szegényházi kórházat vette mintának: fehér, zománcos, rugonyos matrácós ágyak, éjjeli szekrényekkel, vagy keskeny, fehér kettős szekrényekkel, egyelőre kályhafűtéses, ablakon át való szellőztetéssel, fűrdőszobával. A betegek ápolását hivatásos gondozónő látná el és szórakoztatásukról is gondoskodás történne, mert körtermenkit egy rádió szerelvénynek fel. A kórházat naponként meglátogatná az orvos és megvizsgálná a betegeket.

Ezekben a betegszobákban 30-32 gyengédkedő lehetne elhelyezni, ez által a többi helyiség tulszufsoltágán is segíteni lehetne.

A szomorú gazdasági viszonyokra mutat, hogy a szegényházi gondozottak száma napról napra emelkedik. Jelenleg 160 a gondozottak létszáma, ami a régi létszámmal 20 százalékkal magasabb, a nyomorúság növekedésével azonban folyton csak emelkedik a szegényházra szoruló szám és el kell készülnie lenni arra, hogy tavasszal már 200 körül lesz a létszám.

MEGFELELŐBBEN KELL BERENDEZNI A LAKÓSZOBÁKAT.

A házikóház felállítására így nagy segítséget jelentene abban az irányban is, hogy a jelenleg zsúfolt lakóhelyiségek mentesüljenek a tulszufsoltág alól. Javaslatot tesz a tisztai főorvos arra vonatkozólag is, hogy a lakószobák megfelelőbben rendezzék be.

Szükségessék tartja az ágyak átfestését, — a szalmazsákokat megfogadónak véleményezi, — minden ágy számára nemcsak szalmazsápra, hanem egy kis tollpárnára beszerzését is, a fejpólcok fehérre festését, ezenkívül minden ágy mellé egy éjjeli szekrény beszerzését, amelyben a bennlakó maga kis holmiját el tudja helyezni. Javasolja továbbá, hogy a szobák előterében néhány vizóblítésmosdót állítsanak fel, — eddig a mosdás a szo-

bákban történt, — valamint, hogy a szükséges mellékhelyiségek magukban a lakóépületekben legyenek.

Mivel megtörténik, hogy a szegényház nem egyszer intelligens, jobb időket látott egyéneket is fogad be, kik között sokszor öreg házaspár is akad, helyesnek látná a tisztai főorvos, hogy különbejáratu, egyszerű butorzatu kisebb szobákat is rendezzenek be.

Hangsúlyozza továbbá a tisztai főorvos annak a szükségét, hogy a fehérneműkészletet pótolni, a rosszat pedig ki kell cserélni, mert a jelenlegi készlet mellett a tisztaság nem tartható fenn.

Ezekkel az intézkedésekkel kétségtelenül lakályosabbá, higiéniusabbá és barátságosabbá lehetne tenni a szegényházat.

VALTOZATOSABB ES EGÉSZSÉGESEBB ELLÁTÁS.

Nagyon megszívlelendő a tisztai főorvos memorandumának az a része, amely a szegényházi étkezés ügyével foglalkozik.

Az nem kétséges, hogy a szegényházban az ellátás jelenlegi formája tovább nem tartható fenn, mert arra már rájöttek, hogy az egészség fenntartására nem elég bizonyos kalória-értéket szolgáltató ételmennyiség, — hiszen ettől még elpusztulhatnak az emberek, — hanem változatos, kvalitatív értékű élelményekkel bíró táplálékot kell még az állatnak is nyújtani, hogy megéljen. Hogy ez így van, arra példák a foházbetegségek, a hajókatasztrófiánál előforduló és az egyeduralmi intézeti étkezésből eredő tömegbetegségek esetei.

A konyha és az éléskamra gazdaságos felszerelése kapcsolatos a tömegtáplálás észszerűségével: ahol naponta 160 ember eszik, ott tárolt készleteknek kell lenni és néhány gépnek is. Ugyanazzal a költséggel, amibe eddig került, változatosabbá és egészségesebbé lehet tenni a szegényházi ellátást, ez azonban csak úgy lehetséges, ha nyáron gondoskodnak a téli enni-valóról. A tömött élelást semmiesetre sem jelent több kiadást, mert idejében többet és olcsóbban lehet elraktározni, mint később.

Ezek azok a főbb, általános kérdések, amelyekkel dr. Láng Sándor tisztai főorvos előterjesztése foglalkozik, természetesen azonban kitér a memorandumban számos részletkérdésre is. Remélhető, hogy dr. Vásáry István polgármester, aki a szegényház ügyének megfelelő megoldására már régebben törekszik, — mint emlékeztetés, felmerült olyan terv is, hogy a szegényházat a bábaképzőben helyezik el, oda azonban a későbbi elgondolás szerint a tüdőbetegkórház kerülne, — megtalálja a módot arra, hogy a tisztai főorvos javaslatai valóságossá váljanak. Nemcsak emberiség kérdése, hanem Debrecen város presztízse szempontjából is szükséges, hogy Debrecennek a kor színvonalán álló szegényháza legyen. Mert azt a felfogást, ami eddig érvényesült a szegényház kérdésében, hogy a szegényházi ápoltak egy része otthon még primitív körülmények és rosszabb életviszonyok között sínylődött, az aggokról való gondoskodás mértékül nem lehet és nem szabad elfogadni. A szegényház ügyében csak egy lehet az irányt adó mérték: egészséges, tiszta hajlék, szerény, de megfelelő életviszonyok biztosítása a saját hibájukon kívül öregségükre a köz segítségére, gondoskodására rászorultak számára. Még azoknak a számára is, akiknek ilyenben küzdelmes életük folyamán állandóan nem lehetett részük.

TÉGLA és CSERÉP

legelőbbre kapható TÓTH és SEBESTYÉN NY. Téglagyár-ról Eladás Hatv-n u. 13. III. e. Telefon 610

— Liener fényképező felkéri a n. é. közönséget a Csapó ucca 1. szám alatti kiállításának meglátogatására.

— Amatőrök felvételeit kidolgozza, másolja, nagyításokat készít Berzéli fotobörze, Piac ucca 38.

A JUBILEUM

Irta: Károly Sándor.

1.

A jubiláns a patkóalaku hosszú asztal fejnél ült. Csendesben, megilletődötten, kissé kábultan, szájszöglete állandóan gépies mosolyra húzódtott és arcára rámeredett az ünneplésség. Körülötte szmokingok és színes toalettek préselődtek össze, fejk hajoltak egymás fölé és a termen lágy zümmögés vibrált keresztül, amely pillanatokra káotikus mormolásba csapott át. Néha tányér csöröpölés és pohárcsengés hasított bele a hangulatba, hol köhögés furta át a tompa zajt, majd két fej kiszakadva az ünneplésségből, öszszelűjt valamilyen rövid megjegyzésre, hogy azután a szájából kiröpüljön a lefekezett kacagás.

Mindebből a jubiláns nem látott semmit. Kába szótlanúsággal ült a helyén és maga csodálkozott a legjobban, hogy ezt a rengeteg embert egy cél csöditette ide. Egy cél és ok: őt nézni, mint valami ritka tárgyat, azután beszélni hozzá és várni a választ...

Furcsa transzban meredt a tányérja szélén körbefutó cirádákra és csak akkor rezzent fel, amikor valahonnan, a patkó egyik ága mellől feléje süvített egy kegyetlen tenor:

— A mi szeretve tisztelt Tóth Lajos barátunk, aki negyven esztendeje működik már a közpályán és aki négy évtized alatt számtalanszor adta tanuilejét...

Mosolyba torzuló arcát a tenor felé fordította és miközben füleivel igyekezett elkapkodni a szavakat, ezt gondolta:

Gyászbeszédet mondanak felettem. Temetik a negyven esztendőmet. Ugy látszik, halott vagyok.

Válaszul a patkó harsogó éljent viharzott feléje.

2.

Féltizennykor fejeződött be a kilencedik beszéd. Ezután edes szünet jótékonykodott a lelkekre, amit a konyhafőnök eszközölt ki, mert a sültketet az odaégés veszedelme fenyegette. A pincérek megrohmozták a vendégeket, elszánt dühvel feltálták eléjük a pecsenyéket, salátákat és garnirungokat, a kések és villák fenyegetően csillogtak a villanylámpák sárgás fényében, bortölcsök és zsirfoltok terpeszkedtek bizarr formájú rajzokban a fehér abroszon és a fogak ritmusban csattogtak össze, hogy a torok felé küldjék az ünnepi bankettet.

Mindenki örült, hogy egyelőre végeszakadt a szóvonal-özönnek, mert a jubileumi társasvacsorából mégis csak a vacsora a legfontosabb.

Tóth Lajos, a jubiláns is örült. Kényelmesen terpeszkedett el székében és nem kellett folyton figyelemre figyelmeztetve, valamilyen gesztikuláló kar és tátongó száj felé fordulnia. Egyszerre szokatlan és eddig még soha nem tapasztalt érzéket forgatták meg testét. Olyannyira elhatalmasodott rajta ez az ismeretlen szorongás, hogy lehuntya szemét, mert az asztal körül ülők hirtelen hatalmas száju, csattogó fogu állatokká változva közeledtek feléje, hogy felfalják. A lecsukott pillák mögött viszont tisztán élesen látta, hogy a füle iszonyu nagyra tágul és felszívja a halk süttogásokat is. Minden elejtett szó, süttogás, köhintés, székzörög elhatolt hozzá, a gyenge neszt is gigászi megafontrombitálásnak hallotta.

Az óriási patkóba rögzített kétszáz élő, mozgó, evő, ivó, nevető, szuszogó szeg tülekedve táncolt az elefánt fül előtt.

— Kemény ez a hus — mondotta egy előkelő ur bosszusan.

— Én mindig elrontom a gyomromat az ilyen bankettekben — válaszolta szomszédja.

Az asztal végén két hangtalanul mozgó száj ezt süttogta egymásnak:

— Hallatlanul unalmas ez a jubileum.

— Mennyivel szívesebben ülnék a színházban, de el kellett jönnöm, mert az öreg trottli megharagszik.

Egy monoklis ur:

— Sajnos, nekem még maradnom kell, mert beszélnek. Tíz perc alatt elintézem a jubiláló kretent.

Az egyik szónok:

— Mondja meg öszintén: sok ostobaságot fecsegetem össze?

A kérdeztett:

— Jobb erről nem beszélni. Ha az ünneplőnek nem fáj, nekem még kevésbé.

Még ma tegyen egy próbavásárlást Pálffy fűszerüzletében

s akkor meggyőződik róla, hogy áruja a legjobb s ára a legolcsóbb
KOSSUTH UCCA 7. Telefon 13-49.

meg
járát.
M

I. Szokmány:
— Utálom az öreg zsugorit, de mit csináljak, beszélnem kell a tisztviselői kar nevében. Meglátja, hogy elérzékenyülök majd. Kezdem is, hogy minél hamarabb tulessek rajta.

II. Szokmány:
— Fogadják részvételüket.

— Az előbbi szokmányos készülékkel megkocogtatja a poharat, mire nagy nehezen csend támad. A pincérek bosszusan torpannak meg tállakkal a kezükben az ajtóban, az evők családottan teszik le a villát, mert azt hitték, hogy több beszéd már nem lesz, a jubiléus szíve a szónok felé fordul és hosszas kísérletezés után megtalálja az elvesztett obligát mosolyt.

— Mély meghatottsággal, de egyben boldog örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a mi szeretve tisztelt és becsült vezérigazgatókat üdvözöljem. Tóth Lajos vezérigazgató ur...

Egyik tisztviselő:
— Szeretve tisztelt? Nem rossz.

Másik tisztviselő:
— Mennyit összehazudnak itt ma este.

— ... aki tisztviselőből küzdötte fel magát magas és előkelő pozíciójába, soha nem fellekedezett meg arról, hogy...

Pincérek:
— Bár már befejeznék, mert minden kihűlt.

— ... hol kezdte karrierjét. Ő nemcsak főnöke, hanem megértő atya is tisztviselőinek, szigorú, de igazságos atya, jószág nem ismer határt, nagylelkűsége és bőkezűsége végtelen...

Egy maliciózus ünneplő a szomszédjához:
— Jaj, nem bírom már visszatartani a kacagást, mindjárt rosszul leszek.

— ... és most, amikor elmult negyven év... A jubiléus minden szóra figyelte és meghallotta a bosszus és gunyos szóttagokat is.

— Elég volt!

— Hagyja már abba!

— Hiába dicseri agyba-főbe az öreg, ugysem emeli fel a fizetését.

Mindent hallott és a fejére zuduló szóárakat közepette folyton arra gondolt, hogy kétszáz ünneplőbe öltözött ember temeti őt most.

Temetik és koporsójára bort, pezsgőt, sültet, tortát és halat dobna, fejfául pedig hazugságból összeácsolt óriási keresztek tűznek. Még a poharak viharos csengése sem ingatta meg hitét, mert a metszett kristályok halk muzsikájából a gyásztól komor ritmusát érezte kicsendülni.

Tóth Lajos jubiléus jubileumán engedelmese

sen megfúladt a fejele hőmpolygó gonoszság piszkos árjában.

3.

Egy órákor már senki sem törődött az ünneppel. A kétszáz patkószege leolvadt százhuszra. Az angolosan távozókát elnyelte a kijárat, a megmaradtak közömbös dolgokról tárgyaltak, üzleti ügyeket, szerelmi találgatásokat, másnapi programokat, mindennapi apró terveket és lehetőségeket beszéltek meg. A fiatalok összetolták az asztalokat és táncoltak, az öregek nyugodtan elszundikáltak, egyesek részegen vitakoztak, mások nagyokat nevettek. A jubiléus semmivé szürkült, észre sem vették, elfeledték, hogy miatta jöttek a bankettra.

Tóth Lajos elmondta az előre betanult beszédet, amit titkára készített, még meg is toldotta néhány színes frázissal, mert udvariasságból a sok hazugságra neki is hasonlóval kellett felelni. Az egész nyolc percre tartott, az élnézés, kocintás és kézfogás is lepergett öt perc alatt, aztán végleg napirendre tértek feletre.

Féltetőkor átvillant az agyán a gondolat, milyen jó lenne itthagyni a társaságot, ahol neki semmi keresnivalója sincsen. Nyugodtan ment a kijáratához, senki sem reklamálta, még csak meg sem kérdezték, miért távozik.

Künn az uccán füle ismét a normálisra zsugorodott össze, de azért még elkapta két előtte haladó és hangosan beszélő menekülő részeg vendég diskurzusát.

— Tudja: az ember kétszer hal meg — mondta az egyik. — Egyszer, amikor jubilálják, egyszer meg amikor leteszik a földbe. Mit gondol, melyik jobb?

— Feltétlenül a második — felelte a másik, — mert akkor az ember már nem hallja a gyászbeszédeket, ami határozottan kellemes érzés lehet.

Tóth Lajos a többi nem hallotta, de nem is volt rá kíváncsi. Szépen hazatért, bezárkózott szobájába és revolverével föbelőtte magát.

Senki sem értette, miért dobta el magát az életet, végül megegyeztek a pillanatnyi elmeávarban, ami mindenre alkalmazható.

— És rendeztek újabb díszes temetést, ahol a szónokok szépen átgondolt színes hazugságokat szórtak a koporsóra.

Az ünnepeket pedig csendesesen és boldogan feküdt a diszhelyen, mert a beszédekből nem hallott egy szót sem.

Körülrötte az örök hallgatás, az őszinte feltekerés nagy igazsága.

sebb lesz azoknak a száma is, akik ismerik ennek a mesterségnek a szakkifejezéseit. — Harsányi uram elmondja, hogy a fűsűn meg-tisztított gyapjúból miként lesz guba. Először is vékony zsinégeket sodor belőle, ezt hívják mellyiknek. Nagy rokkája van: a mellyik, meg a bél, vagyis vastagabb gyapjufonal, a guba anyagának sodrására. A mellyiket most felteszi a felső dorongra, amire rácsavarja. A felső dorongra csavart mellyiket feszesen tartja a szorítókorong, aminek fokaik vannak, hogy a gólya, egy faék, szilárdan tarthassa. A mellyik most a nyüstitőn, vagyis a szállváltató és változtatót át halad. A lábitóval váltják ezt a nyüstitőt, amit felül a korongon egy ujjban nagyon kompromittált neví eszköz tart: a sikkantyu. A mellyik a nyüst után a bordán megy át, amit a mester minden bél áthuzása után jó erősen ráver a szűz-ra, vagyis a szövés elejére. A megszőtt anyag lekanya-

Harsányi Imre gubacsapómester műhelyében.

rodik s ráfeszül az alsó dorongra. Ezt a szonítókára tartja ismét feszesen s tetszés szerint feszíti egy, a gólyához hasonló ék, a varnyú segítségével. Ennyi az egész gubaszövési tudománya. Minden két-három szál bél áthuzása után fűrtöket rak be a mester a szövőbe, amiket újabb bélszálakkal ver rá.

Egy hosszú pokrócförmára szövik ki a guba anyagát. Ezt furlangosan össze tudja hajtani Harsányi uram, mire kiderül, hogy milyen

praktikus, ősi szabása van ennek a gubának. Két varrással meglesz a szőnyegformából a guba, úgy, amint kell, az ujjjaival együttl.

— Ennyi a szabásának a tudománya, — mondja Harsányi uram, — de persze van, aki tudja csinosra, szépasszonytakarónak csinálni. Nagy tudomány ez, bár ezer esztendeje így csinálják.

A gubát nyers anyagból csapják, mert a mosott gyapju szétmállana a csapómester keze között. Azután, amikor már kész van, kiszabva viszik a kallóba, ahol víz áztatja ki belőle a gyapju zsírját, szennyét.

— Hajdanában Borsodban a debreceni csapómestereknek volt kis ötholdas birtokuk, házuk, ahol megszállottak, amikor egy malom mellett kallóba tették a gubákat. Most már csak bérelünk valami vityillót. Én nem is megyek oda, egy fiatalabb mester viszi el szíveségből a portékámat.

Annak a sok régi szónak a kedves zamatján elgondolkozva, amiket magával visz a hanyatló gubacsapó ipar az elmulásba, megkérdezzük Harsányi urat, hogy mikori a gépje.

— Az én szövőgépem lehet már legalább 200 esztendő. Ugy vettem egy öreg mester-től. Oda is adom a muzeumnak majd, de leírom hozzá, hogy milyen módon készítik a gubát, legyen meg a leírása is. Nem kellünk mi már erre a világra, gubások. Nem nagyon veszi senki a gubát.

Pedig nem is nagyon drága, ahhoz képest, hogy mennyi gyapju van benne és mennyi munkába kerül. Egy hétig szö meg egyet Harsányi uram s adja 65-70 pengőért. Mi ütött a faluba, hogy ennek az ezeresztendő, kipró-bált, remek ruhának nincs kelendőse? Nem fáznak már az emberek télen? Nem járnak a régi idők nagy telei?

Harsányi uram megy a nyugalmas életre, nem foglalkozik majd mással, csak az egy-háza ügyével, amelynek presbitere, meg a Függelenségi Körrrel, aminek vezetőjének lenni már tradíció a családjában. A gubacsapó ipar pedig megy lassan-lassan lefelé. A csapódinasztia nem adják már a díszes mester-sége a fiaikat, mert nincs, aki megújítsa ezt az ipart. Aki modernné, jobbat tegye ezt a szövőgépet, amelyik kétszáz esztendő alatt semmit sem változott. Azt mondják, ez elég arra, hogy tönkretessen egy iparágat. Nem lehet manapság úgy csapni a gubát, — a rádió és a holdrakéta világában, — mint a postakocsi korában...

(t. I.)

Suba, suba, debreceni suba...

Harsányi Imre, a debreceni gubacsapómesterek nesztora abbahagyja a gubák készítését. — Pusztul a régen gazdag debreceni gubacsapó ipar. — Harsányi Imre után most már csak négy gubacsapó marad Debrecenben.

Az első, amivel kapcsolatban Debrecenről hallottam, a Kollégiuma volt. És a második a debreceni suba. A boros, májusi hajnalon a tiszpart faluban, a virágzó almák alatt mulató társaság legnótásabb férfija dalolta:

Suba, suba, debreceni suba,
Két ökörér nem adnálak oda,
Mer az ökör csak szántani való,
De a suba szépasszonytakaró.

A szépasszonytakaró debreceni subáknak országos hírét bizonyítja a nóta, de az ilyen debreceni suba nagyon nehezen jutott le mi-hozzánk Szatmárba. Nem is láttam előbb, mint amikor Debrecenbe kerültem, „szép-asszonytakaró” debreceni subát, messzi földön híreszt. A debreceni, egybeszabott suba csodálatában osztozkodni könnyű annak, aki látott néhány díszes darabot s különben is ismeri ennek a nagyszerű ruhadarabnak a jelentőségét. A suba, amint a hortobágyi ember tartja, nyáron hűvös, télen meleg. Ami szóról-szóra igaz. Kényelmes, praktikus, annak való, aki az időjárás viszontagságaitól függetlenül akar maradni. Eső nem áztatja át s milyen jó meleg, amikor hideg északi szél fu, amikor hóvihartombol. Nincs az a bunda, ami felérne hidegben a gubával, s ez nem is csodálatos, ha tudja az ember, hogy tiszta gyapjúból készül. Egy-egy fűrtős debreceni gubának a gyapjújából kitalé szakértő szerint 15 méter kamgarn szövet is. És tart egy emberéletet át. Aki megbecsüli, örökségképen is hagyhatja a gyerekeire.

Nem véletlen, hogy ez a nagyszerű ruhadarab nem tudott megbirkózni a modern koral, hogy a praktikus századában kikopott a használatból? Hogy haldoklik a gubacsapó ipar s még ötven esztendővel ezelőtt is felszáznyi debreceni gubacsapó mester helyében ma mindössze öt dolgozik, azok közül is le-tetzi a „bordát” épen a legidősebb: Harsányi Imre. Harsányi uramnak van egy kis vagyona, gyerekei is vannak, akik gondozzák a vagyont, nyugodtan teheti hát, hogy háta fordítson annak a mesterségnek, amelyről hajdan uccát neveztek el Debrecenben: a Csapó uccát, a gubacsapómesterek negyedét. Harsányi bácsinak a nagyapja, az apja is debreceni gubacsapómesterek voltak, ő már egyik fiát sem nevelte a mesterségre.

— Mások lettek az idők, — mondja, — nem kél már a guba. Ámbár, ha az egyik fiamat gubacsapónak adtam volna, megélhetett volna. Az élelmes ember be tudna kapcsolódni vagy a pokrócszövésbe, vagy valami másba. Az a legnagyobb baja ennek a szakmának, hogy nem tudták megújítani, a mai időkhöz alkalmazni a mesterei. Én már öreg vagyok. Ez az utolsó guba, amit megszövék. Miért törődjem már a mi iparunkkal?

Harsányi uram 65 esztendő, de nem látszik annyinak, amint fűrgő mozgatja a szövőgép bordáját, járta a belet a „mellyik” köziben, amig a lába szaporán, ügyes mozdulatokkal vált a „lábitón”.

Persze, ezt ma már nem lehet érteni. A gubacsapó ipar megkisebbedett, mind keve-

A debreceni tábla tíz évi fegyházra ítélte egy kocsis, aki megölte társát és elásta a szénaboglya tövébe

A gyilkosság csak véletlenül derült ki, hosszú ideig azt hitték, hogy az áldozat más vidékre utazott

A debreceni tábla Perjessy Mihály tanácsa nagyon érdekes bűnügyben tartotta meg a főtárgyalást. A vádlottak padjára került Lukács Lajos 26 éves abaujlaki kocsis, aki a vád szerint

ólmosbotjával agyonverte társát, Jakab István és a holttestét elásta egy szénaboglya tövébe.

A vád szerint Lukács Lajos kocsis együtt szolgált Jakab István kocssal Firtók Andrásgazdaságában. Nagyon jó barátságban voltak, együtt jártak a bállokba is, ahol megismerkedtek Reinhardt korcsmáros cselédjével, Horváth Margittal. Udvarolni kezdtek a csinos leánynak és esténként sétálgattak a faluban. A barátság olyan nagy lett köztük, hogy a cselédleány rábizta a két legényre gazdájának pincekulcsát és a magtárkulcsot. Lukácséktól az időtől kezdve nem jártak esti sétákra, hanem

belopódtak a korcsmáros pincéjébe és ott borozgáltak és lakomáztak.

Megdézsmáltak a raktárt is és pénzre tettek ilyen módon szert.

A vidám mulatozásoknak végét vetette azonban Jakabnak a figyelmeztetése, aki egy este ott hagyta a hordók közt kedves ivópoharát, amelyből borozni szokott. A korcsmáros másnap megtalálta a pincében

a poharat, megismerte, hogy a Jakab kocsisé és gyanút fogva, feljelentést tett a cselédleányra. A cselédleány útján Jakab idejében értesült arról, hogy cselédörök fogják keresni és megszökött a községből. A nyomozó cselédörök csak a hiült helyét találták.

Hónapokig távol volt Jakab a falutól és nem találtak nyomára a cselédörök. Egy késő esti órában azonban visszatért a kocsis és a korcsmáros istállójában találta adott a cselédleányt. Elmondta, hogy bujdosásában arról értesült, hogy más udvarol neki és hogy feleségül is akar menni hozzá. A leány beismerte, hogy udvarolni akart neki, de mint mondta, csak azért engedte meg, mert azt gondolta, hogy nem tér többé vissza a faluba a cselédörök miatt. A szerelmes legény megígérte a leánynak, hogy nem hagyja el a falut többé, önként jelentkezik a cselédöröknel, elmondja, mit csinált, a bűne nem sok és kiszabadulása után elveszi feleségül. Az istállóban lefolyt beszélgetés során a leány elárulta, hogy Lukács akarja feleségül venni. Jakab nagyon dühös lett a barátjára s elrohant, hogy elintézi vele a dolgot s bejelenti, hogy ő nem mond le a leány kezéről és jelentkezik a cselédöröknel is, hogy vége legyen a bujdosásának.

A két legény megtalálta egymást s elindultak a falu határa felé sétálni, hogy

megbeszéljék, mit cselekedjenek. Lukács megrémült, mikor értesült barátja szándékáról, hogy az jelentkezik a csendőröknel és ezzel őt is bajba rántja. Megkísérelte lebeszélni, de a szerelmes kocsis hajthatatlan maradt. Lukács, aki szintén szerelmes volt a leányba, könyörögve kérte barátját, hogy mondjon le a leányról, menjen ismét vissza s ne álljon utjukba. Jakab nem engedett a kérésnek, mire

az elkéseredett Lukács nekiugrott és ölmos botjával agyonverte. A holttestét elásta egy szénaboglya tövébe, mélyen a földbe.

Botját a barátja vértől megtörölgetve, visszasétált a faluba. Elmondta a leánynak, hogy lebeszélte barátját szándékáról, az belátta, hogy nem okos dolog mások útjába állni és magával együtt másoka is bajba keverni. Elmen vissza a bujdosásba és nem tér többé vissza a faluba. A leány elhitte, amit Lukács mesélt és beleegyezett abba, hogy a felesége legyen. Az esküvő idejét is megbeszéltek már, de a leány mindig elhalasztotta, mert

nem mert elmenni a paphoz az esküvő előtti szokásos gyónásra.

Félt, hogy a pap elárulja nagy titkát és csendőrkézre adja a barátja megölése miatt. Részeges lett és egy nagyobb mulatozás után egyik barátjának elmondta, hogy ő elintézte a bujdosó Jakab István ügyét és

Egy fotoripporter kalandja Moszkvában

Fred Niblo, a híres filmrendező nyilatkozik.

— Klatterattattattattattattatt... — dobolt a gépfegyver Moszkva egyik uccáján és egy amerikai fotoripporter boldog volt, hogy egy bádóg vagy vaskád enyhe sötétjében meghúzódhatott.

— Klatterattattattattattattatt... — ugyanaz a pergő hang, de most az amerikai fotoripporternek a szeme sem rándul meg, nyugodtan feláll és beteszi az ajtót, amelyen keresztül a szomszéd szobában ülő titkárnő irógépének kopogása hallatszik be.

Ez az amerikai fotoripporter Fred Niblo volt. 1919-ben Moszkva uccáin embereket pusztított a gépfegyver. 1929-ben pedig Fred Niblo saját otthonában van Hollywoodban és már nem fotoripporter, hanem világszerte, elismert rendezője a Metro-Goldwyn gyárnak.

Valamikor az utazás volt a hivatása — és annyit utazott, hogy végül is megfogadta, letelepszik valahová és többé azt a várost, ahol dolgozik, nem fogja elhagyni.

A fogadalmához hű is marad, de mégis utazik és utazásaiért jól megfizetik. Hogy a kétót össze tudja egyeztetni, annak a magyarázata az, hogy utazásait Hollywoodban teszi meg. Jeruzsálemet, Madridot és Párist ott találja az ajtaja előtt, — kinn, a gyár felvételitelen.

Utazásai emlékeiről azonban nagyon szívesen beszélget Fred Niblo.

— Nem nagyon kellemes — beszéli — ha az ember egy esős afrikai éjszakán egyszerre tam-tamok dörrése és ezernyi néger hang zümmögése nyomán ébred fel. Sok száz mérföldnyire voltunk benn a zulus földjén. Felráztam a vezetőmet, de ő maga sem volt biztos benne, hogy a felvonulás békés hangulatu vagy sem.

— Felkaptuk a fegyvereinket és a sátor bejárata mögé húzódtunk. Szinte végtelenség látzó menetben vonultak el a sátrunk előtt a feketék, énekelve és dobolva. Egyik törzsfőnökük számára vitték új menyasszonyt, a menet békés volt és mégis nagyon kellemetlenül éreztem magam.

— Éppen ilyen kalandos volt a tartózkodásom Nisnínogorodban, az országos vásár alkalmával. Remélem, hogy lesz alkalmam egyszer egy olyan filmet forgatni, amelyben ezt a különleges színjátékot megrögzíthetem a vásznon — azonban a valóságban nem szívesen élném át még egyszer.

Erre a nagyvásárra törökök, kínaiak, oroszok, tibetiek, hinduk, egyszóval százezernyi különféle ember érkezik az ilyen nagy tömegek számára viszonylag kis városkába. Egy hónapig csak az uccán étkeztem. Megálltam valami szamovár előtt, amelyet az ucca sárán állítanak fel, és ott ettem félig nyers, de egészen piszkos huscafatokat. Éjszaka kőkemény állatbőrökön aludtam valahol, valami jéghideg zugban.

— De életem legérdekesebb kalandja mégis az volt, amikor filmet készítettem a Kreml falai mögött Moszkvában. Még ma is rejtély előttem, miként usztam meg úgy, hogy nem fogtak és nem zártak le.

— Már hosszabb ideje éltem akkor Orosz-

nem tér az már vissza soha többé, még ha akarna, akkor sem.

A legény részeg fecsegését meghallották mások is és megindult a pletyka, hogy nem utazott el Jakab, hanem megölte a jó barátját. A szóbeszéd a csendőrök fülébe is eljutott és nyomozni kezdtek, hogy mi igaz a kőszá híresztelésből.

Elmentek Lukács lakására, hogy kérdőre vonják, mit tud eltűnt barátjáról. A kocsis azonban megnevezte, hogy keresik, elmenekült a csendőrök elől és gyalog bement a miskolci ügyészségre, ahol önként jelentkezett. Elmondta, hogy azért jött, mert nagyon félt a csendőröktől, hogy megkínózzák.

A miskolci törvényszék tartotta meg az első tárgyalást az érdekes bűnügyben. A legény azzal védte magát, hogy Jakab őt megtámadta a cselédeleány miatt, verekedtek és védekezés közben ütötte meg úgy, hogy sérülésébe belehalt. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembe vételével négy évi fegyházra ítélte Lukács Lajost. Az ítélet ellen az ügyész felebbezést jelentett be és így került az ügy a debreceni tábla elé.

A Perjéssy-tanács az iratok áttanulmányozása után úgy találta, hogy enyhe a Lukács büntetése. Megemmisítették a törvényszék ítéletét és szándékos emberölésben mondvá ki bűnösnek, tíz évi fegyházra ítélte Lukács Lajost. Az ítélet a Kuria elé került.

Az agkori biztosítás

Az agkori biztosítási törvény nagy szociális jelentőséggel bír ugyan, de az én véleményem szerint nagyon keveset és a rászorultaknak csak kis tömegén segít.

Mert tulajdonképpen mindenki rá volna szorulva, akinek vagyona, vagy munkaképesség elvesztése, illetve előregedése esetére jövedelme nincs. Pedig békében mindenki, bármi egyen is a foglalkozása, a nemzet munkása, háborúban pedig a nemzet katonája és megfizeti az erő- és véradót annak a hazának, amelyből esetleg csak keveset, vagy éppen semmit sem mondhat tulajdonának.

Aggkori biztosítás helyett a kötelező általános aggkori, illetve rokkantsági nyugdíjazásra volna szükség.

Az ehhez szükséges pénzt nagyon könnyű volna előteremteni a következő módon:

Nyugdíjjárulékot volna köteles fizetni:

1. minden 18. életévét betöltött magyar állampolgár, ideértve a nem életfogytig elítélt rabokat is és pedig keresetének 1%-át, illetve ha keresete havi 100.— pengőt nem is érne el, legalább havi 1.— pengőt;

2. minden ingatlan, vagy tőke vagyonnal bíró egyén, vagy jogi személy jövedelmének és ha ezen kívül még bármily alkalmazásban is van, együttes jövedelmének 1%-át.

A járulékfizetési kötelezettség a vagyontalanoknál, tehát kisiparosoknál, alkalmazottaknál, napszamosoknál, havi 100 pengőn aluli övedelmű kisbirtokosoknál az 50 éves életkorig, esetleg korábbi keresetképtelenségig tartana, míg a nagyobb tőkék és birtokok általánosan kötelesek volnának ezen járulékot fizetni.

A járulékok az együttesen kezelt közadók által volnának számfeljendők és kezelendők.

Az 50 éves kor betöltése után mindenki, kinek ingatlan, vagy tőkevagyonból származó havi 100 pengőt elérő jövedelme nem volna, a legutóbbi keresetével egyenlő, de legalább havi 100 pengő nyugdíjjal nyugalmába menne.

Nem részesülhetnének nyugdíjban, akiknek havi 100 pengőn felüli független, biztos jövedelmük van, sőt azok sem, akik vagyonuk dacára, bárhol alkalmazásban voltak, ha vagyonból eredő jövedelmük van oly magas összegű, mint alkalmazásukban élvezett, társadalmi

állásuknak megfelelő fizetésük volt. Ha az kevesebb volna, úgy csak ez utóbbinak kiegészítéséhez szükséges összeg lehetne kifizethető.

Tehát nyugdíjjárulékot köteles volna fizetni mindenki, de nyugdíjat csak a rászorultak kapnának, akiknek csak erejük és egészségük birtokában lehet megélhetésüknek megfelelő keresetük.

Ezeknek a fizetendő nyugdíjjárulékot azonban munkaképtelenséget okozó betegség esetére időlegesen el kellene engedni.

Teljes és önhibán kívül történt vagyontalanság esetére azonban, ha az a 45 éves kor után következett be, az előbbi vagyonnal bíróknak is olyan nyugdíj volna folyósítandó, mint az általuk megelőzően fizetett nyugdíjjárulék alapja volt.

Minden nem önálló vagyonnal, vagy vagyont képviselő üzlettel bíró, tehát alkalmazott, napszamos, kisiparos 50 éves korában foglalkozáson kívül volna helyezendő abból a célból, hogy a fiatal munkaerők alkalmazást és foglalkozást találva keresethez juthassanak, családot alapíthassanak, a nyugdíjba helyezettek pedig hátralévő éveikben a megérdemelt pihenést még ép testtel és lélekkel élvezhessék.

Nyugdíjának elvesztésére pedig senki se legyen ítélhető.

Lehet, hogy elfogult vagyok ezen eszmém iránt. De én azt hiszem, a szegények közötti nyomort, az e miatt dühöngő járványos betegségeket csökkentené, a trianoni béke által elvett területeinket minden fegyverrel biztonságban visszazerezné. Mert az elszakított, még nem magyar nemzetiségű volt honfitársaink is visszavágyóknak abba a hazába, amelyik minden polgárának biztosítani tudja megélhetését és jövőjét.

Elsőkéké válnának a népek között nemcsak a harcban, hanem az ennél nagyobb dicsőséget hozó emberszeretetben is.

Hiszem, hogy a bűnök, csalások, rablások, gyilkosságok, mivel okaik nagyobb része megszűnne, csökkennének és az öngyilkosságok száma is elszállna és a belföldi fogyasztás emelkedvén, nem adóalanyok mennének tönkre, hanem még újabb adóalanyok támadnának.

Oláh Miklós.

Hollywoodi karácsony. Mary Doran karácsonyi portréja.

(M. G. M. Foto.)

Hölgyek részére

a legkedvesebb és legolcsóbb

karácsonyi ajándékok

Manicúr- és fésűkazzetták, csiszolt parfüm zórok a legszebb kivitelben. Kölnivizek, parfümök, puderek, eredeti Chanel, Caron, Worth, Guerlain, Houbigant stb. francia gyárak készítményei a legolcsóbban beszerezhetők a

KORZÓ DROGUERIABAN, PIAC UCCA 42. SZ. ALATT

— PERCEL műtermében (Szent Anna uccai városi bérház) Takarékoság könyvecskéire hat havi hitelre készíttethet mű-, tájképeket, interiőröket.

29 december 23.

ésük volt. Ha az ke-
utóbbinak kiegszi-
lehetne kifizethető.
köteles volna fizetni
csak a rászorultak
rejük és egészségük
tésüknek megfelelő

nyugdíjjárulékot azon-
okozó betegség ese-
engedni.
l történt vagyon-
n, ha az a 45 éves
az előbb vagyonnal
volna folyósítandó,
en fizetett nyugdíj-

gyonnal, vagy va-
bíró, tehát alkalma-
s 50 éves korában
helyezendő abból a
kaerők alkalmazást
eresethez juthassa-
ak, a nyugdíjba he-
években a megér-
esttel és lélekkel él-

re pedig senki se le-

gyok ezen eszmém
a szegények közötti
gó járványos beteg-
anoni béke által el-
fegyvernél bizto-
Mert az elszakított,
iségü volt honfitár-
abba a hazába, ame-
ztosítani tudja meg-

k között nemcsak a
nagyobb dicsőséget

csalások, rablások,
ik nagyobb része
és az öngyilkossá-
a belföldi fogyaszt-
óbalányok mennének
adóalányok támad-

Oláh Miklós.

M. G. M. Foto.)

ére

ben. Kölnivizek,
gant stb. francia

SZ. ALATT

Handwritten note: Jytko 8 ep 1

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

KARÁCSONYI MELLÉKLETE.

ISTENEM, DE SZÉP...!
(Ruzicska [Kiss Rózi] felvétele) a Debreceni Független Ujság számára.

25.
... az ke-
... egész-
... izethető.
... a fizetni
... szorultak
... egészségük
... megfelelő
... ot azon-
... ság ese-
... vagyon-

HAZTARTÁSI ÉS FŐZŐ TANFOLYAM A DEMKÉBEN. 1-2. A sütő- és főzőművészet remekei. 3-4-5. Különböző kézimunkák. 6. A tanulók csoportja a tanfolyam vezetőjével. (A Debreceni Független Ujság felvételei.)

vizek,
rancia
ATT

25.

Ia az ke-
kiegészi-
izethető.
a fizetni
szorultak
észségük
megfelelő

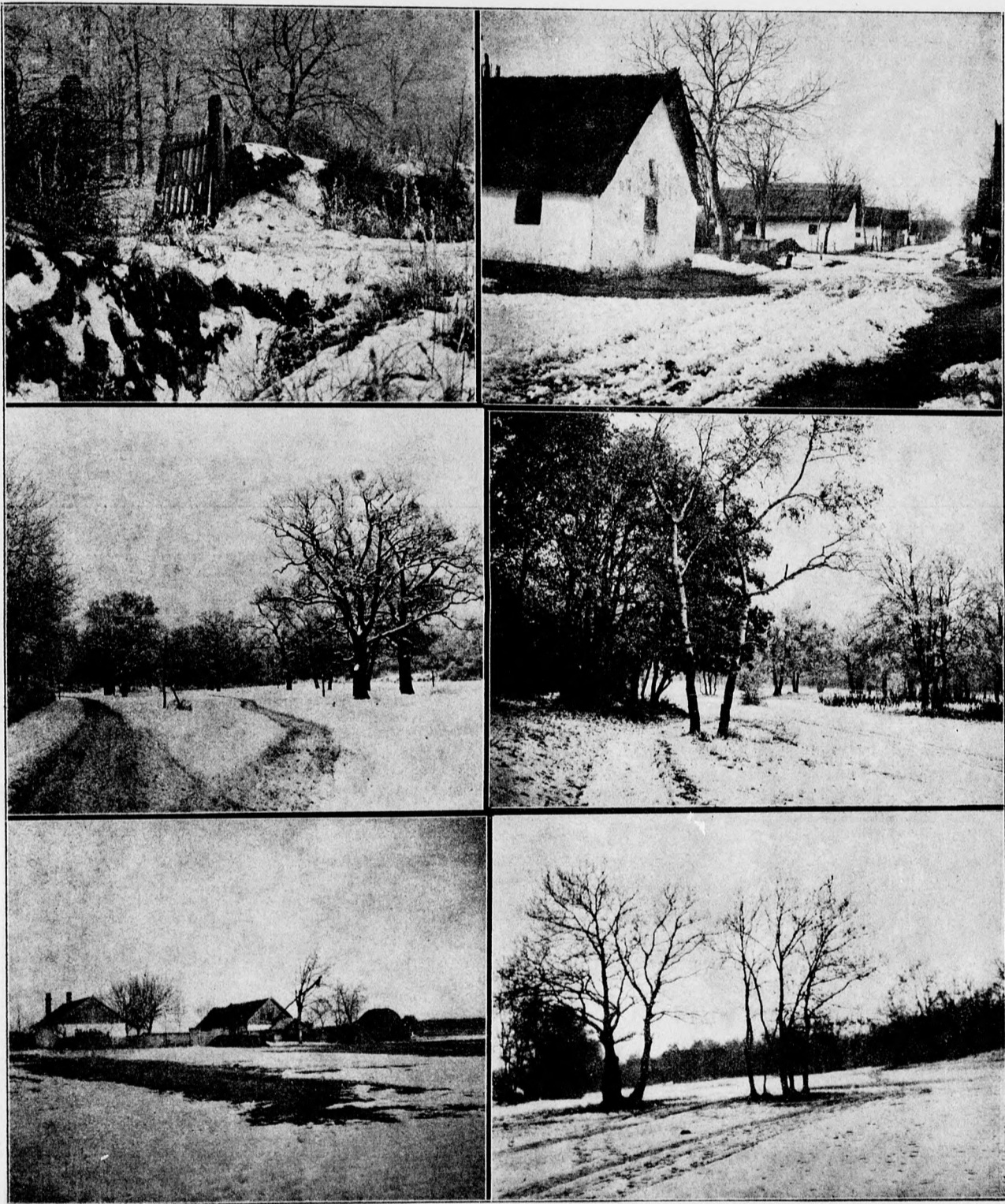
ot azon-
ség ese-
vagyon-

December 25.

1929 december 25.

A DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG KARACSONYI MELLÉKLETE

3

DEBRECENI TÉLI TÁJAK.

(Haranghy György felvételei.)

Haranghy György

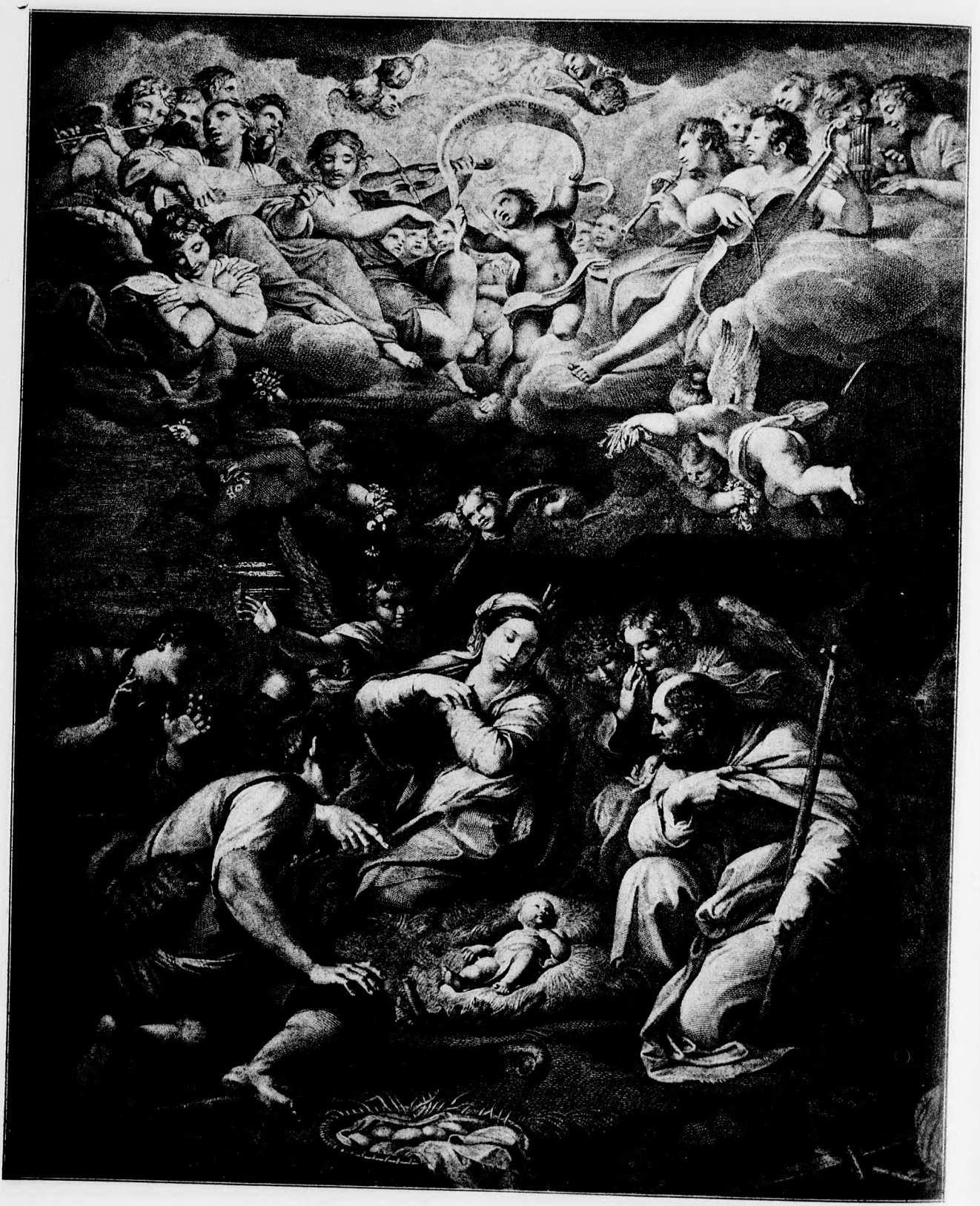

ézimunkák.

vizek.
rancia

ATT

er 25.
la az ke-
kiegészi-
izethető.
a fizetni
szorultak
észségük
megfelelő
ot azon-
ség ese-
vagyon-
... ..

KRISZTUS SZÜLETÉSE.

Annibale Carracci festménye.

Nyomatott Hegedüs és Sándor irodalmi és nyomdai részvénytársaság könyvnyomdájában, Piac ucca 49. szám.

lép
ny
A
fog
va
dés
A
nal
köz
me
les
irá
log
ped
por
dog
del
sze
a f
kal
min
szö
kéz
kén
ren
pár
A
(dör

B
vé

Má
Hélvé
Elősz
adott
a Lac
moly
okos
nyű d
olyan
Mon
István
sán f
szerze
fiatals
Kálvin
diadal
évenki
ség ül
mindet
ténele
vünk
Mon
kább a
ví sv
megtar
Lang
eredeti
ért és
len és
számár
francia
De A
terület
dása u
gadott
hirdetés
nos toll

vizek,
francia
ATT

AZ URÁNIA

ünnepi műsorán

a dráma: DOLORES DEL RIO: A moszkvai táncosnő,
a vigjáték: Nem nőülök (Szenes Béla darabja filmen)

Január 1-én életbelép a közlekedési kódex, amely nagyon sok újítást hoz

Hogyan közlekedhetnek a gyalogjárók és járművek

A közlekedési kódex január elsején életbe lép és újév első napjától kezdve eszerint bonyolítják le országsszerte a közúti közlekedést. A rendelet nagyon sok újítást hoz. Ugy a gyalogközlekedés, mint a kerékpárközlekedést, valamint az autó és egyéb járművek közlekedését is az eddigiektől eltérően szabályozza.

A közlekedési kódex szerint a gyalogjáróknak általában csak a gyalogjárón szabad közlekedni. Ahol járda nincsen, az utszéle mellett az utnak legfeljebb egy méternyi széles sávján kell járni. A közlekedés a menetirány, jobboldalán történik; szembejövő gyalogjáróknak balra kell kitérni az előhaladókat pedig jobbról kell mellőzni. A gyalogjárón csoportokban haladni vagy ott csoportosan álldogálni tilos. A gyalogjárón nagyobb terjedelmű, továbbá a gyalogosok ruhájának beszennyezésére, a közlekedés zavarására, vagy a személy és vagyon veszélyeztetésére alkalmas tárgyakat vinni tilos. Az utstetten mindig a legrövidebb átkelést biztosító derékszögben kell áthaladni. Gyermekeknek és kézi betegkocsik a gyalogjárón csak egyenként egymásután, a gyalogosokra vonatkozó rendelkezések szerint közlekedhetnek. Kerékpárt gyalogjárón tolni tilos.

A kerékpárközlekedés csak szabályszerűen (dörzsfékkel, csengővel, lámpával) felszerelt

kerékpárral csak akként történhetik, ha a tulajdonos családi és utónevét, továbbá lakóhelyét feltüntető táblával van ellátva. A táblát a tulajdonosnak kell elkészíttetni és azt a kerékpár első kereké tengelyének menetirány szerinti jobboldalán kell felerősíteni. Minden egyes kerékpárosnak a személyazonosság igazolására alkalmas, fényképpel is ellátott okmánnyal kell ellátva lennie. A személyazonosság igazolására bármilyen arckép igazolvány megfelel; aki azonban ilyen nem rendelkezik, a rendőrkapitányság bejelentő hivatalában az arckép együttes bemutatása mellett igazoló okmányt beszerezni köteles. Kerékpáros csak lépésben haladó járművet előzhet.

A kocsik közlekedésével kapcsolatban előírja a rendelet, hogy minden kocsitulajdonos köteles kocsiját megfelelő jelzőtáblával ellátni. A teherkocsi jelzőtáblájának 35 cm. hosszúnak és 25 cm. szélesnek, a személyszállító és kézikocsik táblájának 20 cm. hosszúnak és 15 centiméter szélesnek kell lenni. Kizárólag árufuvarozásra szolgáló járműveken ezenfelül fel kell tüntetni a járómű örsüllyát és teherbírását (a legnagyobb hordképességét).

Minden kocsinak (kézikocsi vezetőjének) személyazonosságának igazolására alkalmas okmánnyal kell ellátva lennie.

kozik ahoz a hatalmas külföldi sajtókoncert-hez, amelynek a nagy lord Rothermere a karmestere.

Olyan furcsán, olyan melegítő kellemesen

André Lang.

esik nekünk, az anyatej óta magyarul beszélőnek, hallani a megtanult magyar beszédét. André Lang kedves magyar beszédében van valami a gyermek szavaiban sokszor rátalálunk, a magyar nyelv múltjának rég elsüllyedt logikus szavaira.

— Mit csodálkozik? — kérdezte — egyszerűen megtanultam magyarul.

— De hát hogyan?

— Nem is olyan veszedelmes mesterség az egész. Itt voltam maguk között hat hónapig, figyeltem az emberek szavajárását és próbáltam beszélni velük. És így megtanultam magyarul.

— Hogyan került André Lang a magyarság mellé? Oh ez egyszerű és érdekes dolog. Mindjárt elmondom magának.

— Német származású, francia anyanyelvű svájci állampolgár vagyok. Az őseim valahol Mainzban laktak, onnan vándorolt Genf-be valamelyik nagyapám. Kereskedő család leszármazottja vagyok, de én nem követtem elődeim utját. Tanárnak mentem. Beiratkoztam a genfi egyetem bölcsészeti fakultására. Már itt is találkoztam magyarokkal. Ledermann László, aki most Zürichben magántanár lett, nagyon jó barátom. Néhány félév után Strassburgba mentem. Strassburg-

ban barátkoztam össze dr. Draskóczy Gusztáv debreceni ügyvéddel. Ő említette nekem, hogy a debreceni egyetem francia lektort keres. Valami belső sugallat megkapott. Egy szót sem tudtam magyarul. Soha ilyen hangzású beszédet nem hallottam. Idegenül, furcsán kopogtak a szavak fülemben, de csak egy pár héttel, aztán lassan-lassan feltártult előttem a magyar szavak lelke. Én soha nem tanultam könyvből magyarul. Hat hónap alatt hallásból tanultam meg úgy, ahogy most tudok. Akkor, a félév eltelte után hazamentem. Levizsgáztam a genfi egyetemen, megszereztem a diplomámat és most visszajöttem.

Magáról ennyit mondott a szűkszavú és tulszerény André Lang. Hamar másra fordította a beszédet.

— Milyen érdekes itt a sok lovas ügy — mondja — Svájcban ilyesmi nem létezik. Ott sincs birkatürelmük az embereknek, ott is vannak kötekedők, de akiknek valami baja van, leveti a kabátját, lekészít öt frank büntetéspénzt a majdan elősiető rendőrnek és neki-ésik ellenfelének. Jól összepofozhatnak az ellenfelek, aki erősebb az többet üt, aki gyengébb az többet kap. Nálunk a párbajhalál kö-zönséges gyilkosságnak, a párbajsérülés kö-zönséges testisértésnek számít. Itt pedig szüntelen párbajoznak, a legneveltebbek, legkomolytalabbak okok miatt is. Ezt bizony nem tudom megérteni.

Lassan belemért a magyar-svájci összehasonlításokba. Megkérdeztem, előre készülő patrióta büszkeséggel Monsieur Langot, hogy mi a véleménye Debrecenről.

— Hány ezer lakosa van Debrecennek? Körülbelül 120.000. Genfnek 160.000. Nem haragszik és ne is haragudjék senkisé, de meg kell mondanom és amúgy is nyilvánvaló, nincs meg az arányos különbség Genf és Debrecen élete közt.

Egy pillanatig megütöttek André Lang szavai de nem hallgatom el egyetlen szavát sem, mert az igazságot nem lehet elhallgatni.

— Genfben öt fakultású egyetem van. Genfben van opera, prózai színház, vígszínház, Vannak kabarék. Megszámlálhatatlan mennyiségben filmszínházak, könyvtárak, múzeumok, 6-8 nappali szórakozó helyiség. Debrecen valahogy ehhez képest álmos. Itt este 9 órakor mindki lefekszik. És én ebben nem a puritánságot, hanem az érdeklődés hiányát látom. Ezt kellene először felkelteni a magyar emberben és akkor hamar arra az utra lépne, ahol mi haladunk.

André Lang pontonként sorolja fel jogos kritikáját, de amikor magyart szellemről kezdünk beszélni, elementárisan harsog belőle a magyar szellem őszinte csodálata.

— Egészen őszintén beszéltek. A külföldön nem ismerik a magyar zsenialitást. Legfeljebb csak Petőfit hallják hírből. Azt se nagyon ismerik. A magyar nyelv áttörhetetlen bástyaként zárja el ezt a nemzetet és ez elzár minden magyar megnyilvánulást Európa elől. Mennyivel könnyebb dolga van egy francia, német vagy angol írónak. Ady Endre magyarul írta le halhatatlan strofáit és az ő utóérhetetlen jelentőségű lényé csak azok számára nyitott könyv, akik magyarul tudnak. A magyar zsenialitást nem lehet idegen nyelven hűen visszaadni. Mint ahogy egyetlen zsenit sem lehet idegen talajba ültetni.

André Lang könyvszekerényéhez siet. Kivesz egy kötetet. — Verhaaren — mutatja... A szél... kezdi deklamálni franciául. Hallottam, olvastam ezt a gyönyörű verset magyarul Kosztolányi kongeniális fordításában, de mégis elképzelhetetlen erővel zúdult rám a költő eredeti fensége, amelyet csak egy eredeti olvasás után tehetünk magunkévá.

— Pedig Verhaaren franciául írt — mondja André Lang — és a francia nyelv nem áll úgy elszigetelve a népek tenzerében, mint a magyar nyelv. Ismerek több francia Ady-fordítást. Úgyes emberek csinálták, jól tudnak franciául, de mégsem az igazi Adyt, vagy az igazi

Beszélgetés egy genfi fiatalemberrel, aki véletlenül került Magyarországra és csodálója, propagátora lett a magyar génusznak

André Lang, a debreceni egyetem francia lektora magyarul beszél a magyar problémáról

Már másodszer tér vissza hozzánk a messi Helvétiaiból ez a szőke svájci fiatalember. Először két évvel ezelőtt volt itt, félévig előadott a debreceni egyetemen, azután hazatért a Lac Léman partjára. Debrecen minden komoly kultúreményénél ott látjuk szemüveg, okos arcát. Igaz, ebből a szempontból könyvnyű dolga van, mert sajnos, nem is kell neki olyan sok helyen megjelenni.

Monsieur André Lang a debreceni Tisza István Tudományegyetem bölcsészeti fakultásán francia lektor. Genfben, szülővárosában szerzett tanári diplomát ez a huszonöt éves fiatalember. Abban a városban született, ahol Kálvin, Rousseau és Voltaire éltek, a szellem diadalmas vezérei. Azonkívül ide szoktak évenként összegyűlni a világ urai a Népszövetség ülésére. Monsieur André Lang ismeri is mindet, akiket mi csak újságokból, vagy történelemkönyvből, mozivásznonról, vagy szívnök gyűlöletéből ismerünk.

Monsieur André Lang Debrecenben leginkább arról ismeretes, hogy francia anyanyelvű svájci léte minden segítség nélkül jól megtanult magyarul beszélni. Monsieur André Lang genfi fiatal latin-német szakos tanár eredetiben olvassa Petőfit, rajong Ady Endréért és Móricz Zsigmondot fordítja egy ismeretlen és talán még nem létező külföldi kiadó számára, aki hajlandó lesz a magyar génuszt francia nyelven propagálni.

De André Lang már az aktív propaganda területére is lépett. Első debreceni tartózkodása után minden lehetséges eszközt megragadott a megismert és megszeretett ország hirdetésével. A fiatal tanár, aki egyben rutinos tollu publicista is, többoldalú propaganda

cikket írt a genfi L'illustré c. képes napilapban, amely egyik legjobban szerkesztett és legmodernebbül illusztrált újságja a nagy újságkultúrája Svájcban. A cikk Debrecennel foglalkozik főként és Debrecen ismertetésében benne ragyog az egész magyarság és ennek a szegény megcsontított országnak izzó szeretete. André Lang írásműve méltóan csatla-

LEGSZEBB
KARÁCSONYI
AJÁNDÉK A

TUNGSRAM BARIUM CSŐ

Kitűnő zamatu
5 liter
Vámospécsi finom vegyes — 78 fillér
Dónesnél, Cegléd ucca 22. szám.

Petőfi, az igazi Móríz Zsigmondot adják. Én például Móríz Zsigmondot a XX-ik század egyik legnagyobb szellemének tartom, a nagy oroszokkal teljesen egy magaslaton áll és ezt a hitet mi külföldiek csak akkor tudjuk magyarálni. Ez pedig mégis rendkívül ritka eset.

André Lang minden különösebb figyelmeztető szándék nélkül beszélt. Egyszerű szavai mégis egész nemzeti tragédiánkat vázolták maradéktalanul.

Végigmutatja könyvtárát. A könyvekben mutatkozik André Lang igazi arca. Sok magyarnak született, magyarul beszélő fiatalember boldog lehetne, ha oly alapos magyar irodalomismerete lenne, mint André Langnak. Beszélgetésünk elején vigyázva válogattam meg kérdéseimet, féltem, hátha nem is tudja, hogy miről van szó, de, ám ez a vigyázat később önmagától megszűnt. André Lang mindent ismer, aminek magyar vonatkozása van. André Lang reggel elolvassa a debreceni lapokat, délben elolvassa a déli pesti lapokat és este a vonatnál várja az esti újságokat. Azonkívül André Lang már tüzetesen ismeri a 19-ik század magyar irodalmát, ismeri a modern magyarokat, ismeri az irodalmi pártállásokat, jól nagyon jól ismeri Ady Endrét, ismeri Szabó Dezsőt. Itt tart ma már az az André Lang, aki három évvel ezelőtt még nem is álmódott arról, hogy ezzel a kis nációval valaha az élethez nexusba kerül.

Vajon magyar André Lang-unk van nekünk?

Beszélgetésünk után néhány nappal az egyik kávéházban találkoztam a fiatal tanárral. Hallgatta a cigányzenét. Bosszusan mondta nekem:

— Miért engedik, hogy a cigány klasszikus, vagy modern zenét játsszon. Ez sérti az ember fülét.

Valóban a zenésztársaság a cigányok által unottá csépelte Liszt Rapszodiát húzgálta.

André Lang nagyon haragudott és nagy csontkeretes pászczemét le és felrakta az orrára. Ez jelentette idegessége fokozódását. Egyszer csak a cigány befejezte végre a klasszikus zenét. Mintha tündérek ültek volna az előbb még szidott hurokra. Halk sóhaju magyar nóták sirtak a hegedűk mélyéből.

André Lang átszellemült arccal tudolta:

— Végigmentem az ormódi temetőn....

Gonda Jenő.

Karácsonyi istentiszteletek a református templomokban

A debreceni református templomokban az istentiszteleti rend a következő:

December 25-én, szerdán, karácsony első napján.

Nagytemplom: 10 óra pr. dr. Baltazár Dezső, ág. dr. Révész I., 5 óra Benke Tibor. — Kistemplom: 9 óra pr. Uray Sándor, ág. Szele György, 5 óra Sarkadi Károly. Kossuth uccai: 10 óra pr. Csikesz Sándor, ág. Baja Mihály, 5 óra Horváth Árpád. Árpád tér: 10 óra pr. K. Kiss L., ág. Magyar B., 3 óra Horváth A. Ispotály: 10 óra pr. Molnár Ferenc, ág. Szabó Gyula, 5 óra vitéz Marton J. Homokkert: 10 óra préd. és urv. oszt. dr. Ferenczy Gy., 3 óra vitéz Marton J. Szegényházban: 10 óra préd. és urv. oszt. Márki Kálmán. Nyilastelepen: 10 óra Kardos Lajos. Csapóker: 10 óra préd. és urv. oszt. Bagdy Dániel. Bánk: Siposs I. Fancsika: Vajda László. Macs: Konrád Zoltán. Nagycsere: Kalas Ferenc. Elep, Haláp: Papp Imre. Haláp: Kántor József, Ondód—Kádárdülő: Halász András. Szepes: dr. Erdélyi S. Hármashegy: Kalas Ferenc. Nyulasi barak: 10 óra Szabó Géza. Belsőhat: Felker János, 3 óra préd. és urv. oszt. Uray Sándor. Köslyszeg: Kovács József. Nyilastelep: d. u. 3 óra Madar Zoltán. Wolaffka telep: d. u. 3 óra préd. és urv. oszt. dr. Ferenczy Gyula.

December 26-án, csütörtökön, karácsony második napján.

Nagytemplom: 10 óra dr. Révész Imre, 5 óra Sarkadi Károly. Kistemplom: 9 óra Horváth Árpád, 11 óra Benke Tibor, 5 óra vitéz Marton J. Kossuth uccai: 10 óra Sarkadi K., 5 óra Benke Tibor. Árpád tér: 10 óra vitéz Marton J., 3 óra Horváth Árpád. Ispotály: 10 óra Kiss Sándor. Homokkertben: 10 óra dr. Ferenczy Gy. Ondód—Vedresdülő: 10 óra Halász András. Ebes: dr. Erdélyi S. Pac: Siposs Imre. Pallag: Uray Sándor.

SZÍNHÁZI IRKA-FIRKÁK

A színházi karácsony nem egészen olyan, mint a más emberek, a „civiliek” gyűjtőnévben összefoglaltak karácsonya. Először is a színháznak nincsen meg az a csendes boldogsággal, meleg érzésekkel teli szent estéje, amiben a civileknek részük van. A bohém karácsony estéje szinte vezeklés azért a vidámsággért, nevetésért, gondtalansággért, amiben eltelik az egész esztendeje. Egyszerűen van a bohém karácsony estéjén, vagy ha véletlenül többen össze is akadnak szent estére valamely vendéglőnek egyenesen az ő számukra állított karácsonyfája alatt, akkor is borongós hangulat ül meg a lelkiük. Ugy érzik magukat, mintha számkivetettek volnának, a világot elöntő szeretet-hullám elszigetelné őket valami nagy kiellen-ségbe, egyedülvalóságba. Nekik nincsen családi körük, meleg tűzhelyük, a vendéglő éttermében gubbasztanak mogorván, azzal a kétséggel szívükben, hogy életük nem elhibázott-e. A vendéglős karácsonyfájának gyertyácskái nem világítanak be a szívükbe, nem adnak vigasztaló meleget. Éjfél előtt jóval már mindegyikük megújja ezt a komor hangulatot, a hallgatás és a kétség óráit s valamennyi bohém szokatlanul korán keresi fel a szent estén hideg ágát, hogy az álomban találjon feledést, boldogságot, amit az ébrenlét nem adhat meg.

Másnap aztán a munka nagy napja virrad a színészre. Két napon át két előadásra kell szerepelnie, de legalább mindkettőnek munkájáért vidám esték adnak vigasztalást. Tele van minden helyiség „civilikkel”, nevetésükkel, vidámságukkal s mintegy az ő vidámságuknál gyulladva örömré, lopva fölül egy kis boldogságot, nagyszerűen mulat a bohém is. És amikor mi, civilek egy kis szívfüjdulással gon-

dolunk vissza a harmadik, munkás napon az elmúlt karácsonyra, a színész fellelegzik:

— Hála Istennek, csak hogy visszajutottunk a rendes kerékvágásba.

Van azért, akinek karácsonykor is kijut az örömből. Igaz, hogy ez az öröm Ferenczy Marinnal egy nagy karácsony előtti sikernek a visszfénye. A Tommy és társában volt olyan

Ferenczy Mari

A legcsinosabb toilette

sem érvényesülhet egy modern és jó szabású fűző és melltartó nélkül. Ezért fontos minden hölgynek, — aki jó megjelenésére szult fektet, — hogy kifogástalan szabású fűzője és melltartója legyen, amit teljes garanciával készít Goldstein Karolin cég, Miklós ucca 5. sz.

nagy sikere Ferenczy Marinak, hogy nemcsak a közönséget hódította meg vele, hanem a színészeket is. Nincsen kollégája, aki az első három előadást meg ne nézte volna s ne tapsolt volna teljes szívéből annak a kedves kis fiúnak, aki boykabáthban és frakkban mozgott, játszott, nevetetett meg három felvonáson át mindenkit. Nagyszerű színész Ferenczy Mari, ezt igen jól tudtuk ezelőtt is, de talán soha nem adott annyi friss humort, kedvességet, egy estén, mint a Tommy és társában. Csupa báj, csupa nevetető groteskség, csupa elragadó temperamentum. Más színész a prömjeren aratja a legnagyobb sikert, Ferenczy Mari a Tommy és társa második előadásán jutott hozzá. A legnagyobb siker jelének számítja ugyanis azt a remek csokrot, amelyet a társulat nótájai küldtek fel neki a színpadra a következő levél kíséretében:

Kedves Tommy!

A legedesebb pojának tartanak és valamenyien szerelmesek beléd

a társulat színésznői.

Mindenesetre nagyon kedves a darab valamennyi szereplője, de a főszereplők, Ferenczy Mari, Tihanyi Jutka, Szűcs Laci és Misoga után a legtöbb tapsot az a remek doberman kapta, amelyik hűséges társa az operett viszontagságos librettójában Tommynak, a szegény nizzai cipőpuccolónak. Ugy tudta mindenki, hogy kiképzett, diplomás rendőrkapitány a doberman. A prömjeren történt, hogy a második felvonás fináléjában Ferenczy Mari behozza a kutyát, beszél hozzá, aztán a beszéd közben lassan játszani kezd a zenekar, úgy, hogy a beszélgetés folytatása már melodráma. A kutya nagyon rendesen, esőndősen viselkedett az elején, állandóan Ferenczy Marira nézett, mindaddig, amíg a zenekar játszani nem kezdett. Akkor aztán a füleit hegyezve hallgatta a muzsikát és kutatva nézegetett szét a zenekarban. Mire megszólalt az egyik rosszmaju kritikus:

— „Figyelitek a rendőrkutyát? Már nyomoz, jaj a zeneszerzőnek: lopott a muzsika! Ami persze csupa ráfogás. Manapság már minden zenére kisértik.

A prózának kellemetlen a karácsonya. A szent estét ugyan még itt töltötték, de azután már kora reggel elindultak Eger városába, ahol az ünnep két napján át játszanak. Nagyon szomorú volt az indulás, reggel 3 órakor már minden tagja kiinn volt az állomáson a restiben s meleg teával öblögette le a kényelmetlen és korai utazás, meg az egész kirándulás bánatát. Karácsony első napján az állomáson ülni, azután Egerbe utazni az egész délelőttön át, csakugyan nem a legnagyobb passziók

Sulyok Mária

egyike. Sulyok Mária, aki a legjobban elkésredett volt, nagy bánatosan szidja Bálint Györgyöt:

— Látod, Gyugyu, egész szezonban panaszkodtál, hogy itt nincs olyan jó dolga a színészeknek, mint Pesten, mert Debrecenben nem lehet pendlízni. Ott megindultál előadás után s még egy-két kabaréban szerepeltél valami kis darabban s kerestél vele pénzt. No látod, most aztán itt van a pendlízés, a debreceni

BUICK WHIPPET

folyó évi típusu csukott autók és egy üzemépes FORD-kocsi képviselők likvidálása miatt

önköltségi áron

és a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett eladók

Műszaki és Kereskedelmi Társaság
HORVÁTH és MIKLÓS

Debrecen, Hunyadi ucca 17/19. szám

Sürgőnycim: „MÜKETÁR”.

TELEFON: 4-45.

MICHELIN STOCK

CASTROL OLAJÁLLOMÁS

pendli! Remélem, ezzel csak meg vagy elégedve?
Bálint pillanatnyi gondolkodás után a közismert kabarédal variált röfrenjével válaszolt:
— „Anyám, én nem ilyen pendlit akartam...”

Az már az igazság, hogy a gyerekek is modernizálódnak a korrallal. Így van ez a Sándor Jenő kislányánál, aki a legkisebb, de a legtemperamentumosabb szubrettként mutatkozott be a szezon folyamán a Csokonai-színházban. Sándor Zsuzska, aki már nagylánynak érzi magát, a legteljesebb módon lépést tart a divat követelményeivel, amint az már egy színésznőnek illik is. Nem is tűrte el, hogy a szülei az ő megkérdése nélkül intézzék el a karácsonyi bevásárlások ügyét, hanem követelte, hogy ő is közreműködjék a neki szánt ajándékok kiválasztásánál. Az anyuskájával végigment a Piac uccai kirakatok előtt. Egyszerre így szól hozzá az anyuskája:
— Zsuszka édes, akarsz egy ilyen hajasbabát?
Zsuzska végigméri a babát, aztán megszólal:
— Nem bánom, anyukám, de előbb vágasd le a haját etonra.

Karácsony előtt pár nappal az egyik debrecenvidéki kis társulat direktora látogatta meg a színházat. Kardoss Géza igazgató melegen elbeszélgetett kollégájával s természetesen, minden színidirektorok nagy bevételi reménysegeire terelődött a szó. Azt mondja Kardoss Géza:

— Én bízom a karácsonyban. Nálunk minden ünnepnap telt ház van.

Mire a vidéki direktor:

— Nálunk meg, ha telt ház van, az egy ünnepnap...

Faludi Kálmán, a nagyszerű komikus, aki tudvalevően a világot bejárta, mielőtt színésznek ment volna s közben amíg színész volt, a Hegedűs és Sándor Irodalmi és Nyomdai Rt. pompás kiadásában érdekes kötetet bocsátott közre kalandjaiból. A Debreceni Független Újság olvasói már élvezettel olvasták ezeket a remek kalandos történeteket, folytatásos regény alakjában s bizonyára mindenkiük szívesen vásárolja meg a könyvet is majd.

Nos, ünnep szombatján találkozik Faludi Kálmán az egyik ismerősével, aki így köszöntötte:
— Könyvü magának, Faludi ur!
— Hát aztán miért, kedves öregem? Azt hiszi, hogy a szegény színésznek olyan remek dolga van?

— Ugyan, kérem, hát egyszerűen azért, mert én karácsony előtt kiadtam egy csomó pénzt és kaptam érte egy könyvet, Faludi ur meg kiadott egy könyvet és kapott érte egy csomó pénzt... Hát nem könnyü magának?

Sándor Jenő másik gyereke, a Jancsi szín-

tén szerepelt már a színpadon, akár a huga, de arról nevezetes, hogy valóságos üzleti zseni. Olyan praktikus, logikus gondolkodása van, hogy az már egyenesen csudaszámba megy: Azt mondja például most, karácsony előtt:
— Apukám, ha karácsonykor nem eszem betegre magam, megkapom a felét annak, amibe az orvos kerülne?

Kédly Gyula, a Csokonai-színház kitűnő művésze színiiskolát nyitott. Nem nagyon jövedelmezők Debrecenben a magániszíniiskolák, de Kédly Gyula mégis nagy ambícióval tanít, készíti elő növendékeit arra a vizgára, amelyet

a színészegyesületnél kell letenniük. Az utóbbi időben nagyon sok dolgot adott neki a néhány növendékes színiiskolája s ezért roppant örömmel látta a karácsonyi műsort, amelyben a próza Debrecenben nem vett részt. Az öröme keserű csalódás következett, amikor megtudta, hogy a próza viszont Egerbe megy.

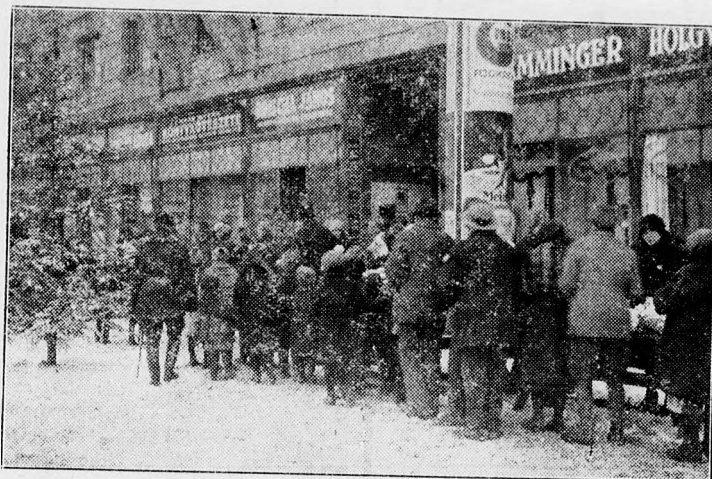
— Ez a legrosszabb, — mondta, — ami történhetett. Most már oda a pihenésnek. Remélem azonban, hogy újkör legalább nem pendlizzünk sehohsem. Mert akkor súlyosabb lenne az eset, attól kellene félnem, hogy a Szilveszter estén elkötenék a tanítványaim a pénzüket s januárra tandíj nélkül maradnék.

Karácsonyi ünnepélyeket rendeztek kedden a szegény gyermekeknek

SOK EZERNYI SZEGÉNY GYERMEK ÉS FELNŐTT KAPOTT AJÁNDÉKOT A „MINDENKI KARÁCSONYFAJA” ALATT.

A város két helyén állították fel az idén a „Mindenkori Karácsonyfáját”. A Jótékony Nőegylet, más jótékonyssággal foglalkozó egye-

A színház cukrászdájában történt meg a szétosztás. Ott voltak a társulat s a Kardoss Vár tagjai s valamennyien megilletődött szívvel hallgatták meg Kardoss Gézának, a Vár urának szívhez szóló, szeretettel teljes beszédét, amelyben elhárítva magától minden érdeket, a Vár tagjainak tudta be, hogy ebben az

A gyermekek és szegények sort állanak a „Mindenkori Karácsonyfája” előtt.

sületek, a magánosok ezerszámba küldték a csomagokat az idén a „Mindenkori Karácsonyfája” alá. De a jótékonysság bármilyen nagyarányú volt is, nem érte el azt a hallatlan nyomorúságot, amelyről tanuságot tettek a karácsonyfák alá seregülő tömegek. A tűzérőstály 300 adag gulyásból sokkal több lett, de ez is kevés volt a hihetetlenül rongyos, szegényeknek. Az adagokat aztán megfelelezték az ajándékokat szétosztó urhölgyek, így iparkodva eleget tenni a lehetetlennek: minden szegénynek juttatni egy kis kenyert, húst, kalácsot.

A KARDOSS VÁR KARÁCSONYI AJÁNDÉKOT ADOTT A NYUGDIJAS SZÍNÉSZEKNEK, AZ ÚJSÁGÍRÓK ÖZVEGYEINEK.

Meleg, szeretettel teljes ünnepély keretében osztotta szét a Kardoss Vár, a bohémek jótékony társasága segélyezettjei között karácsonyi ajándékait. Füstölt kolbászt, kalácsot és ezenfelül pénzt is kaptak ajándékba a nyugdíjas színészek s az újságírók özvegyei.

esztendőben sikerült karácsonyi segélyeket ilyen mértékben összegyűjteni.

Szilás Hugó mondott még lelkes beszédet, majd Ernyei János a segélyezettek nevében köszönte meg Kardoss Géza nemes önfeláldozását, hiszen ő, amellet, hogy egy színtársulat kenyeréről való gondoskodás terheit viseli, ime, tudott gondoskodni azokról is, akik saját hibájukon kívül ma nem tudják megkeresni kenyerüket.

Ezután az ajándékok kiosztása következett s az ünnepély végén Kardoss Géza még sok hálás köszönetet kapott a nyugdíjas színészek-től.

IFJUSÁGI VÖRÖSKERESZTES KARÁCSONYI SZERETET ÜNNEPÉLY A PALLAGON.

A pallagi állami elemi iskola Ifjúsági Vöröskereszt csoportja ez év december hó 21-én délelőtt 11 órakor karácsonyi szeretet ünnepélyt rendezett, amely alkalommal a kis ifjúsági vöröskeresztesek karácsonyi énekeket, szavaltakat adtak elő, majd a „Karácsonyi

Hol vásárolhatunk olcsón kézimunkát?

A Hoffer Testvérek modern kézimunka műtermében, Miklós u. 5. szám alatt, ahol perzsaszőnyeget 6 pengőtől, kelim, perza és goblén párnát 1.50-től, Goblén képek, mindennemű pamutok és selyem fonalak nagy választékban kaphatók.

meglepetés” című játékkal szórakoztatták a megjelent közönséget. Azután a szeretetadományok kiosztása következett. Minden gyermek — számszerint százhuszan — kapott cukorkás csomagot, azonkívül kiosztásra került sok ruhanemű, élelmiszer és más fontos tárgy. Ezután is hálás köszönetet mond a rendezőség a jóságos adakozóknak, kik kegyes adományaikkal hozzájárultak ahhoz, hogy minél több szegény árva, nélkülözö iskolás gyermeknek volt szerethető a szeretet ünnepére megelégedés, öröm, boldogság.

A VILÁGITÁSI VÁLLALAT

alkalmazottainak gyermekeit ruházta fel a vállalat vezetősége. Évek óta eszközli ezt Rimanóczy Béla igazgató, kinek segítő és munkatársa ebben Loránt József titkár. A gyár üzletbarátainak áldozatkészsége tette lehetővé az idén is, hogy 270 gyermeket láttak el cipővel, harisnyával, kezttyűvel, ezenkívül minden gyermek játékot, nagy csomagban karácsonyi csemegét kapott. A 10 éves gyermekek ezeken kívül 5 pengős postatakarék-könyvet kapott, ezzel azt óhajtja a vállalat elérni, hogy a gyermekeket takarékosra szoktassa, mert mindegyik gyermek egy év múlva, ha legalább 5 pengőt gyűjtött össze, ugyanannyival pótolja meg a vállalat évről-évre. Most 31 gyermek új takarékkönyvet kapott.

A karácsonyfaünnepélyt szép műsor vezette be. A Hiszekegy elmondása után Rimanóczy igazgató megnyitó beszéde után kiosztották az

Még nem késett le, de siessen

előfizetni a

RÁDIÓ AMATŐR-re,

ha mint egész éves előfizető a páratlanul értékes

AJÁNDÉKRA

igényt tart.

Kérjen mutatványszámot és ajándékjegyzéket.

Rádió Amatőr kiadóhivatala Budapest, VI., Andrássy ut 10.

Ecker, Klein, Sugár divatnagytárháza

Karácsonyi Vására

Cord minden színben — P 1-80
Francia cordbársony minden színben tiszta gypju — P 3-55
Szintartó flanel — P 1-35
Kascha, gypju — P 2-80

Mintás foulardselyem — P 3-95
Crépe de chinek — P 6-85
Szintartó mosóselyem — P 2-50
Gypju delaine — P 2-50

Kötött- és szövöttárak óriási választékban.

Nagy maradékvásár. Szenzációs olcsó karácsonyi árak.

Rimanóczy Béla kormányfőtanácsos, világlátási vállalati igazgató a vállalat munkásgyermekének a karácsonyfa alatt kiosztja az ajándékokat.

ajándékokat. Ezután Rác Lilike, Csobán Ildikó és Paier Magda szavaltak szépen és Kiss Margit megköszönte az ajándékokat. — Majd Piribauer igazgató adta elő a Karácsonyi Praeludiumot. A szép ünnepség a Himnusz

vábbbá narancsot. A kiosztás előtt, amelynél Vajna Aranka h. irodaigazgató és Bujdosó irodaigazgató fáradoztak, dr. Radó Rezső kamarai főtitkár mondott hatásos beszédet. A megajándékozottak nevében egy kislány be-

A Rotary Club karácsonyi ünnepe a fekete barakkban. Dr. Radó Rezső kamarai főtitkár beszél a fekete barakk lakóihoz.

élénklésével ért véget.

A ROTARY CLUB

szép karácsonyfaünnepség keretében 56 fekete barakkban lakó szegényt ajándékozott meg. Mindenki kapott 1 kg. szalámit, másfélkiló kenyeret, téli meleg ruhákat, minden gyermek kapott játékszereket, a férfiak cigarettát, to-

szélt kedvesen. Ezután a gyermekek Bethlehemes játékokat mutattak be. A Rotary Club hálás köszönetét fejezi ki Lukács Andor igazgatónak, a Fűszerkereskedelmi RT igazgatójának, aki nemes gondolkodásával és nagy-szerű áldozatkészségével lehetővé tette a szép megajándékozást.

A kis család

Irtá: FÉNYES JENŐ.

A bíró maga elé szólította a hatalmas marcona külsejű parasztot. A sápadt vékony asszony behúzódott a szoba sarkába.
— Miért akar válni? — kérdezte bíró.
A paraszt egy vállrántással feljebb rázta hátán a szűrt.
— Mert nem asszonynak való.
— Nem-e? És miért nem?
— Hát mert nem arra való. Ha nem muszáj megmondani, nem mondanám el, hogy mit tett.
— Ha nem békülnek, akkor el kell hogy mondja.
Az asszonyhoz fordult a bíró.
— No asszony, magát kérem meg előbb. Nem tudnának kibékülni?
Az asszony belenezett a bíró arcába. Villo-gott a szeme. Már azt hitte, hogy rendben van minden. Hogy már talán kész is a béke.
— Megyek én vissza akár ebben a minu-tumban. Mindig szerettem az uramat.
— Most a férfihez fordult a bíró.
— Hát maag jó ember, megbékül-e? Ne felejtse el, hogy nincsen ember hiba nélkül. A menyecske-nak is lehet hibája, de bizonyosan van magának is. Adjon választ, kibékül az asszonnyal?
A parasztnak vérbefutott az arca. Olyan volt mint az eleven hus. Piros. Még a szeme fehére is elzavarosodott.
— Nem békülök ki soha — mondta szótá-golva a szavakat és olyan hangon, hogy kár lett volna tovább a békítéssel tölteni is az időt.
— No akkor mondja meg hát, miért akar válni? — szólott most erőlyesen a bíró.
— Mert őlt, — vágta vissza a választ da-cosan a paraszt.
Az asszony felkiáltott,
— Nagy Isten, hogy ejteth ki ilyen szókat a száján?
Két kezét az arca elé fogta és hangosan fe-l-zokogott.

A bíró szigorúan rászólt a parasztra.
— Tudja maga, hogy mit beszél? Tudja, hogy olyan vádat emelt az asszony ellen, hogy annál szörnyűbbet már ki sem találha-tott?
— Tudom.
— Hát akkor hogy mer ilyen mondani?
— Mert igaz.
A bíró felugrott az asztaltól. Rákiáltott a parasztra.
— Ha ilyeneket beszél, megbírságolom.
Egy pillanatra elhallgatott, azután csönde-sebben folytatta:
— Hallottam már rágalmakat, hallottam képtelenebbnél-képtelenebbet. Ha a férfi meg akar szabadulni a nőtől, minden vádaskodásra képes. De azt, hogy őlt az asszony, ezt még egy férfi sem mer te kiejteni a száján.
A bíró visszaült a székére. Az asszony sirt. A paraszt hallgatott. A bíró turkálni kezdett az előtte levő iratok között. Arra várt, hogy visszanyerje önuralmát.
A paraszt törte meg a csendet.
— Elmehtek? — de már oda se nézett a bíróra.
— Majd akkor, ha én mondom.
A paraszt rántott egyet a vállán.
— De akkor meg hadd mondjam el, amiért idejöttem.
— Mondja hát, — válaszolta kurtán a bíró.
— De jól rájga meg minden szavát.
— Azt mondtam, hogy őlt az asszony. Hát igenis őlt. Megölte az én kis családomat. Ne-gyedik éve született meg a kiscsalád. Azt az érzést, amit akkor éreztem, sohasem fogom el-felejteni. Akkor tudtam meg, hogy miért élek, miért dolgozom, akkor tudtam meg, hogy ér-demes élni. Kis leány volt. A haja szőke, a szeme kék. Olyan volt, mint a földreszállott angyal. Óvtam, vigyáztam rá. Az asszony szoptatta, de én voltam a dajkája. Megköve-ttem, — még tisztába is én tettem.
Most négy hónapja cselédek után küldött az ispán ur. Mikor elmentem hazulról, megcsó-koltam a kis családomat. Először hagytam magára mióta megszületett. Az asszonyra rá-

Paracelsus sör frissen csapolva Angol Királynőben és Németh Lajosnál Csapó ucca 8. sz. alatt

Látogatás Debrecen egyik legértékesebb emberbaráti intézményénél: a Népházban
Három nap óta működik a gyermekkórház — Nagy hiányt pótol a szülők otthona — Hatszáz ember eszik a népházi népkonyhán

Egy hónapja, hogy a Népházban levő közegészségügyi és szociális intézmények sorozata egy nagyon fontos intézménnyel bővült: felállították a szülők otthonát és ehez az intézményhez pár nap óta egy másik kapcsolódott: megnyitották a gyermekkórházat is.

A Debreceni Független Ujság munkatársa felkereste Bíró Jenő népjóléti hivatali igazgatót, aki kitünő hozzáértéssel, nagy szeretettel és nem lankadó buzgalommal vezeti a Népházban egyesített intézmények ügyeit.

Bíró Jenő.

Bíró Jenő igazgató a következőket mondotta az új intézményekről:
— Körülbelül 7000 csecsemő van gondozás alatt az anya- és csecsemővédő intézetben, amely a Stefánia Egyesületé és ez, mint rokonegyesület, együtt dolgozik a Közjótékonyági Egyesülettel. Természetes, hogy ebből a nagy létszámból állandóan vannak olyanok, akik kórházi ápolásra szorulnak, mivel pedig kórházunk nincsen, nem tudtuk őket hol elhelyezni. Ez kényszerített bennünket arra, hogy kisebb gyermek-kórházat létesítsünk, ami 40 ágyval meg is nyitott a népjóléti miniszter megadta számára a nyilvánossági jogot. Az anya- és csecsemővédő intézet működése pedig magával vonta a

szülők otthonának a felállítását. En 33 napja működik, a gyermekkórház pedig három nap óta a az eddigi forgalom adatai azt bizonyítják, hogy nagyon is szükséges volt a felállításuk. A közös kórtérmeben nem kell fizetni a szegény betegeknek, az orvosi ellátás pedig elsörendű, hiszen a gyermekkórház élén dr. Hutiray József, a szülők otthonánál élén pedig dr. Berencsy Zoltán főorvosok állanak. Mindkét intézménynek a Közjótékony-sági Egyesület a fentartója.

Bíró Jenő igazgató ezután végigkálauolt a két új intézményen. Ugy a gyermekkórház, mint a szülők otthona az első emeleten van elhelyezve. Az első emeleten balra működik a gyermekkórház, kilenc kórtérmeben, amelyek közül 4 csecsemőknek van fentartva, öt pedig nagyobb gyermekek számára berendezve. Mindegyik terem ragyogóan világos, tiszta, fehér, sodronyos ágyacskákkal. A csecsemő-osztályon már vannak apró betegek; amint Miklóssy Agnes ellenőrző felügyelő nő felvilágosít, három nap alatt nyolc csecsemő került be a gyermekkórházba, az első nagyobb beteget — egy kilenc éves fiút — pedig éppen most várják. Ez is szép kezdetnek, pedig úgy Bíró Jenő igazgató, mint a felügyelő nő hangoztatják, hogy a közönség még jóformán semmit sem tud róla, hogy Debrecenben megnyitott a gyermekkórház.

A kórtérmeben egymás mellett állanak a magas, sodronyos kis ágyak. Az egyikből vidáman tekintget kifelé egy gyönyörű fekete szemű kisgyerek, csupa mosolygás a szeme.
— Most már jól van — mondják —, pedig nagyon rossz állapotban került be: tüdőgyulla-

csak nem csináltam a bajt. Isten úgy segítjen, hogy amikor szellőztetem a szobát, előbb kivittem a gyereket a konyhába. Mit tudom én, hogy jött rám ez a csapás, az is lehet, hogy nem volt elég meleg a szoba, mikor visszavittem a gyereket, vagy mit tudom én, hogy hogy volt. Hiszen jöttek-mentek nálunk. Hozhatta azt a bajt egyik is, másik is, aki valamiért bejött a szobába. Hiszen be is lehet hurcolni az ilyen bajt.
— Persze, hogy be — szólott közbe a bíró. Elég annyi, hogy egy influenzás ember benyisson a szobába, már be is vitte a betegséget.
— No, ugye, — vágott közbe az asszony.
A bíró békítőleg, paposan mondta:
— Ahova a jó Isten ellátogat, vagy jóval, vagy rosszal, bizony nincs olyan hatalom, amely elébe állhatna. Én csak annyit mondok, hogy béküljenek ki és menjenek szépen haza. Hiszen nincsenek maguk abban a korban, hogy ne adhatna az Isten még áldást, lehet, hogy még több is lesz a gyerek, mint amennyit szeretnének.
— Aki meg nem becsüli az elsőt, nem ad annak többet az Isten. — Ennyit mondott a férfi.
Csönd lett. Az asszony lehajította a fejét. De néhány pillanat múlva elsuttogta a fogát között:
— De ad, mert jó az Isten.
A férfi füle elkapta a szót. Odafordult az asszony felé. Nézte, nézte, de nem szólt egy szót sem.
A bíró szólalt meg újra:
— No, hallja, mit mond az asszony. Hogy ad az Isten. Vagy már ott is tartunk, asszony? Tán már tudja is, hogy ad az Isten?
— Ad-e? — szólalt meg a paraszt.
— Ad, — válaszolta csöndesen az asszony és közben húzta, majd szétépte rojtos kendőjét.
— Aztán, bizonyos vagy-e abban, hogy ad?
Az asszony nem felelt, csak igenlőleg meg-bólintotta a fejét.

dással. Ezen a részen van a laboratórium is, a folyosó végén pedig az elkülönítő szoba, az esetleges fertőzőgyanus kis betegek számára. Ez teljesen lezárható, úgyhogy nem is kell a gyermekórház nagy folyosóján hozzá közelkedni, mert másik lépcsőn is megközelíthető.

Az első emelet jobboldalán, párhuzamos folyosóján a gyermekórházzal van a szülők otthona. Itt dr. Grosz András ügyeletes orvos veszi át a vezetést, elmondva, hogy a szülők otthonának összesen 32 ágya van s 33 nap alatt, amióta az otthon működik, 29 felvétel történt és 25 szülés volt. (Érdekes, hogy a legelső szülés éppen Biró Jenő igazgató családjában volt: neki született egy hatalmas, pompás kisfia.) Az otthon közös körtermében most is sok ágy van elfoglalva és foglalt a szülőszoba is: éppen az éjjel született egy csecsemő, aki ott fekszik bölcsőszertű, magas, sodronyos ágyacskában az anyja ágyának lábánál. A szülőszobával szemben van a fürdőszoba, a folyosó elején pedig a különöszobák bejárata. Ezeket a különöszobákat — két-négy ágygal — olyan intelligens szülők számára tartják fenn, akik nem akarnak a közös termekbe menni. A három különöszobában fizetni kell, a díj azonban olyan csekély, hogy szóba sem jöhet más intézetek díjai mellett.

A szülők otthonában állandó orvosi szolgálat van éjjel-nappal. Négy orvos látja el a betegek kezelését, egymást váltva a szolgálatban.

Mindkét intézmény valóban nemes hivatást teljesít és feladatát máris kitűnően látja el, annak ellenére, hogy egy a szülők otthona, mint a gyermekórház még csak rövid ideje működik. Ez alatt a rövid működés alatt is azonban már olyan szép eredményt mutatnak fel, ami biztos remény arra, hogy szép fejlődésnek néznek elébe és rövidesen igen jelentős szerepük lesz Debrecen embervédelmi intézményei között.

A Népházban van elhelyezve egy nagyon fontos szociális intézmény is, aminek különösen a mai nagy nyomorúságban, a téli időkben van nemes, nyomorenyhítő feladata: a népkonyha. A népkonyha a Népház alagsorában működik, ott van a konyha, amelyben hatalmas vaskondérokban főzik az ebédet: mára babot. Az étkezőkben hosszú asztaloknál ülnek a népkonyha vendégei; feltűnően nagy számmal vannak köztük gyermekek. — Egy egész hosszú asztalnál csupa gyerek, alig látszanak ki a köréjük csavart kendőkből. Mellettük iskolás könyvek, ők pedig jóízűen kanalazzák a babfőzeléket. A többi asztalnál is sok a fiatalabb ember: 18-20 éves fiúk, munkaruhában, elnyűtt, nyári holmiban s csak alig akad egy-két öreg.

Két népkonyha működik Debrecenben, az egyik itt, a Népházban — ez a keleti rész szegényei számára —, a másik pedig a szegényházban, a nyugati városrészben lakóknak.

— Aztán, ugy lesz-e ezzel is, mint az első kis családdal volt?

Az asszony nem felelt.

— Felelsz arra, amit kérdek? — kiáltott fel a férfi és csuklójánál megragadta az asszony kezét.

Az asszony felemelte a fejét. Belenézett a férfi arcába.

— Nem lesz az ugy, dehogyan is lesz.

— Aztán, hogy higyiem én el, hogy most már másképp lesz?

Az asszonynak megvillant a szeme.

Hát ugy édes gazdám, hogy többet ne hagyjon magunkra. Ha meg lesz a kis család, ketten vigyázunk rá, maga is, meg én is. És ha az ispánnak eseléd kell, vagy akármí, hát menjen érte más, ha meg már tölünk kell menni valakinek, akkor majd elmegyek én, kelmed meg otthon marad a kis családdal.

A férfi előre hajította a nyakát, úgy bámult az asszonyra. Mintha valami gondolat csapta volna meg az agyát. Nagyokat lélezett, szinte fel-feltört a lelke, ahogy szívta tüdejébe a levegőt.

— Hiszen így is kellett volna annak most is lenni, — mondta fennhangon, de inkább magához beszélve. Elmegettél volna te is a cselédek után, én meg otthon maradhattam volna.

Elhallgatott. Aztán odafordult a bírőhoz.

— Beszűntetem a válást. Ha megadja az Isten úra a kis családot, majd vigyázok én rá. Köszönt, azzal megfordult és ment az ajtó felé.

Az asszony kezét akart csókolni a bírónak. Aztán megindult az ura után.

A bíró utánuk nézett az ablakból. A paraszt elöl ment, utána az asszony. Az ucca végén megállott a férfi, hátra nézett és fejének egy rándításával odahívta maga mellé az asszonyt. Aztán már együtt mentek hazafelé egymás mellett.

— Bizony, igen nagy a nyomorúság — mondja Biró Jenő igazgató —, látszik ez abból is, hogy mennyien veszik igénybe a népkonyhánkat. Ma például itt 600 ember étkezik, a szegényházi népkonyhán pedig 400, ez a szám azonban folytonosan emelkedik. Amikor megnyitottuk a szegényházi népkonyhát, az első nap 100 emberre főztünk, a második napon pedig, a látogatottságot látva, kétszáz emberre. Gondoltuk, hogy elég lesz, ha száz százalékkal emeljük egyik napról a másikra az adagok számát, kiderült azonban, hogy ez a számítás optimisztikus volt, mert háromszáz ember jelentkezett. Mi minden lehetőséget kiakartunk, hogy kielégítsük a jelentkező szegények nagy számát, hiszen itt legalább egyszer napjában mégis chetnek egy tál meleg ételt

és kapnak egy darab kenyert. Mondanom sem kell, hogy mit jelent ez például a gyermekeknek, akik közül a népkonyha látogatóinak igen jelentős százaléka kerül ki. Hiszen semmi borzasztóbb nincs annál, mintha a gyermek éhezne. Itt bürokráciamentesen dolgozunk, mert az éhséget nem lehet akasztás-rüen kezelni. Aki a népkonyhára jelentkezik, megvizsgáljuk a körülményeit és rögtön meg is kapja a népkonyhajegyvet, ami egyszermindenkorra szól.

A gyermekek egymásután állanak fel az asztaltól és indulnak meg csapatostól a messi telepek irányában. A megmaradt kenyérdarabot gondosan elteszik, az uccán már nem igen eszeget egyikőjük sem. Vajjon kinek viszik haza?

Baltazár Dezső dr. püspök felavatta a debreceni fogház imatermét Szépen sikerült karácsonyfa ünnepély a fogházban

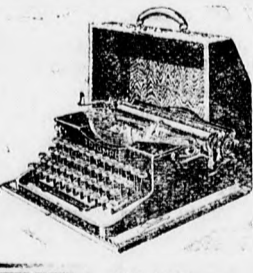
A debreceni törvényszék fogházában nagyon szép ünnepélyt tartottak hétfőn este. Kettős ünnep volt ez a rabok szomorú házában. Felavatták a fogház imatermét és megtartották a karácsonyfa ünnepélyt is a szeretetadományok szétosztásával kapcsolatban.

Az izléssel renovált imateremben délután öt óra után vette kezdetét az istenisztület, melyen a szoltások éneklése után dr. Baltazár Dezső püspök mondott hatalmas szárnyalású beszédet és gyönyörű imával avotta fel a termet. Beszédében hangsúlyozta a hitűkhöz és hazánkhoz való törhetetlen ragaszkodás szükségét. Szólt a karácsony ünnepéről, az emberek közé szállt szeretetről, arról a szeretetről, amely nem ismer kivételt és amely előtt minden ember egyenlő. A püspök beszédének e részénél a teremben egybegyűlt rabok sorából felesküli zokogás tört fel, belesírtak a szomorú, megtévedt emberek a püspök szívetnegrázó beszédébe.

A Te henned bízunk kezdetű egyházi ének és a Hiszkegy éneklése után az imateremből kivonultak a fogház széles másodemeleti

Baltazár Dezső dr. püspök felavatta a debreceni törvényszéki fogház imatermét. A szélsőben áll Baltazár Dezső dr. püspök, mellette Siposs Imre, a központi lelkesítő hivatal vezetője, Mező Sándor dr., a debreceni ügyészség elnöke, Uray Sándor református lelkész.

Legszebb karácsonyi és ujévi ajándék

az olcsó TRIUMPH Standard és portableírógép

HURAY irodagépüzeme

Iparkamara épület
Verbőczy ucca 2. sz.
Telefon : 17-93.

folyosójára, amelynek közepén hatalmas karácsonyfa hirdette a szeretet erejét, amely még a fogház rideg falai közé is behatol és megvigasztalja a szenvedőket. A karácsonyfa körül hatalmas kosarakban szeretetadományok, nagyrészen élelmiszerek, hóhéhr karácsonyi kalácsok.

A karácsonyfaünnepély szónoka Uray Sándor lelkész volt, aki remek beszédben emlékeztetett meg a szeretet ünnepéről, beszélt Jézus Krisztusról, aki az emberek iránt való szeretetével megváltotta a világot.

— Eljöttünk hozzátok e szomorú helyre — mondta Uray lelkész, — hogy a szeretet lángját meggyújtuk nektek...

A nagy karácsonyfa körül gyűltek a színes gyertyák, csillogtak a cukrok ezüstpapír takarói, ragyogtak a karácsonyfa díszei, de ragyogtak a könyvek a darócruhás foglyok szemében is. Megérezték a szeretetet, amelyet elhozott magával Baltazár Dezső püspök és meghatotta őket az az igaz emberi szívre való gondoskodás, amellyel Mező Sándor ügyészségi elnök lehetővé tette a lélekemelő ünnepély megtartását. Minden hála és köszönet megilleti ezért az ügyészség elnökét.

A csillogó karácsonyfa alatt, amelyre meghatva néztek a szomorú rabok, kedves ünnepélyt rendezett Uray Sándor lelkész, gondosan válogatva össze a műsort, amelyen rabok is szerepeltek szavallatokkal. Egy, valaha jobb napokat élt rab karácsonyi verset szavalt. Remegő hangon beszélt a szeretetről, a mindennapi kenyérről és arról, hogy valamennyien emberek vagyunk, akikre vár a sir, ahova szeretet nélkül elérkezni nem szabad. Nem maradt szem szárazon, sirt a sápadt fogoly és könny gyűlt szemébe annak az előkelő társaságnak is, amely az ügyészség elnökének engedélyével részt vett az ünnepélyen. A programon szerepeltek még Törös Ilona szavallattal, Király Erzsébet egy karácsonyi énekkel, amelyet harmónium kísérete mellett adott elő. A diakonisszák énekkarának szép számai után kiosztották az adományokat, megkapták a foglyok a hóhéhr karácsonyi kalácsot s igen soknak könnye hullott a süteményre, amikor kezéhez kapta. Hazagondolt családjára, megosztani vélük az ünnepi kalácsot, mert nem biztos, hogy van odahaza mit enni...

Az ünnepélynek este hét órakor lett vége. A rabok visszatértek zárkáikba, az ünnepélyen megjelent vendégsereg pedig, amelynek sorában ott volt Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanár, felsőházi tag, Kölesy Sándor dr., az ügyvédi kamara elnöke, dr. Aezél Jenő ügyvéd, Márk Endre, a református egyház ügyésze, Siposs Imre, a központi lelkesítő hivatal vezetője, Kesserű Lajos törvényszéki elnök a feleségével és sokan a bírák és ügyészek sorából elhagyták a debreceni fogházat, ahol a szeretetnek volt igen szép ünnepe.

Faller Gusztáv lábát törte a Kossuth uccai villamoson

Keddén délután súlyos balesetnek lett áldozata dr. Faller Gusztáv debreceni orvos. A Kossuth uccai villamoson eltörte a lábát. A vezető hirtelen lefékezte a kocsit, mert egy kérekpáros eléje került. A hirtelen fékezéstől dr. Faller Gusztáv végigzuhan a kocsin, rázuhan a kalauz is. A mentők résztesítették elsősegélyben az idős orvost és kiszállították az egyetemre.

A debreceni tábla Tökés Vince büntetését helybenhagyta, társainak büntetését leszállította

Részletesen beszámoltunk annakidején arról, hogy Tökés Vince mikesépesi főjegyző és társai ellen sikkasztás és okirathamítás címén eljárás indult meg, mert huzamosabb időn át dézsálták a közvagyonot. Napokig tartó tárgyalás után a debreceni törvényszék Tökés Vincét öt évi és hat hónapi fegyházra, Parenthézy Imrét három évre, Fene Józsefet hét hónapra és Mikola Istvánt egy évi hat hónapi fegyházra ítélte.

Az ítélet ellen felebbezéssel éltek a vádlottak és így került az ügy a tábla elé, melynek tanácsa a most megtartott tárgyaláson megsemmisítette Tökés Vince társaira vonatkozó ítéletét. Tökés büntetését helybenhagyták. Parenthézy Imrénél büntetését két évre szállították le és szabadlábra helyezték, Fene hat heti fegyházát, Mikola pedig egy évet kapott.

— Női kezításkák, uti bőröndök, teljes uti felszerelések, pénz-, szivar- és cigarettatárcák a legfinomabb valódi bőrönből Mentze-árúházzban, Piac ucca 38.

A kormányzó 165 elítéltet részesített karácsonyi amnesztiában

Budapest, december 24. *Magyarország kormányzója a karácsonyi ünnepek alkalmából 165 elítéltet részesített kegyelemben. A kegyelem részint a bíróság által kiszabott szabadságvesztés, vagy pénzbüntetés egészben, vagy részben való elengedésében, részint szabadságvesztéseknek pénzbüntetésekre való átváltoztatásában nyilvánult meg. A kegyelmet nyert elítéltek között 6 olyan egyén van, akiket politikai, illetve sajtó útján elkövetett bűncselekmények miatt ítéltek el. Ezenkívül több folyamatban levő büntető eljárás az államfő parancsára megszüntetett.

A debreceni kereskedelmi és iparkamara tiltakozása a keleti jóvátételi terhek ellen

A keleti jóvátételek címén ránk erőszakolni akart jogtalan terhek ellen a debreceni kereskedelmi és iparkamara gróf Bethlen István miniszterelnököt intézett felterjesztésben tiltakozott.

A felterjesztés a következő:
„28977—1929.

Nagyméltósága m. kir. Miniszterelnök Ur! Sötét gond ül ma minden kereskedő és iparos üzletember mögött. De különösen akkor szorul össze a szívünk, ha arra gondolunk, hogy minket körülvevő oly sok mindenünket elvett szomszédaink még a keleti jóvátétel címén újabb elképzelhetetlen és minket teljesen a pusztulásba döntő terheket akarnak ránk rakni. Minden magyar kereskedő és iparos üzletember nehéz sora és válságos küzdelmével él és eleven tiltakozás minden ilyen szörnyeteg elgondolás ellen.

Mi alig tudjuk a magunk állami létét fenntartani, mi fölünk már elvettek mindent, mi nem adhatunk, mi nem fizethetünk a belőlünk meggazdagodottaknak semmit. Le-

gyen a mi nyomoruságos nyomoruságunk kimeríthetetlen erőforrása a keleti jóvátétel ellen küzdő kormánytényezőinknek.

A debreceni kereskedelmi és iparkamara 6 vármegyes területének kereskedőinek és iparosai nevében mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy a nemzeti létünket fenyegető keleti jóvátételi terhektől államférfiúi tudásának és bölcsességének minden ereje megtesztelésével mentse meg megcsontított hazánkat.

Debrecen, 1929 december hó 23.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara nevében:

Sesztina Jenő
felsőházi tag, m. kir.
kormányfőtanácsos kamarai
elnök.

Dr. Radó Rezső
királyi tanácsos, kamarai
főtisztviselő.

A kamara azonos felterjesztést intézett a külügyminiszterhez, a kereskedelmügyi és a pénzügyminiszterhez.

440.000 pengő költséggel rendbehozza és néhány hónapon belül megnyitja az állam a régi kórházat

800.000 pengőért veszi meg az állam a várostól a kórházat telkét és épületeit, — Egyelőre 150 ágygal nyílik meg az állami kórház

Debrecen városnak hosszú ideje igen súlyos problémája a kórház kérdése. Az egyetem létesítésekor tudvaleg azokkal a nagy áldozatokkal szemben, amelyeket a város az egyetemért hozott, az állam magára vállalta azt a kötelezettséget, hogy az egyetemi klinikák kórház jellegűek legyenek. Ez azonban a gyakorlatban egyáltalán nem így volt, annak ellenére, hogy Debrecen azóta is, többször is újabb áldozatokat hozott az egyetemért. Debrecennek állandó követelése volt, hogy az állam teljesítse vállalt kötelezettségét, ezt azonban az állandó tárgyalások ellenére sem sikerült mindezt elérni.

Tavaly aztán elvi megállapodás létesült a kormány és Debrecen város között, mely szerint

az állam kötelezi magát, hogy Debrecenben állami kórházat állít fel, a régi kórházat viszont visszabocsátja a város rendelkezésére alá.

Azóta az ügy függőben volt, míg aztán tíz nappal ezelőtt dr. Vásáry István polgármester azt az ajánlatot tette az államnak, hogy vegye meg a várostól a régi kórház telkét és épületeit és ott állítsa fel az állami kórházat.

Ebben az ügyben volt tegnap Debrecenben nagyon fontos tárgyalás a népjóléti minisztérium és Debrecen város között és ezeken a tárgyalásokon sikerült is dűlőre juttatni a kórház ügyét, úgyhogy

pár hónap múlva Debrecenben megnyílik az állami kórház.

A népjóléti minisztérium részéről Scholtz

Kornél dr. államtitkár és Majorossy Ferenc, a népjóléti minisztérium műszaki osztályának főmérnöke, Debrecen város részéről dr. Hadházy Zsigmond főispán, dr. Vásáry István polgármester és dr. Láng Sándor egészségügyi főtanácsos, tisztifőorvos vettek részt a tárgyaláson.

Az értekezleten megállapították, hogy a minisztertanács elhatározta, hogy

800.000 pengőért megveszi Debrecen várostól a régi kórház telkét és épületeit és azokat a rendelkezésére álló 440.000 pengővel olyan állapotba hozza, hogy az állami kórházat egyelőre 150 ágygal három-négy hónap múlva meg lehet nyitni.

A kórházat természetesen továbbfejlesztik, úgyhogy a 150 ágy csak a kezdet lesz. Azt a 800.000 pengőt, amit a város az államtól kap, a szociális intézmények fejlesztésére fordítják.

A kórház állami lesz, közrendészeti jelleggel, tehát a tisztiorvosok beutalása kötelező erejű.

A kórházban elsősorban járványos betegek, puellák, ápolás nélkül levő szegény betegek, baleseti sérültek és nyílt tüdőbetegek részére állítják fel, addig is, amíg a város olyan helyzetbe jut, hogy — természetesen szintén az állam segítségével — felállíthatja a tüdőbetegkórházat; terveznek azonkívül egy kisebb elmemegfigyelő osztályt is. Az eddigi elgondolás szerint

a kórháznak lenne belosztálya, amelyen a tüdőbetegek is elhelyezést

Kölnivizek!

Rex drogériában Városház épület

nyernének, bőr- és bujakór osztálya, fertőző osztálya, amelyen tifuszokat, orvancsokat, skarlátosokat s diftériákat helyeznének el elsősorban, valamint sebészeti osztálya, amely — tekintettel arra, hogy a baleseti sérülteket is ide vinnék be — elég nagy lenne. Ugyancsak felállítanának egy kisebb elmemegfigyelőt is.

Scholtz Kornél dr. államtitkár, Majorossy Ferenc főmérnök, dr. Vásáry István polgármester, dr. Láng Sándor tisztifőorvos és Szegedy Gyula mérnök a délelőtti tárgyalások után délután szemlélet tartottak a régi kórházban, ahol jelenleg csak egy pavillon van elfoglalva: a tifuszjárvány alkalmával felállított járványkórház. — A

szemle után a népjóléti minisztérium kiküldöttei visszautaztak Budapestre.

Ezeket a tárgyalásokat egyelőre csak általánosságban történtek megállapodások, a részletekre később kerül sor. Az azonban már most bizonyos, hogy az állam pár hónapon belül felállítja az állami kórházat Debrecenben a régi kórház megvételével s így remélhetőleg rövidesen megszűnnek azok az anomáliák, amelyek miatt annyi és olyan jogos panasz hangzott el és amelyek olyan állapotokat okoztak, hogy a helyzet semmiképpen sem volt méltó sem Debrecen városához, még kevésbé az államhoz, amelynek szerződésileg vállalt kötelezettsége Debrecenben kórházat fenntartani.

Sesztina Jenő feltűnéstkeltő cikket írt a vidéki kereskedelem katasztrófális helyzetéről, amelyen a kormány csak jóindulatu, ayors és radikális intézkedésekkel tudna segíteni

Sesztina Jenő felsőházi tag, a debreceni iparkamara országosbíró elnöke, az OMKE hivatalos közlönyének legutóbbi számba hatalmas cikket írt a vidéki kereskedelem válságos helyzetéről. Ez a cikk harsány segélykiáltás és reméljük, hogy illusztris szerzőjének személyére való tekintettel nem siklanak el felette szó nélkül az illetékes körök sem. A kitűnő írásból az alábbiakat közöljük:

A vidéki kereskedelem helyzete nagyon szomorú képet mutat. Az esztendő őta tartó válságos helyzet a most elmúlóban lévő esztendőben, igazán alapjában rendítette meg a vidéki kereskedelem helyzetét.

Egymás után következő kedvezőtlen évek után az elmúlt tél és a tavasz rendkívüli fagykárjai teljesen megbénították a Tisza-mentén a mezőgazdasági lakosság vásárló erejét.

Ennek következtében úgy a kereskedő, mint az iparos nem tudja áruát a megszokott vásárló közönségnek eladni. Ennek a katasztrófális helyzetnek hiú képét mutatják azok a fizetésképtelenségi esetek, amelyekben több évtizedes, sőt százados kitűnő cégek kerültek a fizetésképtelenség sorába s kénytelenek voltak betárolni, üzletüket bezárni.

A ma még meglévő, valóságos élet-halálharcot folytató kereskedőüzletek mindennapos, ozeffajtájú nehézségeiről a nem kereskedő szakembernek igazán fogalma sem lehet.

A kereskedő társadalom küzdő erejének és elsősorban a mostani harcában annyira szükséges lelkierejének a fenntartásához és egy jobb, kedvezőbb jövőbe vetett reménységének az épségben tartására

feltétlenül szükségesek olyan gyors és erőteljes átgóó erejű kormányintézkedések, amelyekből a magyar kereskedők azt érezhetik, hogy a nemzet clete szempontjából is annyira fontos élethalálharcukban nincsenek teljesen magukra hagyva, szükség van olyan intézkedésekre, amelyekből világosan megérthetjük mi kereskedők, hogy

a nemzet vezetői teljes mértékben értékelni tudják a kereskedők hivatásának fontosságát és tevékenységének nemzetgazdasági szerepét.

Esztendőnk sora óta kérjük, hogy a forgalmadó rendszerét alakítsák át.

Valósítsa meg a kormány a fázisrendszertü forgalmiadót.

Szükségünk van export- és tranzit kereskedelmi forgalmunk emelésére.

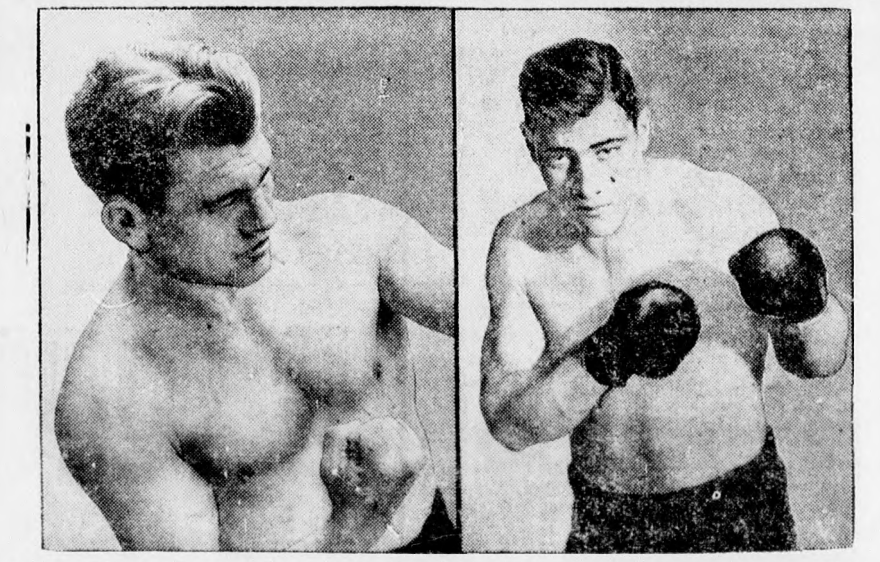
Hárítsanak el tehát minden akadályt, minden nehézséget a kereskedők tevékenységének útjából.

Óvják meg a magyar kereskedővilágot minden kísérletezéstől ami mai termelésünk állapotánál fogva még időszertlen reformok erőltetésétől.

Tegyük meg ehelyett inkább mindent a vízumkényszernek leépítése érdekében.

Ne csak mindig üzemeinket és üzleteinket kelljen leépíteni, egyszer már valósítsunk meg valami produktív leépítést is. Teremtsek meg a kormány megfelelő intézkedéseivel olyan atmoszférát, hogy

ügyes-bajos dolgaikban odaforduló kereskedő utjából az akadályokat elhárítani abban a tudatban, hogy ezzel hazafias kötelességet teljesít.

A nagy Diener—Carnerva boxverseny. Most készülnek a boxversenyre a londoni Albert-hall-ban, a két champion: Diener, a német exbajnok és az olasz óriásboxoló: Carnerva.

M. kir. Tisza István tudomány egyetem
klinikai szállítója
Fehértói Dániel
temetkezési vállalata
Debrecen, Dégenfeld tér 4. Telefon nappal 11-85.
éjjel

1929
Gond...
mindaz...
munkáj...
lezettsé...
rövid
Lássá...
hog...
13—
tétéle...
akkor...
kedve...
forgalom...
Rende...
Gond...
kedéssé...
amelyek...
akció le...
felelő k...
sanak. F...
intézet...
akció er...
Nagy...
érezhes...
teendő...
rögállap...
datában...
mérlegel...
az 192...
Vegyék...
húszsz...
megáll...
eddig m...
csökkent...
Sőt...
ros üzle...
szoril...
hog...
elvelt...
cimen...
benü...
Ennek...
helyzet...
gyors...
hatják...
gyar...
ker...
dőerej...
9: Ref...
templom...
10: Eg...
plébáni...
11:30...
téri temp...
12:40...
m. kir...
hangvers...
a m. kir...
Rád...
Vid...
Sz...
3:30: M...
4:30: I...
Balázs...
Magyar...
5:40: S...
tündér...
7:25: A...
tetése...
7:30: A...
vetítés...
felvon...
násban...
Utána...
sporter...
zenekar...
— A...
portf...
kalapsz...
— Ha...
akar, ker...
1. szám

k!

ában

minisztérium ki-
lapestre.

egyelőre csak
megállapodások,
or. Az azonban
z állam pár hó-
lami közkór-
őzkór-
meg-
őleg rövidesen
nálóik, amelyek
s panas hang-
lapotokat okoz-
éppen sem volt
sához, még ke-
nek szerződési-
Debrecenben

a vidéki
melyen a
s intézke-

an gyors és
nyintézkedések.

edők azt érzhe-
remponjtárból is
ban nincsenek
ükség van olyn
ilágosan meg-
gy

értékben érté-
vadásának font-
ek nemzetgaz-
gy

gy a forgalm-
ól.

franzító keres-

den akadályt,
eskedők tevé-
ből.

redővilágot min-
termelésünk él-
tlenül reformok

ább mindent
se érdekében.

és üzleteinket
valósítsunk meg
Teremtien meg
edéseivel olyan

ondoni Albert-
olói; Csernok.

Gondoskodjanak megfelelő intézkedésekről, mindazok, akik közszállításokban részesednek, munkájuk végeztével, vagy szállításuk, kötelezettségük teljesítésével

rövid idő alatt hozzá is jussanak a nekik járó pénzeszegekhez.

Lássák be gazdasági politikánknak irányítóját, hogy

13-14 százalékos, sőt magasabb kamattételekkel nem lehet a kereskedelemnek dolgozni

akkor, amikor gyenge a közönség vásárlási kedve, amikor nem elég élénk a kereskedelmi forgalom.

Rendezni kell tehát különösen a kiskereskedelem hitelügyét.

Gondoskodni kell megfelelő kormányintézkedéssel arról, hogy a vidéki- pénzintézetek, amelyek résztvesznek a kiskereskedelmi hitel-akció lebonyolításában, erre az akcióra megfelelő külön leszámítási hitelkeretet kaphassanak. Ha ez megtörténik, akkor lesz elegendő intézet is minden kamara körzetében a hitel-akció eredményes lebonyolítására.

Nagyon szükséges, hogy a kereskedelem érezhesse az illetékes kormánytényezők megteendő intézkedéseiből azt is, hogy az adókat megállapító pénzügyi hatóságok szintén tudatában vannak annak és intézkedéseik előtt mérlegelik azt, hogy

az 1929. esztendő igen gyászos gazdasági krízisnek volt az esztendője.

Vegyék figyelembe az adók kivetésénél és a kisexisztenciáknál a forgalmadó általános megállapításánál, hogy a kereskedők forgalma eddig még soha elő nem fordult mélypontra esőkent.

Sőtét gond ül ma minden kereskedő és iparos üzletember mögött. De különösen akkor szorul össze a szívünk, ha arra gondolunk, hogy minket körülvevő oly sok mindenünket elvett szomszédaink még a keleti jóváértel címen újabb elképzelhetetlen és

bennünket teljesen a pusztulásba döntő terheket akarnak ráérakni.

Einek a veszedelemnek az elhárítása és a helyzetünket méltányló és azt megkönnyítő gyors és életrevaló kormányintézkedések tartatják csak ében és erősíthetik meg a magyar kereskedő bizalmát, életkedvét és küzdőerét.

RADIO

SZERDA, DECEMBER 25.

9: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból.

10: Egyházi zene és szentbeszéd a Belvárosi plébániatemplomból.

11:30: Evangélikus istentisztelet a Deák téri templomból.

12:40: Időjelzés, időjárásjelentés. Utána: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik: Walter Rózsi, a m. kir. Operaház művésznője.

Rádiólaboratórium
Virágh és Szöllős
Szent Anna ucca 4. sz.

3:30: Manchen Mariska előadása.
4:30: Időjelzés, időjárásjelentés. — Utána: Balázs Árpád magyar nótadélutánja. Kísér: Magyar Imre és cigányzenekara.
5:40: Szinmű előadás a Studióban. A házi-tündér. Vigjáték 3 felvonásban.
7:25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás szinlejtésének felolvasása.
7:30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. 1. „Parasztbecsület”. Melodráma 1 felvonásban. 2. „Bajazzók”. Dráma 2 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Leoncavallo. Utána kb. 10.30: Időjelzés, időjárásjelentés, sporteredmények. Majd: Pertis Jenő és cigány zenekarának hangversenye.

— A Debreceni Független Újság újabb riportfelvételei ismét megtekinthetők a „Friczi” kalapszalón kirakataiban.

— Ha szép, művészi és olcsó fényképet akar, keresse fel Liener műtermét, Csapó u. 1. szám alatt.

Karácsonyra

hasznos ajándékok vegyen!

Redikült, aktatászt, pénzsziivar- és cigarettatárcák

mélyen leszállított árban

FEUERMANN bőröndös Piac-u. 26-28. Gambrinus passage.

HIREK

A DEBRECENI FÜGGETLEN ÚJSÁG telefonszámai:

Kiadóhivatal 18
Fiókkiadóhivatal és kölesönkönyvtár 5-75
Szerkesztőség nappal 10-20
Szerkesztőség éjjel 18 és 812

Magoss György lesz Debrecen felsőházi tagja

Debrecen város tudvalevőleg dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár képviseli a felsőházban. Debrecen város felsőházi tagságában hír szerint közölesen változás lesz, mert dr. Sz. Kun Béla állítólag lemond Debrecen város felsőházi mandátumáról.

A hír erősen tartja magát, ugyanígy, hogy már az utódok személyéről is szó van. Ugy kombinálják, hogy Debrecen város felsőházi tagja dr. Magoss György nyugalmazott polgármester lesz, póttág pedig dr. Kesseri Lajos kuriai bír., törvényszéki elnök.

Mindkét kombinált jelölt személye olyan általános tiszteletnek és közbecsülésnek örvend és mindketten olyan szerepet töltenek be Debrecen város közéletében, hogy megválasztásuk teljes megalapozással találkoznék.

Sesztina Jenő az Iparos Dalegyelet díszelnöke. Annak az általános szeretetnek és közbecsülésnek meghatározó megnyilvánulásként, amelynek

Sesztina Jenő.

Sesztina Jenő kormányfőtanácsos, felsőházi tag, a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke örvend, volt az a lelkes ünnepelés, amelyben a közszereplésben álló férfiak a debreceni Iparos Dalegyelet díszelnökevé történt megválasztása alkalmából részesítettek. A kitüntetésszámba menő választás díszes külső keretek között ment végbe és Bessenyei Gyula dalegyeleti elnök lelkes szavakkal üdvözölte Sesztina Jenő kormányfőtanácsost, mint az Iparos Dalegyelet díszelnökét. Sokáig fejlethetetlen marad az a meleg tüntetés, amelyben Sesztina Jenőt részesítették iparos társai s amely egyaránt szólt a becsületes munkásnak, a dolgozó iparosnak és a köztért dolgozó, munkálkodó férfiaknak. A választás híre városzerre nagy örömet és megalapozást keltett s az Iparos Dalegyelet új díszelnökeit számosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

— Unitárius istentisztelet. Ünnepe másodnapján, december 26-án délelőtt 10 órakor a hatvan uccai templomban prédikál és urvasorát oszt Jozán Miklós püspöki vikárius. Istentisztelet után — a gondnok hivatalban — presbiteri ülés lesz.

— Esküvő. Bóltky Lajos hajdusoboszlói református lelkész és neje Komlóssy Etelka leánya Etelka, karácsony másodnapján délután esküszik szűk családi körben dr. Szilágyi Ferenc útanam megválasztott járási szolgabíróval. Tanúk lesznek: dr. Juhász Nagy Sándor, volt igazságügyi miniszter s egyházi főjegyző és Nagy Gyula, nyugalmazott tanítónéközpontintézet igazgató.

— Eljegyzés. Séllyei Elemér nyíregyházi Takarékoság tisztviselője eljegyzte Varga Bözsike urleányt Debrecenből.

Baltázár püspök adományai a zsidó reálgimnázium szegény tanulóinak. Dr. Baltázár Dezső püspök, mint minden évben, az idén is 100 pengő küldött karácsony előtt a zsidó reálgimnázium szegény tanulóinak. Az igazgatóság már ki is osztotta a nemeslelkű adományt, amelyből az intézetnek négy szegényorsón, jó előmeneteli növendéke kapott segítséget.

Vásáry István dr. a Tüzoltó Szövetség választmányi tagja. A Magyar Országos Tüzoltó Szövetség december 22-én tartott nagygyűlésén dr. Vásáry István polgármester az országos választmány tagjává választotta, azoknak az érdemeknek az elismerésül, amelyeket a tüzrendészet fejlesztésében szerzett.

Hajdúvármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága e hó 23-án tartotta a vármegyei háza alispáni tanácskozó termében rendes közgyűlést. A tekintélyes számban megjelent helyi és vidéki tagok jelenlétében a közgyűlést Rásó István alispán-elnök nyitotta meg, ki lendületes beszéd kíséretében méltatta az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság nemzeti szempontból is nagyjelentőségű munkáját s mint a vármegye új alispánja megértő anyagi és erkölcsi támogatását helyezte kitalásba a Bizottság kitűzött céljainak megvalósítása érdekében. Az új alispánt — mint a bizottságnak elnökét — Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, ügyvezető elnök üdvözölte tartalmas beszéd kíséretében. A közgyűlés majd a tárgysorozat egyes pontjaival kapcsolatos ügyeket tárgyalta le. Balla Ernő a vármegye népművelésügyi titkárnak jelentése szerint a többek közt az 1929-30. tanév folyamán Hajdúvármegyei községeiben és városaiban 1549 ismeretterjesztő előadást, 13 analábéta, 8 clemi és 2 általános ismeretterjesztő tanfolyamot szervezett meg a bizottság.

Gyomor-, bél- és anyagcserebetegknél

a természetes **Herkules keső** üvíz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja. Kapható mindenütt.

A Debreceni Vasmunkások Vegyes és Férfikara ez évi december hó 25-én, karácsony első napján a Munkás-Otthon nagytermében délután fél 4 órakor a nyomdászok színjátzó társaságának közreműködésével műsoros délutánt rendez.

Házasság. Piliczter Irma tanítónő és Stern József tanító január 1-én délután fél 2 órakor tartják esküvőjüket Budapestben a Kazinczy uccai templomban, melyre összes jóbarátjaikat, ismerőseiket és tanítványaikat szeretettel meghívják.

Házasság. Révész Annus és Wieg Károly (Budapest) házasságot kötöttek. (Mindem külön értesítés helyett.)

Modern művészi fényképek Ruzicskánál. Piac u. 32.

Eljegyzés. Kaiser Piri és Grünbaum Sándor jegyesek.

A magántisztviselők szokásos összejövetelüket e hó 28-án, szombat este fél 9 órakor tartják meg. Vigalmi bizottság.

Eljegyzés. Jékei Balogh György dr. törvényszéki joggyakornok, volt újságíró kollégának eljegyzte zalánkeményi és sajkó-kazai Kokas Klárát, a tehetséges debreceni festőművésznőt. A jegyeseket, akik a debreceni úri társaság kedvelt tagjai, igen sokan keresték fel szerencsekívánatukkal.

Minden megrendelő karácsonyi kedvezményben részesül Varga fényképszéknél, Piac ucca 7.

NEVJEGYEK

IZLÉSES, ELEGÁNS KIVITELBEN LEGOLCSÓBB ÁRBAN KÉSZÜLNEK

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYV-, PAPIRKERESKEDÉSÉBEN FERENC JÓZSEF UT 34. TELEFON 54

A SINGER VARRÓGÉPEK mégis A LEGJÓBBAK!

Két betörést követett el egy fiatalkoru. Vitéz Nagy Béla debreceni szíjgyártó lakására betörték és a szekrényekből több ruhaneműt loptak el. A zálogházban elfogták kedden délelőtt Balogh Miklós szücsstanulót, aki be akarta tenni a loptott holmikat. Megtalálták nála a Méliusz cserkészcsapat klubjától ellopott tárgyakat is. A kihallgatáson kiderült, hogy a két betörést egy fiatalkoru követte el, az bízta meg Baloghot, aki nem tudott a holmik lopott voltáról, azzal, hogy tegye be azokat a zálogházba. A fiatalkoru betörő szökésben van.

5 világrész visszhangzik a dicséretől, mellyel az Aspirin-tablettáknak adóznak. A 33 év óta mindig ismétlődő eredmények igazolják, hogy az Aspirin-tabletták a leghatásosabb szer mindennemű hülés, járvány, reuma, csusz, zeába, azonkívül fej- és fogfájások ellen, azekkül, hogy a szivre káros hatással volnának. Könnyen elképzelhető, hogy ilyen kitünő szer állandó utánzásnak van kitéve. Úgyeljen azért az eredeti csomagolásra a „Bayer kereszttel”, mert hamisítványok gyakran hástalanok, sőt sokszor károsak.

Mielőtt fizetésképtelen lesz, készítsse el vagyonszámláját a „Könyviteli Szakiroda”-val Piac ucca 32. Telefon 5-18.

Karácsony ünnepén, amikor az egész család együtt van készíttessen

egy szép családiképet LIENER műtermében CSAPÓ UCCA 1. SZ. ALATT Műterem mindkét ünnepnap nyitva!

Krisch Károly cserépkályhák rak-tára. Debrecen, Piac ucca 89. Telefon: 12-18.

Kovács Varta-autóakkumulátorai legjobbak és legolcsóbbak. Kossuth ucca 29. sz.

Szörme bundaajdonságok nagy választékban olcsó árak mellett Katz szörme-áruházában szereshető be, Piac u. 79. Unió könyvre 6 hónapi hitelre.

FOGHUZÁS 2 pengőtől fellebb. Fogtömés 4 pengőtől fellebb. 22 karátos arany korona 16 pengőtől fellebb. Műfogak 4 pengőtől fellebb. Váry János áll. vizsg. fogász műtermében Debrecen, Rothermere u. 12. (volt Darabos u.). Kollégium mellett. Felvilágosítás díjtalan.

Házisziemetet intányosan és pontosan szállít Debrecen sz. kir. város köztisztasági és fuvarozási vállalata. Iroda: Szentanna u. 12. félelelet 3. Telefon 4-81.

Philips-Rádió

hangszóró, anódpótló stb. 6, 12 és 18 havi részletre is gyári készpénz árban

Bárány
rádió és villamosági szaküzletben
Szent Anna ucca 1. sz.

A Sirkövek
minden immóságban s kivitelben legolcsóbban beszerezhetők Hunyadi ucca 14. Temezői munkákat olcsón vállalunk. Terveket és rajzokat díjtalanul készítünk. Telefonon 7-24

Rádió, kerékpár, varrógép, gramofon alk... Rádió, kerékpár, varrógép, gramofon alk...

Märklin csodálatos és érdekesítő oktat... Märklin csodálatos és érdekesítő oktat...

A legszebb gyermekjátékok és foglalkoztató eszközök, ébren tartja a gyerme... A legszebb gyermekjátékok és foglalkoztató...

A Margit-túró Karácsony ünnep első napján déli egy óráig nyitva van. Ünnep má... A Margit-túró Karácsony ünnep első napján...

A jövő évtized regénye annak a gyönyörű nyomdai kiállításban megjelenő kötetnek, amit a Magyar Hir... A jövő évtized regénye annak a gyönyörű...

Sok gyermeknek teljesül három kívánsága. Rendkívül kedves és egészen újszerű meglepe... Sok gyermeknek teljesül három kívánsága.

A gyomorfájás, gyomornyomás, bél-sárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzuga... A gyomorfájás, gyomornyomás, bél-sárpangás...

Hármaskönyve az idén három gyönyörű kötetből áll. Prihoda ötszínű gyönyörű borítékaival. Ingyen... Hármaskönyve az idén három gyönyörű kötetből...

Élőpróba a telefonjelentem után egyszerre felesattant az első nyitászini taps. (Pedig nem is volt jelentékeny mondatom, vagy gesztusom.)... Élőpróba a telefonjelentem után egyszerre...

Boldog voltam és örömem csak teljessé vált, hogy Pütkösti Andor vette át a Magyar Színház igazgatását. (Ő meglátta, hogy van benne valami és remélem, hogy nála igazán tudok is produkálni.)... Boldog voltam és örömem csak teljessé vált...

És már mutatja is, mit csinál: egy pillanat alatt átvormálódik, figurában is, kis, pupus gnóm, furcsán vinnog. Valami animális van benne, ellenállhatatlanul torz.)... És már mutatja is, mit csinál: egy pillanat...

A többi már elmondták rólam a kritikások, gratuláltak az igazgatóm és mindenki azt bizonyítja nekem, hogy beérkeztem az első sorba. Ez a siker nemcsak karácsonyi, hanem születésnap ajándék is volt, mert a promier összeesett a születésnapommal. (Külön örömem volt, hogy bár a negyvenedik évemet taposom, a kritikások mind fiatal színészként emlegettek.)... A többi már elmondták rólam a kritikások...

Játszom a színház legközelebbi ujdonságában, a Fajankóban is és most már csak azt szeretném, ha az Isten annyira megsegítené, hogy fel tudjam magammal vinni a családomat is. És nem szeretném, ha ez után a két szerepem után azt hinnék rólam, hogy csak kis gnómodok tudok játszani: reménykedve várom, hogy meg tudjam mutatni azt a budapesti közönségnek, ami érzésem szerint az erősségem: a tragikomikus oldalamat. Akármilyen lesz is a sorsom, nem szeretnék végleg elszakadni Debrecenről, amivel több, egy évtized alatt teljesen összeforrottam. Szerettem Debrecen és a debreceniek iránt egy eszeppet sem csökkent és szíveimből mondom, hogy mindig boldog leszek, valahányszor csak megjelenhetek a Csokonai-színház színpadán. (A debreceni közönség öröme sem lesz kisebb. Mert Szigeti Jenő, ez a talpig művész és talpig ember sohasem lesz csak vendég a Csokonai-színház színpadán; Szigeti Jenő mindig otthon lesz ezeken a deskákon, amelyekről a magyar színészet annyira büszkesége indult el.)... Játszom a színház legközelebbi ujdonságában...

MŰSOR: SZERDA délután: Szólik az asszony. — Mérsékelt helyárák! SZERDA este: Diákszerelém. CSÜTÖRTÖK délután: Régi nyár. Mérsékelt helyárák! CSÜTÖRTÖK este: Az utolsó Verebély-lány. PÉNTEK: Tommy és Társa. D) bérlet. SZOMBAT: Tommy és Társa. B) bérlet. VASARNAP délután: Diákszerelém. VASARNAP este: Tommy és Társa. Bérlet-szünet. HÉTFŐ: Tommy és Társa. C) bérlet. KEDD este 7-kor: Táborkodó. D) bérlet. KEDD este 11-kor: Szilveszteri kabaré. SZERDA délután: Az utolsó Verebély-lány. SZERDA este: Tommy és Társa.

Városunk leghíresebb ruhafestője és vegytisztítója Biró, Bika-udvar (aranyérmekkel kitüntetve).

MOZI URÁNIA TELEFON: 12-51 PÉNZTÁRNYITÁS: DÉLELŐTT 11, DÉLUTÁN 1/4 ÓRAKOR. AZ ELŐADÁSOK KEZDETE MA, VASARNAP: 3, 5, 7 ÉS 9 ÓRAKOR. Ma és holnap Dolores del Rio A moszkvai táncosnő. és Nem nősülök (Szemes Béla vígjáték). Előadások karácsony két ünnepén 3, 5, 7 és 9 órakor.

Apolló Szerdától szombatig. December 25-től 28-ig. Viget! ZORO ÉS HURU legújabb kalandjai: A PERZSAVÁSÁRON Egy különös szönyeg rejtelmei 8 vídám felv. Kisérők: Jó a turistának és Viktor mint piktor, bohózatok.

Víg színház Szerda és csütörtök. December 25. és 26. Az évad legnagyobb és legremekőbb világfilmje és Kertész Mihály mester rendezése: A NOÉ BARKÁJA A vérzőn és vízőn dráma 11 felvonásban. Főszereplők: Travis (Jáfet), George O'Brien, Maria (Mirjam) Dolores Costello, Nickoloff (Nephilim) Noah Beery. A pap (Noé) Paul Mc. Allister. Kisérők: Paramount világhírű és Az egész csak komédia, bohózat. Előadások kezdete: Ünnepnapokon 4, 6 és 8, hétköznap 6 és 8, pénztárnyitás ünnepnapokon d. e. 11, d. u. 3, hétköznap d. u. 5 órakor. Jönnek péntektől Víg színházban: A Floridai szűz (Elinor Glyn világhírű regénye 9 felvonásban). Főszereplők: Billie Dove és Rod la Roque, meglőzi: Mary ne hagyj magad! (Colleen Moore legújabb vígjátéka 10 felvonásban). Vasárnaptól Apollóban: Az éjszaka lovagja (Edgar Wallace bűnügyi drámája), főszereplők: Billie Dome és Bert Littel, meglőzi: A makrancos menyecske (C. Cecil B. de Mille produkciója 6 felvonásban), főszereplők: Jacqueline Logan és Clive Brook.

Meteor Szerdán, karácsony napján: KELET TITKAI Keleti történet 11 felvonásban. Petrovich Szvetislav és Marcella Albanival. Kisérők: KÉT ÉS FÉL TESTŐR Bohózat. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Csütörtökön, karácsony második napján: Két sláger egyszerre! A SIVATAG LILÍOM A Szerelmi dráma 8 felvonásban. Lilian Gish és Lars Hansonnal és A Z ARANY HIÉNYAI Kalandor történet 7 felvonásban. Tim Mc. Coy és Dorothy Sebastiannal. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor.

Nyílt-tér.*) Kérjük a n. é. hirdető közönséget, hogy a világszerte reklámtáblákat sziveskedjenek a helybeli címfestőmesterekkel rendelni. Készítjük a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelben, teljes felszereléssel, olcsó árban, Az összes címfestőmesterek. * E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal. 3440-929. II.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY A TISZAI FÜZES BÉRBEADÁSÁRA A város tulajdonát képező s a Tisza balpartján Tiszadorogma község határában fekvő, a kincstártól esérébe kapott 22 kat. hold és 1588 négyzetölő területű fűzes birtoknak az 1930. év március hó 1-től történelmő 3 évi bérbeadására vonatkozólag a városháza kistanács-termében I. évi december hó 27. napjának délelőtti 9 óráigkor utóajánlati árverés fog tartatni. Az árverési feltételek a városháza gazdasági és erdőszeti ügyosztályán I. emelet 27. sz. szoba délelőtti 11 órától 2 óráig megtekinthetők. Ez árverés eredetűve ellen újabb utóajánlatnak helye nincs. Debrecen, 1929. december 18. Dr. Vásáry István sk. polgármester.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Szigeti Jenő utja a beérkezésig

Tipikusan jellemző az egész magyar színházi életre. Hosszu esztendőig játszik vidéki színházakban egy nagyon tehetséges színész, akinek az értékessége vitán felül, kétség sem férhet hozzá; számtalanszor megírják róla kritikások, elismerik a színigazgatók és tudja a közönség, hogy a magyar színészek legelső sorában van a helye. És mégis vidéken van, hosszú évekig, ugyanakkor, amidőn a „Jó-szemű” budapesti igazgatók egyre-másra fedezik fel az állétheleket. Végezetül mégis csak felkerül Budapestre és rövid idő alatt most már másodjára van tele a nevével az egész budapesti sajtó: Szigeti Jenő beérkezett.

Most itthon van Debrecenben, ahol alig tud továbbhaladni az uccán: ismerősök és ismeretlenek állítgatják meg folytonosan, ölelgetik, rázzák a kezét, olyan boldogan, mintha az ő személyes sikerük volna a Szigeti Jenő nagy sikere. (Azt szokták mondani, hogy Debrecen ridex város. Nem igaz.)

Hogy eszindta? Hogy jutott egyszerre, olyan hírtelenséggel az első sorba, amire Darvas Lili óta nem volt példa?

Csak ingatja a fejét, azzal a szerénységgel,

Szigeti Jenő

ami épen olyan jellemző rá és épen olyan igaz, mint a tehetsége. Próbálja elmondani, inkább a véletlennek tulajdonítva az egészet, inkább, mint annak, aminek mégis a legfőbb része volt benne: a tehetsége értékességének.

Tavaly látott Földes Imre, Hevesi Sándor és Bilit Lajos. — meséli lassankint — ök ajánlottak Faludinak, aki leszerződött a Magyar Színházhoz. Közben megbukott a rezsim, én meg itt állottam, a legnagyobb kétségben, és én fölé között levege a szerződésemmel. Végül is az új pénzeszoport leküldte Bródy Istvánt Egerbe, ő ott ratifikálta a szerződésemet és bevomultam Pestre. Nem tulságos reménnyel s ahogy eleinte látszott, a pesszimizmusom indokolt is volt. Az első két hónapban nem kaptam szerepet. Nem is kell mondanom, milyen keserves volt ez nekem, aki minden idegszállammal a színpadhoz vagyok kötve. Rádadásul el kellett szakadnom a családomtól is, röviden: kezdtem elveszíteni a bizalmamat. Ebben a lelkiállapotban jutottam a harmadik hónapban szerephez, Bus Fekete László Diktátor kisasszonyában. A szerep vezető volt, itthon nem is lett volna probléma számomra, hiszen seregéstől állítottam ilyen zsidófigurákat színpadra. Az idegen környezetben, idegen színpadon azonban nagyon meg voltam illetődve, megzavart az is, hogy mindenki segíteni akart rajtam a tanácsaival és így történt, hogy az első próbákon nem tudtam kihozni a szerepből azt, amit szerettem volna. A szerző megjed, szólt az igazgatóságnak és — elvették tőlem a szerepet.

Az elkészedésem teljessé vált, a színház is elejtett és Faragó Sándor darabjában, a Píroska és a farkasban már csak egy nyularknyit szerephez jutottam. Egy főpincért látszótam. Igyekeztem ebből is alakot formálni és talán ez volt a szerencsém. Ebben a szerepben látott Alex Stein, a vilnai színház igazgató-rendezője, aki a Magyar Színház következő darabját rendezte és az Özönvízben rámosztotta a feltaláló szerepét. A próbákon ugy kezelték, mint egy dedóst, én meg megformáltam a figurát úgy, ahogy éreztem és csak akkor döbbsentem meg igazán, amikor a nyilvános

Korcsolyák, gyermekszerszámok s más karácsonyi ajándékok nagy választékban SESZTINA LAJOS vasnagykereskedésében DEBRECEN

MOZI URÁNIA TELEFON: 12-51 PÉNZTÁRNYITÁS: DÉLELŐTT 11, DÉLUTÁN 1/4 ÓRAKOR. AZ ELŐADÁSOK KEZDETE MA, VASARNAP: 3, 5, 7 ÉS 9 ÓRAKOR. Ma és holnap Dolores del Rio A moszkvai táncosnő. és Nem nősülök (Szemes Béla vígjáték). Előadások karácsony két ünnepén 3, 5, 7 és 9 órakor.

Butorok legjobb minőségben, 1. osztályban részletre is. Kézpénzvásárlásnál nagy árengedmény. Szőnyeg ebédli- és futószőnyegek, míg a készlet tart 25 százalék engedménnyel. — Nem üres reklám, tessék róla meggyőződni! FENYVESI butoráruház PIAC UCCA 37. SZ. KISTEMPLONNÁL.

Patkányt, egeret,
 poloskát, svábbogarat azonnal kiírthat biztos határu speciális irtószerrel. Egyetlen kísérlet meggyőzi a vásárlót. Nagyon olcsón kapható.
STERN festéküzletében
 Piac ucca 10 szám - Bikával szemben.

Ingyen nem, de a legjobbat legolcsóbban
 készpénzért a legolcsóbban
 sőt részletre is
BUTORT háló, ebédlő, uriszobát és mindenféle lakberendezést
 Református püspöki palota
 Lefkóv's butorházban

Tölgy-, gyertyán-, bükkfa porosz szén
 jutányosan kapható
KÖZPONTI TŰZIFA ÉS SZÉNTÉLEPEN
 Károly Ferenc József ut 18/b.
 Telefon 464. Tulajdonos: GAÁL IMRE.

Eredeti MELICHA „UNIKUM DRILL” vetőgépek, BACHER acelekék és traktoreszközök, takarmányozó gépek és egyéb gazdasági eszközök nagy raktára

Rátmer Sándornál
 DEBRECEN, DEÁK FERENC UCCA 11. SZ.
 a törvényszékkel szemben.
 Telefon 962.

Bächer — Melichar gépgyárak kizárólagos képviselője. Ugyanott a Cormick petroleumtraktor kizárólagos képviselője.

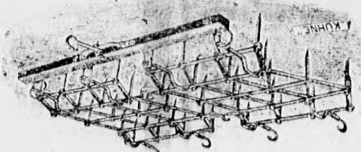

SINGER
VARRÓGÉPEK
 mégis a legjobbak!
 KAPHATÓ:
SINGER VARRÓGÉP
 RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
 DEBRECEN, PIAC UCCA 79.

Mielőtt vasalást vásárol nézze meg
Bészler
 vasáru üzletét Széchenyi u. 2.

SINALY JÓZSEF
 könyv-ötézetete
 Miklós ucca 5.
 Elvállal mindennemű szakmába vágó munkát, pontosan és izléseesen olcsó árak mellett.

„KÜHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RT.
 FIÓKRAKTÁRA
 DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 4.
 Magyarország legrégebbi mezőgazdasági gépgyára. Alapítva 1856.

Az összes mezőgazdasági gépek és eszközök nagy raktára. Olcsó árak. Előnyös fizetési feltételek. Szolid kiszolgálás. Kérje nagy képes árjegyzékünket ingyen és bérmentve.

Gyomorsav túltengést s ennek következményeit gyógyítja a

HAJDUIN
 orvosilag ajánlva. — Készíti:
Dr. Sztankay Aba
 „Nádor” gyógyszerháza.
 Beszerezhető az ország bármely gyógyszerházában.

Magyar Általános Hitelbank
 debreceni fiókja
 Piac ucca 45. sz. Saját házában

Fiókok és affiliált intézetek a nagyobb városokban
 Foglalkozik: a banküzlet minden ágával, elfogad betéteket. Folyószámlai hitelek, váltóleszámitolás, finanszírozások, értékpapírüzlet. Vásmunkák: mindennemű külföldi pénzeket és devizákat. Tőzsdei megbízások keresztülvitele, Áruosztálya foglalkozik mezőgazdasági termények vételével.

Az intézet saját tőkéje: **68 millió pengő.**
 Telefon: 3-70, 14-54.
 Alapított 1867.

Özv. Eikli Józsefné

„DANKÓ”
 temetkezési vállalata
 Debrecen, Kossuth ucca 3
 Üzletvezető:
 DR. RATKÓCZI JÁNOS.
 Telefon:
 Nappal: 3-22. Ejjel: 66. sz.
 Elfogad temetési megbízásokat és exhumálásokat helyben és vidéken. Holttest szállításokat saját autójával legmondosabban eszközöl, melyen a hozzátartozók is utazhatnak.
Olcsó árak!
 Kedvező fizetési feltételek.
 Lakás és telep: Domb ucca 16. sz.

WEINSTOCK HENRIK
 BUTORÜZLETÉBEN
 elsőrendű
ebédlők és hálók
 nagyon olcsón kaphatók.

Gramofonok, Varrógépek, Kerékpárok
 és ezek alkatrészei rendkívül olcsó áron, kedvezményes fizetési feltételekkel kaphatók.

Eisenberger
 Simonffy ucca 1.
 Hő- és sárcipő javítások olcsón.

Karácsonyi vásár:

Ramona, báli ruhára	4.80
Taftalin, hibátlan	3.30
Crepe de China	6.80
Nyersselyem, valódi	5.20
Crepe georgette	9.—
Bemberg, új minták	2.20
Cord bársony, Ia	3.20
Nanszu, szines batizst	1.10
Kazán, finom gyapju	3.60
Divatós flanel	1.32
Festő karton	—,88
Divatós mosó delain	—,78
Vászon, vagy sifon	—,60
Spárga futószőnyeg	2.20
Paplanlepedő vászon, 180 sz.	3.30
Gyapju sál, Ia	2.98
Selyem sál	2.08
Zefir, kitűnő mosó	1.18
Angol ruhabársony	5.80
Batizst sifon	1.60
Tigris flaneltakaró	2.88

MARADÉKOK MINDEN CIKKBŐL MINDEN ELFOGADHATÓ ÁRBAN.

Béke áruház
 Szent Anna ucca 2.

50 fillérből

mit hetenként félretesz

a Debreceni Kölcsönös Segélyező Egyletnél

Kossuth-u. 8. (Szinház felőli sarok)

rövid pár év múlva

tőkepénzes lesz!

Kérjen tájékoztatót!

Aki pénzt akar megtakarítani, az még
karácsony előtt keresse fel

GUTTMANN vászonlerakatát,

mert nagyon olcsón vásárolhat

Széchenyi u. 19., Simonffy u. 20. udvarban.

Mosott vászon Ia.	1.—	Abrosz	2.70
Jó siffon	0.67	Szalvéta	0.78
Erős vászon	0.78	Combiné csipkés	2.20
Inlet tolltartónak	0.96	Munkásing, jó	2.20
Inlet hoch prima	1.28	Divating 2 gallérral	4.50
Nanszung szines	0.86	Ruha kötő gy.	1.—
Nanszung külföldi	1.60	" " glott gy.	1.60
Lapedóvászon	1.95	" " glott női	3.20
Lapedóvászon prima	2.40	" " karton	2.10
Paplanlepedőnek	2.70	Tricó, gyermek	2.40
Paplanlepedő külföldi, Ia	3.20	Szvetter	5.40
Csipke nagy választékban	0.10	Zokni, partel	0.32
Batiz siffon, külföldi	1.50	Keztyű, gy.	1.30
Flanell	1.38	Cérna gomb levél	0.56
Köpper nagyon erős	1.38	Keztyű, női	1.60
Damaszt ágyneműnek	1.75	Keztyű, férfi	1.65
Damaszt külföldi	1.98	Cordbársony, külföldi, sima színben	2.68
Kalotaszegi vászon	0.52		
Goldberger Bemberg selyem crepe de chine, Pamut flor gyapju- és selyemharisnya nagyon olcsón.		Elvem jó árut olcsón adni!!	
		Reformnadrág, női, fekete	1.60
		Reformnadrág, női, gyapju selymes	3.20

MERINO POSZTÓARUHÁZ

KARÁCSONY ÜNNEPÉRE

vegyen szeretteinek szövetet ruhára, kosztümre. Kedves meglepetést, tartós örömet szerez vele.

A kiárusításoknál azt kell megvennie, ami ott megmaradt. Vásároljon nálunk. Gazdag raktárt, új divatos mintákat, válogatott finom anyagot talál és meg fogja állapítani, hogy áraink is olcsóak.

Mindennemű férfi és női gyapjuszövetek és hozzávalók.

Lusztig Ernő

asztalos mester

Eötvös ucca 87. Telefon 17-97.

Vállal mindenféle

asztalos munkát

olcsó árak mellett.

Akar-e Ön jóminőségű BUTOROKAT

venni olcsón, kedvező fizetési feltételek mellett? Forduljon teljes bizalommal

Killer Ede butorgyáros céghez

Debrecen, Piac ucca 68. szám.

Karácsonyi és újévi ajándékok

legolcsóbban

Aczél Modern Antikváriumában

Széchenyi ucca 2.,
ref. Kistemplom mögött
szerezhetők be.

Karácsonyfadiszek,
gyönyörű levélpapírok, nap-
tárak, ifjusági iratok és
képeskönyvek
óriási választéka.

Mi pénzt adunk Önnek kölcsön!

Mi megtanítjuk Önt hogy lehet takarékoskodni és hetenként félretett fillérekből tőkét gyűjteni. Kérjük lépjen be tagjaink táborába. **Most alakul meg tizennyolcadik évta-sulatunk.** Heti törzsbetét ötven fillértől mindazon jogokat biztosítja tagjainknak, mint a nagyobb betétek. A heti törzsbetétekre is kamatot adunk. Foglalkozunk a bankszakma minden ágával. Könyvbetétekre magas kamatot térítünk. Nagyon előnyös feltételek mellett kölcsönöket folyósítunk ingó és ingatlanokra, arany és értéktárgyakra, stb. Tagjainkat olcsó tűzifával és prima szenekkel szolgáljuk ki és temetkezési osztályunk segélyt fog nyújtani. **Szövekeztünk liami ellenőrzés alatt áll, mert tagja a Pénzügyi Központnak. — Felvi ágosi-tással készséggel szolgálunk.**

Debreceni Népszövetségi Hitelszövetkezet

a Pénzügyi Központ tagja

Debrecen, Varga ucca 1. szám. :: Telefon: 11-32.

Belvárosi Takarékpénztár R.-T.

(Budapest)

debreceni fiókja

Alaptőke

12,000.000

pengő

SURGÖNYCIM:
INTERNA DEBRECEN
TELEFON: 9 52, 8 40

Foglalkozik a banküzlet minden ágával

Egyesült Kefegyárak Részvénytársaság

FALK-STERN.

Gyárt minden e szakmába vágó
árut a legolcsóbbtól a legjava
minőségig.

Specialitásai: Tip-Top márkájú
celluloise fog- és körömkefék
és alumínium haj- és köröm-
kefék.

Nagy karácsonyi áruszállítás

Könyves TÓTH faesztergályos Rákóczi ucca 14.
üzemében
Állólámpák és csillárok már 25 pengőtől
kifogástalan minőségben kaphatók.

BUTOROK jóminőségben, valódi **PER-
ZSASZŐNYEGEK,** izléses
CSILLÁROK feltűnő olcsó árban

KILLER EDE

butorgyáros cégnél

DEBRECEN, PIAC UCCA 68. SZ.

KÉZIMUNKÁK

kész, kezdett és hozzávalók

karácsonyi és ujévi ajándékok

leszállított áron való árusítása megkezdődött

Szilágyinál, Széchenyi ucca 1.

Dalmi kalapos munkája

vezet

alakítás és festés olcsón és jól

legújabb divat szerint

Hatvan ucca 1. (Püspöki palota.)

Jól és olcsón vásárolhat karácsonyra

BAGI LAJOS

rövidáru üzletében

BATTHYÁNY U. 6. SZ.

Leszállított **szenzációs** olcsó árak csak december 31-ig.
Kérem kirakati árait figyelemmel kísérl.

UJ! CUKORKA UJ! ÉS CSEMEGE ÜZLET

Piac ucca 14. szám, az Arany Bikával szemben
Karácsonyfadiszek, szaloncukor, Lukács, Stühner, szerencsi stb. csokoládék, cukorkák,
diszdobozos desszertek, maroni, füge, narancs, alma. — Uj üzlet, friss áruk, olcsó árak.
Elsőrangú kiszolgálás.

Rendkívül olcsón csillárt

csak a **FÖLDVÁRI CSILLÁRGYAR**-ban vásárolhat Széchenyi u. 55

Nikkelez, ezüstöz, minden
szinre galvanizál.

Knöpfler Henrik üveg- és porcellán áruháza megnyit

Hatvan ucca 6. sz. (Izr. hitközség palota.)

Megnyitói árai a következők:

6 személyes csiszolt pálinkákészlet	P 2.40
6 személyes csiszolt vízkészlet	P 2.80
6 személyes csiszolt boroskészlet	P 2.90
6 személyes talpas komptó készlet	P 2.90
6 személyes színes téztáskészlet	P 2.80
6 személyes, 29 darabból álló étkezőkészlet	P 29.—

Saját készítésű

mosószarvasbőr és antilop-
KEZTYŰK

minden szín és kivitelben

Schön Sándornál

Debrecen, Piac ucca 14.

DALLMAN rádió

és villamossági szaküzletében Piac ucca 72. sz. alatt
egy villanyba kapcsolható hálózati készülék Philips hangszórával teljesen felszerelve
200 pengő.

Ugyanaz telepekkal 120 pengő.

Cégem a Takarékoság tagja. — Philips rádiókészülékek 6, 12 és 18 havi
részletre is kapható.

Állandó friss Oroszlán anódtelepek.

Acumolator töltés.

Mindennemü villanycikkek nagy raktára.

Arany és ezüstéremmel kitüntetve.
Schiffer József

üvegcsiszoló és tükörgyártási telepe
Raktáron: Mindennemű tükör.
Debrecen, Széchenyi ucca 42.

Prima száraz, bükk és tölgy **TÜZIFA** hasábosan
POROSZ KÖSZÉN, bányakösz telepen vagy
HAZA SZÁLLITVA LEGOLCSÓBB a
DEBRECENI FAIPAR és FAFORGALMI Részvénytársaságnál
Vágott fát leplombált zártkocsikban szállítunk.
TELEFON 156. ÉS 613. SZ. SALÉTRUM UCCA 5. SZ.

ANGOL MAGYAR BANK

DEBRECENI FIÓKJA

Alap és tartaléktőke 32 millió P.

Foglalkozik
a banküzlet minden ágazatával
Legelőnyösebb feltételek mellett
nyújt rövid- és hosszulejratú
kölcsönöket

Takarek és folyószámla betéteket min-
denféle pénznemben a legelőnyösebben
k a m a t o z t a t

ESERNYŐT

csak a készítőnél vegyen!

Esernyőüzem

Debrecen, Sas ucca 3.
Javitások, áthuzások és átalakítások.

**ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR
DEBRECENBEN.**

Alapított 1872-ben.

Telefon:
2-32
9-70

Telefon:
Raktárház: 4-03
Téglagyár: 14-01

Betéteket a legjobban gyümölcsöztet.
Kölcsönöket a legjutányosabban folyósít.
Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Raktárházában tároló árukra kölcsönöket nyújt
előnyös feltételekkel.

Ajánlja téglagyára elsőrendű gyártmányait.

Tüzifa és kőszén

10. számon porosz kőszén, bányakösz, kovács szén, belföldi kőszén, bükk- és tölgyfa
hasábosan és felvágva házhoz szállítom. Legelőnyösebb beszerzési forrás
GUTTMANN LAJOS tüzifa és kőszén-kereskedő
Károlyi u 19. Telefon 14-34.

**Nagy
Karácsonyi Vásár!**

Karácsonyfadiszek.

Képeskönyvek. Mesekönyvek. Ifjúsági iratok, Utleírások és Kalandok.
Diszművek. Imakönyvek. Zsoltárok. Zeneművek és Karácsonyi zeneal-
bumok, stb. stb. **Diszes francia és más levélpapírok.** Szórakoztató
társas- és gyermekjátékok. Építőkövek. Toronykockák. „Mah-Jongg“ ki-
nai társasjáték. Festőszekrények. Diszes asztali tentatartókészletek. Író-
készletek. Arany töltőtollak. Emlékkönyvek. Levelezőlap albumok. Ujévi
naptárak. **His Master's Voice**, „Decca“, **Columbia**, asztali és táska
gramofonok és gramofonlemezek. Karácsonyi és ujévi képeslapok óriási
választékban

Hegedüs és Sándor rt.

könyv-, zenemű-, papír- és gramofonkereskedésében
Ferenc József ut 34. szám, a főposta mellett. Telefon 54. szám.
Takarékosság tagjai készpénzáron hitelbe vásárolhatnak!

HARISNYA **CSIPKE** KÖTÖTTÁRU
RÖVIDÁRU SZAKÜZLET
HATVAN UCCA 1. SZ. (PÜSPÖKI PALOTA)

Az újonnan nyílt fenti üzletünkben:

Választékunk: **LEGAZARABB!**

Minőségeink: **LEGJOBBAKI!**

Árunk: **LEGOLCSÓBBAKI!**

Sziveskedjék erről vételkényszer nélkül meggyőződni!

Előzékeny kiszolgálás!

Lukács Vilmos és Testvére

műkő- és cementárugyár, tetőfedési
vállalat, építkezési anyagraktár
DEBRECEN.

Beton oszlopok kerítésekhez
Beton csövek csatornázáshoz
Műkőlépcsők, rajz szerint
Kútgyűrűk, cementlapok,

chamotte téglák és mindennemű építkezési anyagok legolcsóbb beszerzési forrása.

Iroda: Hatvan u. 15. Gyártelep: Károly Ferenc József ut. 3/b.

Telefon 308.

Telefon 661.

Városi Takaré- és Hitelintézet Rt.

Debrecen, Csapó-u. 4.

Alakult 1873-ban.

Részvénytőke: 2,380.000 pengő.

Elfogad betéteket könyvecskére és
folyószámlára.

Folyósít kölcsönöket a legelőnyösebb
feltételek mellett.

Foglalkozik a bank és takarékpénz-
tári üzlet minden ágával.

Külön osztály: Zálogház.

Az északmagyarországi Kőbánya és Magyar Tarmac Részv.-Társ.

szállít a Tokaj **hidegoldali** kőbányájából
elsőrangú faragott utburkolati anyagokat
ugymint: kockakövet, fejkövet, nyers koc-
kát, kis kockát idomított terméskövet, és
mindennemű zuzott követ

szerencsi bányájából épületek alapozására

és külső burkolatozására, sárga és vörös
színezett és erezett elsőrendű fagyálló ter-
méskövet faragott és faragatlan állapotban

Debrecen, Hatvan u. 6.

Telefon 676, szám.

Üzletigazgatóság.

Korcsolyák, kerékpár-táblák

Bészler és Dávid
vaskereskedésben
Piac ucca 7.

Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank

debreceni fiókja

DEBRECEN,

Piac ucca 26. és 28. szám (Városi bérpalota).

Alakult 1869. évben.

Alap és tartaléktőke 21,000.000.— pengő.

Bankosztálya

elfogad betéteket könyvecskére, folyó- és
csekk számlára a legelőnyösebb kamatozás
mellett. Folyósít törlesztéses jelzálogkölcsön-
öket dollár záloglevelekben, betáblázott
váltó- és folyószámlahiteleket. Leszámitol
tárcaváltókat. Átutalásokat eszközöl az ösz-
szes külföldi piacokra. Devisákat és valu-
tákat vesz és elad a legelőnyösebb napi
áron. Elfogad tőzsdei megbízást
értékpapírok vételére
és eladására.

Áruosztálya

Piac ucca 26. szám, városi bérpalota, fog-
lalkozik mindennemű mezőgazdasági termé-
nyek nagybani vételével és eladásával napiáron.

Bankosztályi telefonszámok 35 és 941
Áruosztályi telefonszámok 11-66, 11-67

**Tánciskolának,
vivóteremnek,**

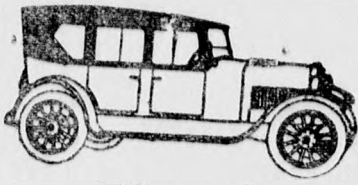
egyesületnek stb. kiválóan alkalmas
18×7 méteres terem
a város központján kiadó
Telefon tizenhetes nyolcvankilenc.

Hálózati
rádió
STANDARDYNE

6, 12, 18 havi részletfizetésre
Molnár Testvéreknél
Nagytemplom mellett.
Telefon 7-27.

Tüzifa, kőszén, kokszt és pécsi tojásszén

minden mennyiségben kapható
POLLÁK ZSIGMONDNÁL, Miklós ucca 13. szám. — Telefon 441.

Autó karosszériák

Fényezés DUCO eljárás szerint

Riesz Henrik kocsigyár, Debrecen

SODRONY ÁGYBETÉTET
legjobb minőségben készít
NEUMANN, PÉTERFIA UCCA 19

Telefon
16-75

A legjobb minőségű
**porosz és magyar
szén, kokszt, tüzifa**
a legolcsóbban kapható
Gabányi Utóda Láng Miklós
égnél
CSAPÓ UCCA 28. TELEFON 4-49.

Kölcsönöket

ismét folyósítatunk a legelő-
nyösebb feltételek mellett. **Gazda-kölcsönöket**
olcsó kamatalapon pár nap
alatt folyósítatunk. **35 éves**
törlesztéses kölcsönre előjegy-
zést elfogadunk. **Felvilágo-
sítást díjmentesen adunk.**

Frenkel Miklós

bankháza

Debrecen, Hatvan u. 2.
Püspöki palotával szemben.

**Általános
Forgalmi Bank
Részvénytársaság**

DEBRECEN

FERENC JÓZSEF UT 32. SZ.

Érdeklődésben a Magyar Általános Hitelbankkal.

BANK- ÉS VÁLTÓÜZLET.

Telefon : 4-78, 7-20.

ÁRUOSZTÁLY.

Telefon : 5-98.

Nagy karácsonyi vásár

üveg, porcellán,
dizsmü és csillár árukban

M. KIR. TISZA ISTVÁN TUD. EGYETEM KLINIKAI SZÁLLITÓJA

FEHÉRTÓI DÁNIEL

temetkezési vállalata

Debrecen, Dégenfeld tér 4.

Telefon nappal, éjjel 11-85. szám.

MELY APRÓHIRDETÉSEK TIZ SZÖG ÖTVEN FILLÉR...

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉSEK FELADATOK: FÜKADÓHIVATALUNKBAN...

Levelelés Független, szép, csinos fiatal asszonyka...

Házasság Lövinger Sámuel Kaba, házasságközvetítő...

Intelligens fűszerkereskedő feleségül venne jómódu árvalányt...

Ötvenezerig készpénzhozománnyal férjhezmennének...

Bárki szerencsésen férjhezmehet, ha titoktartással levelet ír...

Arvaleány vagyok, hatvanholdas tanyás birtokkal férjhezmennének...

Kiadóblakás Kiadó 2 uccai szoba, konyha, speiz, fűskamara...

Teleki u. 42. sz. alatt egy különálló udvari szoba...

Egy szoba, előszoba, konyha, speiz azonnalra kiadó...

Kiadó egy szoba, konyha, speiz, Salétrom ucca 18.

Uccai szoba, konyha, speiz azonnaira kiadó...

Egy csinosan butorozott szoba azonnalra kiadó...

Kiadó egy szép nagy szoba, nagy konyha, most lett szépen átfestve...

Kiadó különbejárattal butorozott szoba, Arany János ucca 36.

Kiadó ötszobás modern udvari lakás fűrdőszobával...

Kiadó Sestakert, Andrassy ut 21. szám alatti különálló házban...

Kiadó olcsó csinosan butorozott szoba, Kigyó u. 45., 3. ajtó.

Kiadó Bihari telepen 1 szobás lakás. Értekezhetni: Gazdák Bankja...

Butorozott szoba kiadó. Piac ucca 58., II. lépcső, II. emelet.

Egy szoba, előszoba butorral vagy anélkül kiadó.

Különbejárattal butorozott szoba kiadó. Nyomatató u. 9.

Két szép szoba esetleg konyhával azonnalra kiadó.

Kétablakos butorozott udvari szoba január 1-re kiadó.

6 vagy 8 szobás lakás kiadó Piac ucca 75. sz. alatt első emeleten...

Kiadó modern 3 egymásbanyiló szobás lakás, előszoba, fűrdőszoba...

Pincszoba, konyha uccai bejárat, üzletnek vagy lakásnak...

Ház öt szobás modern lakással, kerttel február kiadó.

Ötszobás modern uccai lakás Piac ucca legjobb helyén...

Különbejárattal uccai butorozott jól fűthető szoba kiadó.

Kiadó Hungaria épület, II-ik emeleti különbejárattal...

Különbejárattal butorozott szoba január 1-re kiadó.

Háromszobás fűrdőszobás emeleti uccai lakás májustól kiadó.

Modern 4 szoba mellékhelyiségekkel kiadó.

Lakások, egy kettő modern szobák, bolt, raktár, műhely kiadók.

Háromszobás, fűrdőszobás, emeleti, uccai lakás májustól kiadó.

3 szobás lakás mellékhelyiségekkel kiadó irodának...

Kölcsönöket folyósít házakra, földekre. Betétekre magas kamatot ad...

Betöltendő állás Takarítónőt jó könyvvél felvezünk. Piac ucca 61., földszint...

Ingatlan Eladó ház Boldogfalva ucca 14. sz., előnyös feltételek mellett...

Eladó egy ház hely Mester uccai sorompónál, vasöntöde mellett...

Eladó ház, 446 kvadrát gyümölcsös 15 ezer kétszáz pengőért...

Eladó Acél ucca 2. számú egyemeletes ház, ára 6500 pengő...

Eladó Csillag u. 77. számú négy-szobás ház.

Eladó Lónyai ucca 25. sz. ház a nagyállomás mellett...

Eladó Csillag u. 22. számú csinos ház beköltözhető lakásokkal.

Teleki u. 42. számú ház, mely két uccára nyílik, több szobával...

Eladó Hajdumegye 12.000 lakosságú nagyközönsége főtérén...

Eladó Boldogkertben Borsvay ucca 9. sz. alatt egy teljesen újjáalakított 2 szoba...

Eladó azonnal beköltözhető családi ház, jóvizű kúttal, baromfi- és diazóóval...

Onossy ucca 17. sz. ház, üzlethelyiség, pék sütöde és 2 lakással...

Onossy ucca 17. sz. ház, üzlethelyiség, pék sütöde és 2 lakással...

DIENES JÓZSEF ny. községi főjegyző országos földbirtokrendező bíróság által engedélyezett ingatlanforgalmi irodája...

Eladó házak: Acél 2. Agárdi 13. Andrassy 12, 34. és 75. Apaffy 4. Arnold 12. Basahalom 72-c. Bellegelő 483. és 484. Boldogfalva 17. Bornemissza 4. Borz 14. Bőszörményi 48. 57. és 20. Bujdosó 24. Budai Ézsaiás 26. és 55. Cecillia 3. Csalogány 5. Csap 27. Csapókert u. 3. Cserepes 11. Csige kert ucca 9-a. Csillag 16. Csokonai 29. és 41. Darabos 50. Délisor 21. Dévai 8., 11. és 30. Diófa 14. Eötvös 66., 91. és 11. Erzsébet 12. és 20. Faragó 3. Garay 21. és 28. Géza 25. és 40. Gróf Tisza István 10. Gyár 3. Gyepüsor 43. Hadházi ut 34. Hadházi ucca 26. és 37. Harsányi Gusztáv 7. Honthy 24. István 32-b. János 53. Kálmán 31. Késes 75. Károly Ferenc József 23. és 21-b. Keletisor 7. Király Ferenc 18. Kincseshegy 23. Kisfaludy 3. Kishegyesi 38. Komlóssy 52-b. Kölcsey 16. Kuczik telep 20-b. Kuruc 110-111. és 72. Lahner 27. Lónyai 11. Lugosi 29. Malvin 6., 9., 70. és 33. Mátyás király 8. Márton Kálmán 2. és 3. Nagy József 19. Nap ucca 2. Nádor 4. Nemes 8-a. Németh 1, 26, 62-b. Ocsay 10-b. Poroszlai 48., 68. és 77. Perces 19. Rákóczi 23. Rothermere 50. Rázsó Gyula 4. és 35. Sárosi 16. Sámsoni ut 9 és 21. Szabolcs 22. és 26. Szávay Gyula 31. Szepességi 37. Szent Anna 54. Szeremley 11. és 18. Széchenyi ut 30. és 36. Szél 10. Szép 11., 17. és 22. Szoboszlai Pap István 13. Szabó Kálmán 14. Szonydi 14. és 19. Tanító 6. Táncsics Mihály 30. Temető 24. Teleki 15. Thaly Kálmán 14. Timár 33. Thury András 6. Tőhötöm 27. Uj ucca 22. és 19.

Vasvári 28. Vigkedvű 48. Vörösmarty 8. Zrínyi 49. Vidéki házak: Hajdudházson, Hajduszoboszlón, Hajdusámsonban, Csökmön, Derecskén, Martinkán, Alsójószán, Vámospercsen.

Házhelyek: Acél uccán, Andrassy uton. Budai Ézsaiás uccán. Diófa uccán, Hadházi uccán, Isó uccán. Komlóssy uton. Kinizsi uccán. Köntöskertben. Kuczik-telepen. Poroszlai uton, Rigó uccán, Sámsoni uton. Széchenyi uton, Téglaskertben. Újkertben. Vámospercsi uton. Vénkertben.

85 darab ház hely a Monostorpályi uton 36 havi részletre. Olcsó ház helyek: havi 10 pengős részletre kaphatók a debreceni határban, alsójószai vasuti megállónál, ahonnan sűrű vonatközlekedéssel villamosnál olcsóbban közelíthető meg a város.

Szőlők: Andrassy uton. Bocskayban, Hajdusámsonban. Hajduszoboszlón. Martinkán. Földek: Apafán 2 hold, Balmazújvároson 25. Bellegelőn 9. Csökmön 135. Derecskén 5 és fél hold. Kincseshegy 23. Fancsikán 30 és fél. Hajdubagason 50. Hajdusámsonban 19. Halápon 15. és 20. Halap mellett 15. Kossuth-kerthen 2. Léti uton 15 hold. Nagylétán 15 és 9. Nádudvaron 113. és 287. Nyiracsádi uton 9. Ondódon 3, 8 és 15 és fél. Szepesen 105. Vértesen 31 hold.

Üzlet: Hosszapályi kövesuton, 6 és fél kilométernél italmérés és trafik, szőlőtelep, urilakkal, gyümölcsös, 16 hold földdel. Hajduszováton nagyszabású, városias temetkezési vállalat, teljes felszereléssel.

Üzletek értékesítését elvállalom. Keresek eladó házak, ház helyeket, kiadó lakásokat, eladó földeket és földbérleteket. Dienes iroda, Fűvészkert ucca 16. szám.

Eladó ház pékséggel olcsón. Hajduböszörményben, Vörösmarty u. 13. Miskolc. 4211-c. Lakást keresek 3 szobás lakást központban február 1-re. Klein Vilmos, Arany János u. 10. 9483-d

APRÓHIRDETÉS... DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG... MINDEN TÖVÉRE SZÓ 5 FILLÉR...

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉSEK FELADHATÓK: FŐKIADÓHIVATALUNKBAN: FERENC JÓZSEF UT (PIAC UCCA) 49...

CSERÉPKALYHAS egy szoba, konyhás, vagy egy szoba, előszobás lakást keresek...

Valetek Kiadó azonnalra korcsma üzlethei-lyiség lakással...

Halközben kicsi bolti helyiség kiadó. Érdeklődni Szilágyi kézimunka üzlet, Széchenyi u. 1. 9563-a

Szent Anna ucca 66. szám alatti kis üzlet azonnal kiadó. 9550-a

Kiadó műhely vagy raktárnak udvari földszinti fűthető helyiség. Deák Ferenc ucca tiz. 9556-b

Hatvan ucca elején üzletheiység berendezéssel átadó. Cim a kiadóban. 9567-a

Kiadó helyiség üzletnek, műhelynek, vagy irodának. Szent Anna 22. 4241-b

Biztos megélhetés, régi jó meneteli étkezdé és kávécsarnok belvárosban eladó. Vendéglő-sőknek igen előnyös. Cim a kiadóban. 4199-b

Vendéglő forgalmas helyen egy jó meneteli vendéglő kaucióval rendelkező egyénnel per-centre vagy bérebe kiadó. Cim a kiadóban. 9443-c

Üzletheiység Hatvan u. 15. február 1-re kiadó. 4151-d

Kis és nagy üzletheiységek kiadók. Király u. 5. 4120-c

Hatvan ucca egész elején üzletheiység berendezéssel, esetleg berendezés, mely minden szakmának alkalmas, helyiség nélkül is átadó. Cim a kiadóban. 9533-a

Üzletheiység kiadó, rentábilis üzlethez esetleg társulnék. Hunyadi u. 14., sirkóráktár. 9530-1

Vétel Buzát kisebb tételben veszek. Hortobágy malom lisztüzlet 5066-d

MOSOTT RONGYOT vesz a Hegedűs és Sándor-nyomda, Piac u. 49. 7932-d

Zsirnak hizlalt sertés szalonnáját, esetleg sonkját is átveszem. Ajánlatot kér Varga Pál, Maróthy György 5. 4183-b

Állást keresek Elhelyezkedést keres szolid izr. november a kereskedelem bármilyen ágában, lehetőleg mint helyi, vagy vidéki akvirálásra. Szives megkeresést a kiadóba kérem „Agilis” jeligére. 9320-d

10 SZAVAS APRÓHIRDETÉS 50 FILLÉR KÉT REGGELI LAPBAN CSAK MI KÖZÖLJÜK APRÓHIRDETÉSEIT

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG és a DEBRECENI UJSÁG részére a következő helyeken lehet feladni: a DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG főkiadóhivatalában, Piac ucca 49. szám; a DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG kölcsönkönyvtárában, Széchenyi u. 2.; a HEGEDŰS ÉS SÁNDOR RT könyvkereskedésében, Piac ucca 34. szám alatt és a MARGIT-FÜRDŐ pénztáránál.

Arva gyermekekhez anyahelyettesnek, házvezetőnőnek ajánlkozok intelligensebb 34 éves hölgy. Értekezni Márkusnéál, Kossuth u. 41. 4234-a

Gyors- és gépirónó állást vállal. Cim a kiadóban. 9538-a

KÖNYVELŐ, magyar-német levelező, bel és kül irodai munkálatokban, valamint kereskedelmi utazásban is gyakorlott, kedvező fizetésért állást vállal. Szives ajánlatot „Pontos és lelkiismeretes” jelige alatt a kiadóba kérek. 8794-d

Eladás Világos és sötét hálóbutor, ugyanott 500 kgr. tizedesmérleg súlyal együtt olcsón eladó. Vár u. 6. sz. 4246-a

Tűzifa, kőszén, koks és pécsi tojásszén minden mennyiségben kapható Pollák Zsigmondnál, Miklós u. 13. Telefon 441. 2070-d

Eladó 2 prima sertés, darabja 150 kg. Mester u. sorompónál, Suhajda ucca 9. Kiss fakesk., darabonként is eladó.

Különféle alma kapható. Nyomatató 9. 4255-a

Gázkandalló és egy férfi télikabát eladó. Széchenyi u. 14. Keresztépület. 4271-a

Eladó 36 fiókos fűszerszekrény, pult, tizedesmérleg, zsirosbödön, eceteshordó. Csapó u. 91. sz. 4270-a

Takaréktűzhelyek kétsütősök és csempések, továbbá egyszerűbbek kedvező fizetési feltétellel kaphatók. Kandia u. 15. 4273-a

Fűzőüzemben egészségügyi haskötöket, melltartókat, harisnyatartókat, csípőfűzőket, izlapokat, hasmelegítőket legolcsóbb árban szerezhetsz be. Fűző-és keztüüzem, Kossuth u. 58. szám. 3229-d

Újletai saját termésű ó és új homoki fájbor kapható literenként is 80 fillértől. Széchenyi ucca 45. 4124-d

Hőcipőt, saárcipőt, varrógépet, kerékpárt, gramofont szakszerűen jótállással javítanak Molnár Testvérek. 9470-d

Légelzárószinór, bundagomb, zsinór, pasznányáruk, harisnyafejelés és zemfelszedés legolcsóbb a Paszománygyárban, Piac ucca 32. 1531-d

CHAMOTTE TEGLA és habarcs kapható: Lukács Vilmos és Testvére, Debrecen, Hatvan u. 15. 1824-d

Saját termésű újletai óboraim 80 fillért árusítom. Arany János ucca 19. sz. 2031-a

Eladók gyermekjátékok, női cipők, télikabát, zsirosbödönök, vaságy. Szent Anna 22. Divatszalon. 9447-d

Hegyaljai, kézzel szedett téli alma kapható a déli órákban: Széchenyi ucca 18., keresztépület. 9497-b

Nagy karácsonyi vásár legalacsonyabb áron „Hella” kalapszalonban, Csapó 13. 9494-b

Karácsonyra kitünő saját termésű 6- és újbor kapható. Rothermerek 14. 9496-b

Karácsonyfára Simonffy piros alma kapható. Széchenyi ucca 18., keresztépület. 9496-b

Három, négy lóra való, komplett felszerelve eladó. Fried. Piac 22. 9512-b

Uj bor 64-1.20, egri vörös 1.80, Furmint 1.80, Glüek, Péterfia. 4181-d

Hat darab csillár kovácsolt vasból, művészi munka, jutányosan eladó. Kontsek, Kossuth ucca 15. 2030-d

Bor, saját termésű, igen jó, literenként kapható. Farkas, Rákóczi 9. 9435-c

400 éves vallási tárgy latin nyelvű kutyabőrbe kötött könyv hozzáértőnek eladó. Szent Anna u. 55., d. u. 4-5 óra között. 4142-d

Bőrvarrógép, egy balkaros, és egy sima Apaffy ucca 20. szám alatt eladó. Udvarban balra, 3-ik ajtó. 4001-d

CEMENTLAPOK, betoncsovek, kutgyűrűk legolcsóbban beszerezhetők Lukács Vilmos és Testvére cementártyárában, Debrecen, Hatvan ucca 15. 1824-d

Rádiódobozok minden kivitelben és méretben kapható. Lusztig asztalos, Eötvös ucca 87. 692-d

Magyar játékkártya 32 lapos, nagy alakban, csomagja reklámárban P 1.60 Piac u. 64., trafikban. 9421d

Porosz kőszén, elsőrendű, legjobb minőségű, valamint kétféle magyar kőszén, salakmentes, 3.60 fillér mázsája, 50 kg-os zsákban házhoz szállítja Jakobovits Henrik szénkereskedő, Piac ucca 47. sz. Telefon 604. 9335-d

Varrógépek, kerékpárok és gramofonok alkalmi áron kaphatók. Használt varrógépeket vesznek. Eisenberger, Simonffy u. 1. 9444-d

Rózsaburgonya és minden másfajta burgonya bármily mennyiségben házhoz szállitva, valamint elsőrendű makói dughagyma kapható. Csapó ucca 55., Honvéd ucca 36. 9528-d

Miniszteri rendelet szerint kerékpár zománctáblát 1.10 pengőért szállít Pauló vénsők, Batthyány u. 22. 9448-d

Keztüük átalakítását, javítását, festését, tisztítását, mosását, ezüstírdikülök bélelését, cigarettatárcára, órákra, kéekre, kulcsokra védőtokokat legolcsóbb árban szerezheti be. Keztü-és fűzőüzem, Kossuth ucca 58. 3299-d

Bor, kiváló minőségű, zamatos fájbor literje 84 fillér. Ó rizling literje 1.20 Gerstner Kálmán italkereskedésében, Széchenyi ucca. 9526-c

ABRONCSVAS (papírballákról) eladó. Piac ucca 49., II. udvar, nyomda. 5456-c

Buzakenyérliszt 25 fillér. Elsőrendű István-malmi cukrász nullás és tésztaliszt, friss tengeriliszt, disznóöléshez fűszerárak legolcsóbban Horváth, De-genfeld-tér, Sas ucca sarok. 9360-d

Gyermekhajtány, babakocsi és sok gyermekjáték eladó. József kir. herceg u. 34. 9180-d

Járgány, alig használt, eladó. Értekezhetni Konkoly-tanya, a Sámsoni ut, a negyedik km-nél. 4236-a

Lakatos, kovács munkákat, takaréktűzhelyeket bármilyen kivitelben felelőség mellett készítek, használtat javitok, új megrendelésnél használtat beváltom, esetleg törlesztésre is. Tanulót fölveszek. Molnár, Pacsirta ucca 10. szám. 9566-a

Mérlegjavítás hitelesítéssel legjutányosabban Garainál Zsák ucca 11. (Csokonai uccánál). Használt mérlegket vétele, eladása. 9548-a

Ortopéd cipészek! Ki vállalná felelőséggel ortopéd cipőm elkészítését? Ajánlatot Független Ujsághoz. 9549-a

Tengeri morzsolást vállalom. Mester ucca 28. szám. 9551-a

Lövinger Sarolta nőiruha és fehérnemű varrodáját Széchenyi ucca 10. sz. alá helyezte át. 9544-a

Keresek kisebb üzem részére lehetőleg uccai lejáratos 2-3 pin-celheiyiséget. Ajánlat „Január” jeligére a „Független Ujság” kiadóhivatalába kérek. 4266-a

Elveszett 1 darab másfél éves magyar tinó, jegyesfülü, orrbélyeges jobb farán J. I. bélyeg. Megtaláló értesitse a tulajdonost, Kossuth u. 54. 4268-a

7 hónapos egészséges kislányomat gondozásra kiadnám. Özv. Szabó Józsefné, Rekovszky u. 38. 4272-a

Üzletársat keresek rentábilis üzlethez kevés tőkével. Cim a kiadóban. 9568-a

Vadászkeztüüket speciális kiállításban, valamint autó-, hajtó-, lovagló-, alkalmi és uccai keztüüket legolcsóbb árban árusít Keztüüzem, Kossuth ucca 58. Keresztépület. 3228-d

Liszték régi jóminőségben, valamint darák állandóan kaphatók a Hortobágy malmi üztüzetben, Böszörményi ut 1. Megrendelések házhoz szállitva. 8379-d

Karácsony első napján estétől reggelig tartó táncmuláság lesz a Gazduram csárdában, Hozzupályi kövesutnál. 4134-d

Nagytakarításra, nagymosásra, parkett rendezésére házhoz ajánlkozom nehéz anyagi viszonyok miatt olcsóért. Móric ucca 18. Uccai lakás. 4127-b

Brenabor csukott kis autó, alig használt, feltünően olcsó árban eladó. Értekezhetni Első Szilágyságban, Csapó ucca 7. 9344-d

Egy kulcskarikán levő két kulcs e hó 19-én a dohánygyártól az Attila térig elveszett. Kéretik a megtaláló, hogy a dohánygyárba szolgáltatssa be. 4215-a

Német-francia tanárnőnél alapos nyelvroktatás, magánvizsgákra eredményes előkészítés, korreptálás. Piac u. 79., II. em. 4069-b

Borotválás 20 f, hajvágás 30 f, fazonra 40 f, bubi és bubi hajvágás 40 f. Miklós ucca 53. Toma. 9537-a

Raktárhelyiség 140 lapméter, vasúthoz közel, deszka, cseréptető, zárt kiadó. Guttmann, Piac u. 44.

Borpicészet megnyit József kir. herceg ucca 35. Csakis uradalmi borok. Igca olcsó beszerzési forrás, nagy választék. Italmérok, vendéglősök ármérséklést kapnak. 9437-d

Kossuth uccai templomtól a vasutig elvesztett egy antik nyakék, megtalálójá kéretik Kossuth ucca 58., Móricékhöz elhozni, jutalomban részesül. 4235-a

A Tolnai Világlapja karácsonyi számának ára mint az elmúlt évben P 2.50 lesz. A tartalma az idén a kétszerese. Előjegyzést már most elfogad a Grünhut hirlapiroda, Varga ucca 27. 8951-d

Gazdálkodók a lisztüzükségletüket méltányos árban szerezhetik a Hortobágy malmi lisztüzetben, Böszörményi ut 1. szám. Kedvező fizetési feltételek. 8378-d

Hatalmas meglepetés lesz a Színházi Élet karácsonyi száma. Előjegyzést már most elfogad a Grünhut hirlapiroda, Varga ucca 27. 8953-d

Liszték legjobb minőségben mindenféle darák, korpa legolcsóbb árban házhoz szállitva kapható Weissbrunnál, Nyugati ucca 42., huszár-laktanyával szemben. 9474b

Vízvezeték és fűtési szerelómester: Weinberger László, Széchenyi u. 1. 9475-d

Szemfelszedést, harisnyafejleszt, stoppolást olcsón és gyorsan készít Harisnyauzem, Hatvan u. 16. 6495-d

Minden huszadik előjegyző ingyen kapja a Tolnai Világlap vagy Színházi-Élet karácsonyi számát. Siessen előjegyezni a Grünhut hirlapirodában, Varga ucca 27. sz. alatt. 8952-d